svensk veterinär tidning

3 • FEBRUARI • 2016 • VOLYM 68

ESBL-bildande bakterier hos hund

Temadag om zoonoser

Veterinärförbundet vann viktig seger i kammarrätten

Foto: US National Institute of Allergy and Infectious Diseases

MEDIVET
Animal X-ray Solutions

Nordisk Specialist för Veterinär Digital Röntgen

Vi fortsätter leverera nyheter

Störst utbud • Riktigt bra Support • Nöjda kunder

Passa På Att Göra Ett Klipp!

Vi säljer ut 2015 års demoprodukter:

- Bättre begagnade bärbara DR för Häst
- Ultraljudsapparater från SIUI
- Röntgen för smådjur

Nya Smarta Röntgenprodukter Från Medivet Lanseras Just Nu

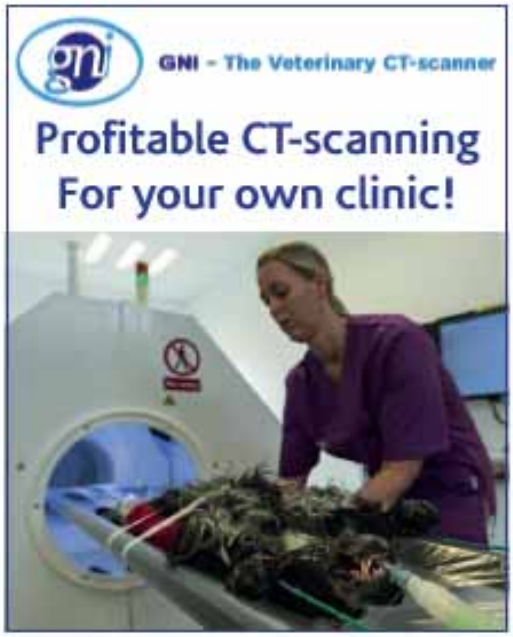

www.medivet.se info@medivet.se +46 (0)431 244 00 Medivet Scandinavian AB, Ängelholm Sverige

SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: *kansli@svf.se*
HEMSIDA: *www.svf.se*
TELEFONTID: Mån–tors 9.00–16.00,
Fre 9.00–15.00,
lunchstängt 11.30–13.00

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande
MARJA TULLBERG, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 072-748 78 98
E-POST: *ordforande@svf.se*

Kansli- och ekonomichef
PER CARLSSON, *pol mag*
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
E-POST: *per.carlsson@svf.se*

Förhandlingschef
ANDERS GRANELD, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-625 64 44
E-POST: *anders.graneld@svf.se*

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

Generalsekreterare SVS
SIMONE HÄUSLER, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 0730-928 113
E-POST: *simone.hausler@svf.se*

Arbetsrättsjurist/förhandlare
JESSICA BERLIN, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 073-540 08 00
E-POST: *jessica.berlin@svf.se*

Redovisningsansvarig
LINDA WIKSTRÖM, *ekonom*
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: *linda.wikstrom@svf.se*

Administratör SVF
KARIN HENRIKSSON
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: *karin.henriksson@svf.se*

Administratör SVS
VASSO NORLUND
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: *vasso.norlund@svf.se*

Ekonomiassistent
CAROLA ERIKSSON
TELEFON: 08-545 558 31
E-POST: *carola.eriksson@svf.se*

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

Konkurrenskraft bygger på förtroende

REGERINGEN ARBETAR under våren med att ta fram en nationell livsmedelsstrategi som omfattar hela livsmedelskedjan. Mål för arbetet är enligt näringsdepartementet att öka sysselsättningen, produktionen, exporten, innovationskraften och lönsamheten i livsmedelskedjan, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås. Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht förklarar på annan plats i tidningen ytterligare syften med strategin och har under januari sagt att en proposition för den ska läggas fram innan sommaren.

Strategin tar enligt direktiven sin utgångspunkt i primärproduktionen, men alla livsmedelskedjans delar är viktiga, poängterar ministern. Livsmedelsstrategin tas fram i dialog med livsmedelskedjans aktörer och det civila samhället, där regeringen understryker att en bred politisk förankring kring strategin är prioriterad för att genomförandet ska bli långsiktigt.

Trots de vackra orden om bred förankring och långsiktighet finns det delar av arbetet med livsmedelsstrategin som väcker oro från ett veterinärmedicinskt perspektiv. Fokus har från början legat på producentaspekterna, med den så kallade konkurrenskraftutredningen från 2015 som utgångspunkt. Utredaren föreslår där att grunden för samhällets styrning ska vara den gemensamma lagstiftningen i EU. Det skulle innebära att Sverige skulle sänka sina regler kring djurhälsa och djurskydd till EU-nivå, av konkurrensskäl. Mycket av det arbete för bättre djurhälsa, bättre uppfödningsmiljöer och bättre djurskydd som Sveriges veterinärkår genomfört de senaste årtiondena skulle då riskera att raseras. Det är ingen slump att vi har EUs lägsta antibiotikaförbrukning för djur här i landet. Vi har med våra nationella reglers hjälp lyckats etablera veterinärmedicinskt hållbara rutiner som gynnar både folk- och djurhälsa. Frivilliga program har förvisso också förbättrat djurhälsan, men lagreglerna garanterar en miniminivå som alla måste följa.

Glädjande nog förstår delar av den unga generationen vilket fördelaktigt läge de svenska lantbruksdjuren har. I ett insiktsfullt brev till landsbygdsministern i detta nummer av veterinärtidningen ställer sig fem studenter från flera av SLUs utbildningsprogram kritiska till den aktuella utvecklingen. Förslag kring lättnader i svenskt djurskydd och djurhållning, med ett påstått syfte att förbättra svenska mjölk- och köttproducenters konkurrenskraft, är inga bra lösningar, påpekar de.

Ministern lovar i sitt svar till studenterna att den svenska modellen som bygger på ett gott djurskydd och ett förebyggande djurhälsoarbete ska bevaras. Det låter lovande, men låt oss hoppas att han i den kommande livsmedelsstrategin verkligen lyssnar till den stora grupp av konsumenter och blivande akademiker inom lantbruksnäringen som vill behålla en lagreglerad hög nivå för djurhälsa och djurskydd. Även producenterna lär vinna på en sådan utveckling då det är konsumenternas förtroende för svensk mat som gör att svenskproducerat säljer bättre idag än på många år. Det förtroendet bygger till stor del på vårt regelverk som garanterar bättre djurhälsa och djurskydd än i andra EU-länder, för alla djur.

JOHAN BECK-FRIIS
informationschef, SVF

ROYAL CANIN®

Hemligheten bakom ett lättare liv är mättnad

Hemligheten bakom mättnad är SATIETY

Vid det största program för viktminskning som någonsin genomförts* gick 97 % av alla katter och hundar som utfodrades med ROYAL CANIN® SATIETY ned i vikt, i 81 % av fallen utan att känna sig hungriga.**

- En särskild blandning av kostfiber bidrar till en god mättnadskänsla[3]
- Reducerar tiggandet vilket bidrar till en högre compliance[2,3]
- Ett högt proteininnehåll bidrar till att bibehålla muskelmassa[1]
- Effektiv både vid viktminskning och för att bevara idealvikt[1,2,4,5]

Reducerar tiggandet
Vetenskapligt bevisat

1. German A.J. et al. A high protein, high fibre diet improves weight loss in obese dogs. The Veterinary Journal 182 (2010) 296–297. 2. Bissot T. et al. Novel dietary strategies can improve the outcome of weight loss programmes in obese client-owned cats. Journal of Feline Medicine and Surgery (2010) 12, 104–112. 3. Weber M, Bissot T, Serisier S, Sergheraert R, Biourge V, and German A.J. A high protein, high fiber diet designed for weight loss improves satiety in dogs. J Vet Intern Med 2007;21:1099–1106. 4. German A.J. et al. Low-maintenance energy requirements of obese dogs after weight loss. British Journal of Nutrition (2010), 103, 565–574. 5. Gerritsen A.J. et al. Long-term follow-up after weight management in obese dogs. The role of diet in preventing regain. The Veterinary Journal, May 2011.

* Program för viktnedgång genomfört med 1 325 hundar och katter under 2015. ROYAL CANIN® interna data.

** % av katter och hundar med stabilt eller minskat tiggande efter 3 månader jämfört med baseline

www.royalcanin.se

© ROYAL CANIN® SAS 2015. All Rights Reserved.

VETERINARY DIET

ledare J Beck-Friis

Konkurrenskraft bygger på förtroende 3

reportage S Fredriksson

Skam den som ger sig 6

vetenskap – granskad artikel

Litteraturstudie
ESBL-bildande bakterier hos hund C Olofsson 11

vilken är din diagnos?

– Patologi 18
– Svar 46

månadens epiztel 20

allmänt

Temadag om zoonoser i Sverige och globalt
C Berg 23

Läsvärdesundersökning 2016
Veterinärtidningen fortfarande uppskattad av sina läsare J Beck-Friis 27

Glad(h) mästare i VM B Johansson 40

fackliga frågan

Funderingar kring uppsägningar
F Ritter 31

FVF informerar

Vad har du avtalat? K Berggren 32

debatt

Öppet brev till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht
Vi SLU-studenter värnar det svenska djurskyddet
A Fridell m fl 33

replik

Viktigt att värna svenska mervärden S-E Bucht 36

Bristande intresse att följa travsportens regler
A Bergqvist 37

Fyra av fem vill diska för hård drivning L Audell 39

in memoriam

Carlos Concha till minne 42

Damen med myggorna 44

bokanmälan 45

noterat

- Flexitarian blir ny trend under 2016 26
- Namninsamling mot trubbnosavel 30
- Tilläggsutbildning för utländska veterinärer åter igång 38
- Riktlinjer för transport av grisar 43
- God djurskyddskompetens inom gris- och slakteribranschen 45
- Ny metod för övervakning av cancerbehandling hos hund 52

kongresser & kurser 48

kåseri

Putte C Löhnn 53

Veterinärförbundets arbetsrättsjurist Jessica Berlin hoppas att domen i kammarrätten gör att det i framtiden inte ska behövas några fler insatser av samma dignitet som i Carola Bystedt-fallet.

Skam den som ger sig

Försäkringskassan sa nej. Förvaltningsrätten sa nej. Men kammarrätten sa ja. I slutet av december 2015 slog kammarrätten i Stockholm fast att det har varit fel av tidigare instanser att neka veterinär Carola Bystedt graviditetspenning.

TEXT OCH FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

DET HAR VARIT en lång och segdragen process att nå fram till detta resultat. Redan våren 2015 uppmärksammade veterinärtidningen Försäkringskassans märkliga bedömning (se SVT 5/15). Då hade Carola fått avslag på såväl ansökan som överklagan. Besluten var överraskande och avslöjade att någon logik i bedömningarna hos Försäkringskassan, det finns det inte.

– Min uppfattning är att det handlar om vilken handläggare ansökan hamnar hos och att bedömningen är helt godtycklig. Till exempel har Carola vid sin första graviditet beviljats graviditetspenning, men inte vid den andra trots att motiveringen varit densamma, kommenterar veterinärförbundets arbetsrättsjurist Jessica Berlin.

Det finns flera andra exempel som avslöjar diskrepansen i bedömningarna hos Försäkringskassans handläggare. Jessica har engagerat sig för flera medlemmar som hört av sig, men tyvärr har några av dem kommit ”för sent”.

– Ja, de har inte orkat hålla ut så de har tagit ut semester eller blivit sjukskrivna, vilket är sämre alternativ ekonomiskt för den anställda eller för arbetsgivaren, eller för båda, säger Jessica.

I Carolas fall blev lösningen under slutet av graviditeten en tjänstgöringsgrad på 20 procent vilket självklart innebar en betydande inkomstförlust under den tiden.

Hur kommer det sig att kammarrätten gjorde en annorlunda bedömning än Försäkringskassan och Förvaltningsrätten?

– Bevisningen. Försäkringskassan menade att Carola inte kunde styrka hur fördelningen av arbetsuppgifter och typ av patienter sett ut, säger Jessica.

Det kan påpekas att samtliga inblandade instanser i processen har gjort samma bedömning av smådjursveterinärens arbete, nämligen att det förekommer tunga lyft, jobbiga arbetsställningar, smittrisker och aggressiva djur, men ändå dragit olika slutsatser om rätt till ersättning.

FÖR ATT STYRKA de verkliga arbetsförhållandena fanns det bara en väg att gå för Jessica och Carola, nämligen att göra en sammanställning av samtliga journaler under den period som var aktuell för Carolas graviditetspenning.

– Det här var ett hästjobb, berättar Jessica som ägnade ungefär två veckor i somras åt att sammanställa 400 patientbesök som var bokade hos

Det första reportaget ”Jag är inte sjuk, jag är gravid” om Carola Bystedt kan du läsa i Svensk Veterinärtidning nr 5 2015.

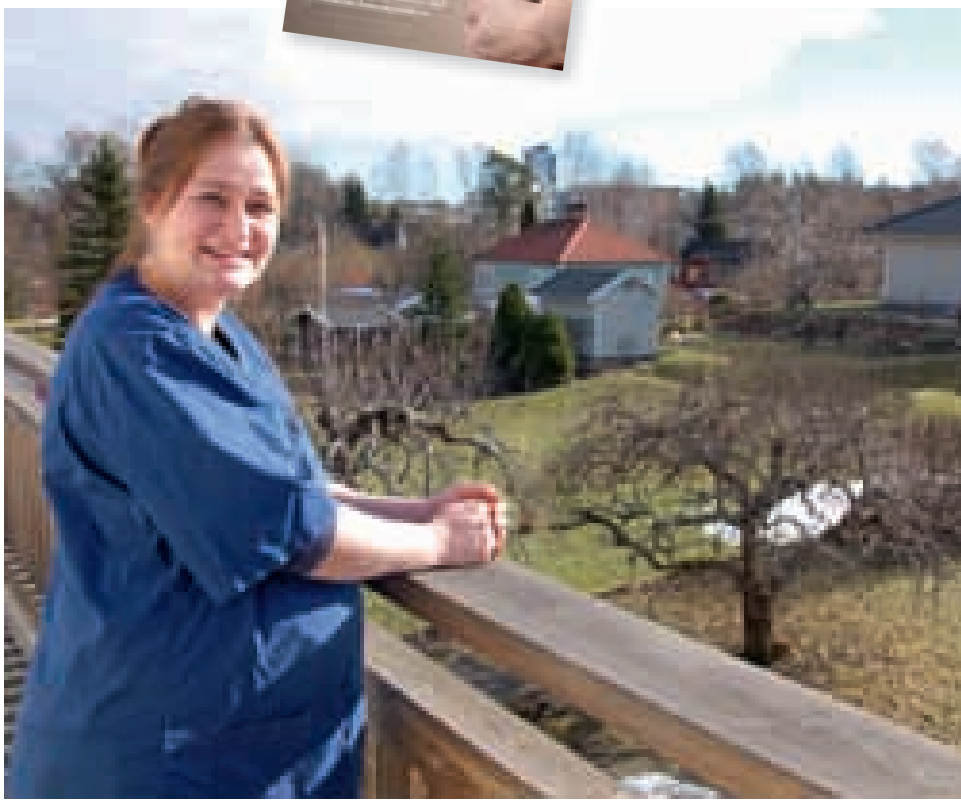

Efter en lång och segdragen process har fallet Carola Bystedt fått ett avslut. Kammarrätten upphävde tidigare instansers beslut och slog fast att Carola haft rätt till graviditetspenning.

BAKGRUND

◆ **Carola Bystedt** arbetar på Haninge Djurklinik som är en medelstor arbetsplats med åtta veterinärer, 15 djursjukskötare och två djurvårdare. Man har 17 000 patientbesök årligen. Verksamheten är inrymd i en äldre byggnad och bedrivs i tre plan.

◆ **I december 2014** ansökte Carola om graviditetspenning. Av ansökan framgick att hon arbetar heltid, att hon har tunga lyft 15–60 kg upp till 20 gånger per dag och att hon redan nu är omplacerad från röntgen och operation.

◆ **Den 16 januari** får Carola avslag från Försäkringskassan. Den 30 januari begär hon omprövning och bifogar en mer utförlig beskrivning av sin tjänst samt ett intyg från arbetsgivaren där det bland annat framgår att det inte längre finns några arbetsuppgifter att omplacera Carola till och att hon nu enbart kan arbeta mellan tio och 20 procent.

◆ **Den femte februari** kom ett nekande svar från Försäkringskassan. I beslutet kan man läsa att ett villkor för att få graviditetspenning är att graviditeten sätter ner arbetsförmågan med minst en fjärdedel och i motiveringen följande rader: ”Du kan i ditt arbete ibland behöva arbeta i svårare rörelser för dig som gravid men Försäkringskassan anser inte att det förekommer i sådan omfattning så att det innebär en avsevärd ansträngning för dig”.

◆ **Carola vänder sig till veterinärförbundet** och dess arbetsrättsjurist Jessica Berlin som driver ärendet vidare i domstol.

◆ **Den 25 maj** hålls muntlig förhandling i Förvaltningsrätten. Pia Freij, personalchef på Evidensia, var kallad som vittne och hon redogjorde för hur en smådjursveterinärs arbete kan se ut: ”För en smådjursveterinär förekommer lyft av hundar som väger över 20 kg flera gånger under dagen. På vårdavdelningar kan man behöva behandla djuren på golvet och i trånga utrymmen. Djuren kan reagera på olika sätt vilket förutsätter att veterinären är kvick och smidig”.

◆ **Förvaltningsrätten avslår** Carolas överklagan och hänvisar bland annat till tidigare rättspraxis där stor vikt lagts vid hur tunga de lyft varit som kvinnan behövt utföra i sitt arbete, ”Graviditetspenning har normalt sett inte utgått vid lyft upp till 15 kg, oavsett hur arbetsförhållandena i övrigt har sett ut”.

◆ **Men skam den som ger sig,** nu begär Jessica prövning i kammarrätten. Den 16 december 2015 kommer domen där kammarrätten upphäver underinstansernas avgöranden och förklarar att Carola Bystedt har rätt till tre fjärdedels graviditetspenning för tiden 11 februari – 27 februari 2015. I skälen för avgörandet står att ”Kammarrätten finner att utredningen visar att Carola Bystedts arbetsuppgifter som veterinär vid en djurklinik, utöver att hon går och står under större delen av sina arbetsdagar, till stor del innehåller sådana moment som typiskt sett är svåra för en gravid kvinna att utföra”.

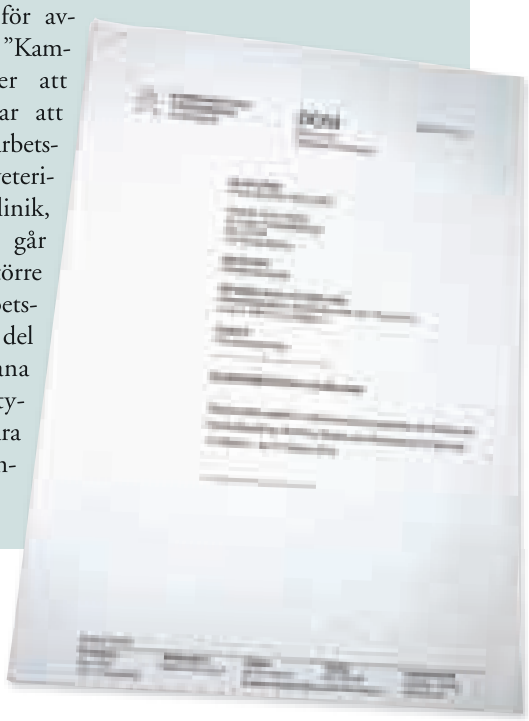

Carola. Alla djurägare avidentifierades och sedan var det ”bara” att knappa in besök för besök.

– Patienterna kom med en intervall på 15 till 30 minuter och sammanställningen visar att mer än hälften av fallen innebar en risk av något slag. Till exempel kan ”lätta” katter snabbt hoppa ner från undersökningsbordet eller bitas och rivas med risk för infekterade sår som följd, kommenterar Jessica.

Hon tillägger att graviditetspenningen är till just för att skydda den gravida kvinnan från faror i jobbet och ersätta den tid som hon inte kan arbete på grund av risker i arbetet.

– Det är fullkomligt solklart att veterinärer som arbetar kliniskt har både fysiskt betungande uppgifter och att de utsätts för andra risker som t ex smittor och aggressiva djur, säger Jessica.

Vad betyder vinsten i kammarrätten för framtiden?

– Väldigt mycket. I och med att Försäkringskassan inte sökt prövningstillstånd till Högsta Förvaltningsdomstolen (Regeringsrätten) är denna dom prejudicerande, vilket kan vara skönt för alla unga kvinnor inom veterinäryrket att känna till. Jag vet inte hur många procent av våra medlemmar som är kvinnor i fertil ålder, men jag gissar att det är ganska många. Men, det är viktigt att påpeka att graviditetspenning inte kommer att beviljas automatiskt till veterinärer som yrkesgrupp nu, utan att det görs en

När Carolas mål togs upp i kammarrätten bestod bevisningen bland annat av Jessicas sammanställning av 400 journaler.

individuell prövning av varje ansökan även i fortsättningen. Men nu är det prövat vad som gäller, säger Jessica.

Hon har fått massor av positiv respons efter det att domen blev känd. På sociala medier t ex finns kommentarer som ”Alla kvinnliga veterinärer är dig evigt tacksam” och liknande. Hur många som missat sin rättmätiga graviditetsersättning och tagit ut semesterdagar eller blivit sjukskrivna istället vet hon inte, men Jessica uppmanar alla kvinnor som har svårt att arbeta under slutfasen av graviditeten följande:

1. Sjukskriv dig inte.
2. Ansök om graviditetspenning med hjälp av din arbetsgivare.
3. Beskriv arbetet och förklara varför du inte kan utföra det.
4. Ge inte upp, du ska ha den typ av ersättning du är berättigad till, inget annat.
5. Behöver du hjälp, hör av dig till veterinärförbundets jurister.

Fallet Carola Bystedt är speciellt och det har satt avtryck för framtiden. Att veterinärförbundet driver ett socialförsäkringsärende på detta sätt är något nytt.

– Det som rör medlemmar som kommer i kläm i sin tjänst, rör oss. Men jag hoppas att det inte ska behövas några fler insatser av den här digniteten i framtiden. Det var absolut nödvändigt att lyckas i det här fallet. Hade vi förlorat det här målet hade jag blivit fruktansvärt besviken. Men nu vann vi och det finns ett domstolsbeslut som fastslår vad som gäller när man inte kan arbeta som veterinär för att man väntar barn. Man ska inte ha sjukpenning, inte föräldradagar, inte semester och inte tjänstledigt. Man ska ha graviditetspenning, avslutar Jessica. ■

Domen i kammarrätten är prejudicerande och kommer att få stor betydelse för många av de unga kvinnor som söker sig till veterinäryrket.

Agria Veterinärvård ger din hund trygghet livet ut: ersättningsbeloppen minskar inte när hunden blir äldre. Försäkrar du din valp innan den blir fyra månader får du det mest omfattande skyddet till 30% rabatt första året.

Ring 0775-88 88 88 eller gå in på agria.se

Agria Djurförsäkring är länsförsäkringsgruppens specialistbolag för djur- och grödaförsäkring.

Agria
Djurförsäkring

CAROLINE OLOFSSON, leg veterinär*
Handledare: Robert Cikota, leg veterinär, specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt, Anicura Västra djursjukhuset.

Litteraturstudie

ESBL-bildande bakterier hos hund

Extended spectrum betalactamase (ESBL) är en grupp enzymer producerade av medlemmar i familjen *Enterobacteriaceae* som medför resistens mot penicilliner, cefalosporiner och i vissa fall karbapenemer. ESBL-bildande bakterier är i hög grad även resistenta mot andra grupper av antibiotika vilket ytterligare försvårar behandling. Enligt en rapport från 2014 beräknas ca fem procent av Sveriges befolkning vara friska bärare av ESBL-bildande *Enterobacteriaceae*. Av de friska hundar som provtogs under 2012 var ca en procent bärare. God vårdhygien och ansvarsfull antibiotikaanvändning är avgörande för att minska spridningen av antibiotikaresistenta bakterier.

Artikeln utgör författarens examensarbete för specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt.

granskad artikel

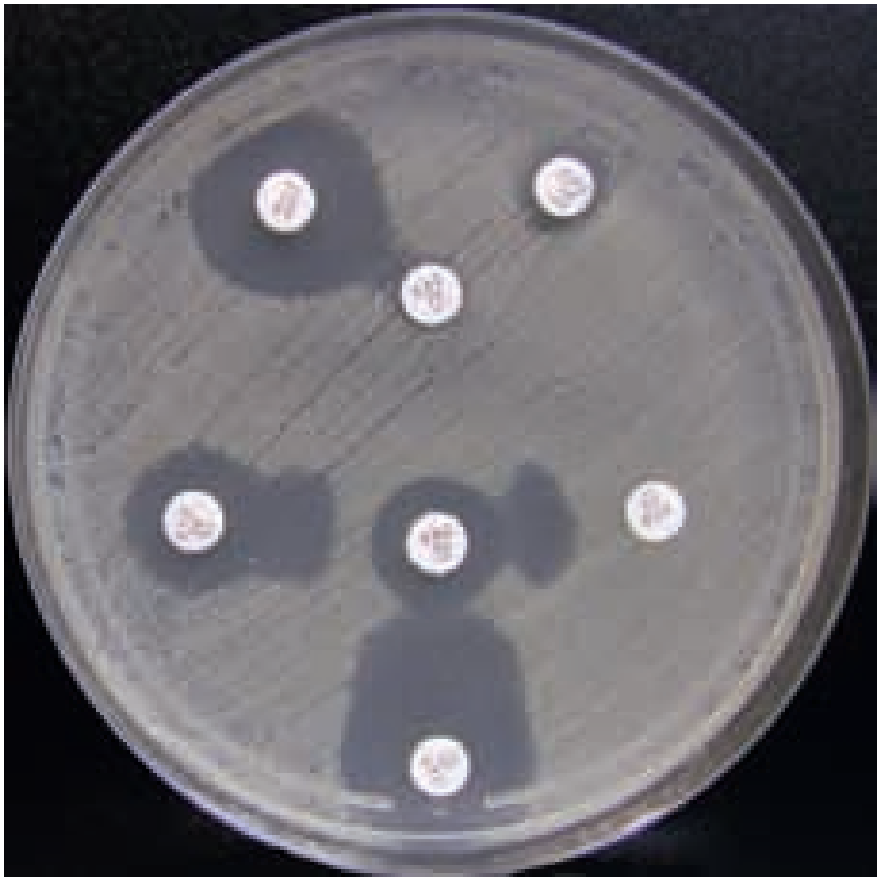

Foto: The Czech National Institute of Public Health, Prag.

Figur 1. *ESBL-bildande bakterier är den typ av anmälningspliktiga resistenta bakterier som ökar mest. Bilden visar ESBL-producerande* E coli *på Müller-Hintonagar. Flera av de testade antibiotiska substanserna är verkningslösa men klavulansyra (punkt AMC) fungerar fortfarande.*

INLEDNING

Extended spectrum betalactamase (ESBL) är en grupp enzymer som produceras av gramnegativa bakterier inom familjen *Enterobacteriaceae* och som medför att bakterien blir resistent mot antibiotika inom betalaktamgruppen (4, 13). Resistensgenerna för ESBL sprids huvudsakligen via plasmider som är cirkulära DNA-molekyler som finns i cytoplasman hos många bakterier (29, 35). *Escherichia coli* och *Klebsiella pneumoniae* är de vanligaste ESBL-bildande bakterierna (13). Dessa utgör såväl kommensaler i tarmfloran som vanliga patogener. Liksom för andra tarmsmittor sker smittspridning via fekal-oral väg och direktkontakt (13).

ESBL-bildande bakterier är den typ av anmälningspliktiga resistenta bakterier som ökar mest både i Sverige och internationellt (13, 35) (Figur 1). Inledningsvis utgjorde smitta framför allt ett problem på sjukhus men spridningen i samhället har på senare år ökat kraftigt (13, 15, 35). Över 1,1 miljarder människor beräknades 2010 vara bärare av ESBL-bildande bakterier enbart i Sydostasien (35). Den generella användningen av antibiotika ökar selektionstrycket för resistenta bakterier. Fattigdom, hög populationsdensitet och inadekvat tillgång till rent dricksvatten anses vara drivande faktorer. Förorenat vatten utgör en viktig reservoar för spridning av ESBL. Smitta från livsmedelsproducerande djur anses också betydande internationellt. Avseende sällskapsdjurens inblandning är deras betydelse i nuläget oklar men troligen sker överföring i båda riktningarna (35). Förutom ökad ➤

➤ mortalitet och morbiditet vid allvarliga infektioner blir konsekvenserna av ESBL-bildande bakterier inom humanvården ökade kostnader och ökad åtgång av resurser, mer utrymmeskrävande vård samt ökad användning av bredspektrumantibiotika (13).

Denna litteraturstudie syftar till att översiktligt beskriva problematiken med ESBL-producerande bakterier och att sammanställa delar av den litteratur som finns publicerad vad gäller förekomst av ESBL hos hund.

RESISTENSMEKANISM OCH SPRIDNING

Produktion av betalaktamaser är den vanligaste typen av resistens mot gruppen betalaktamantibiotika som innefattar penicilliner, cefalosporiner, monobaktam och karbapenemer (22, 29). Betalaktamantibiotika utgör förstahandsval vid behandling av många infektioner, såväl allvarliga som okomplicerade (27). Betalaktamaser binder till betalaktamringen och inaktiverar antibiotikumet genom att ringen bryts upp (29).

Fram till 2009 hade närmare 900 olika betalaktamaser identifierats (4). Enzymerna delas in både utifrån molekylär struktur (klass A, B, C, D) och funktionella egenskaper (grupp 1, 2, 3) (2, 4). Den funktionella indelningen tar hänsyn till vilken betalaktam enzymet inaktiverar och om det hämmas eller inte av betalaktamasinhibitorerna klavulansyra, tazobaktam och sulbaktam (4). Betalaktamaser som är nära besläktade är även indelade i familjer med olika benämningar. Det finns 13 större enzymfamiljer där TEM, SHV, CTX-M och OXA är de med störst antal enzym (4).

Betalaktamaser av typen ESBL har som namnet antyder ett brett spektrum och tros framför allt ha uppkommit via mutationer av ursprungliga betalaktamaser (20, 22). ESBL karaktäriseras klassiskt av att de inaktiverar tredje generationens cefalosporiner men hämmas av klavulansyra (4). I Sverige har dock Folkhälsomyndigheten tagit fram en bredare definition av ESBL. Dels avser man betalaktamas som ger upphov till fenotypisk resistens mot tredje generationens cefalosporiner och/eller karbapenemer, dels att den gen som kodar för resistensen är överförbar mellan olika stammar av samma art och mellan olika arter inom familjen *Enterobacteriaceae* (13). Detta innebär att även betalaktamaser av typen plasmidmedierad aminopenicillinas C (pAmpC) och karbapenemaser går under benämningen ESBL i Sverige (Figur 2). För att skilja på de olika typerna av ESBL har de delats upp i tre grupper benämnda $ESBL_A$, $ESBL_M$, och $ESBL_{CARBA}$. $ESBL_A$ motsvarar i internationell definition ”klassiska” ESBL, $ESBL_M$ pAmpC och $ESBL_{CARBA}$ karbapenemaser (13). I den fortsatta texten kommer den svenska definitionen av ESBL att användas.

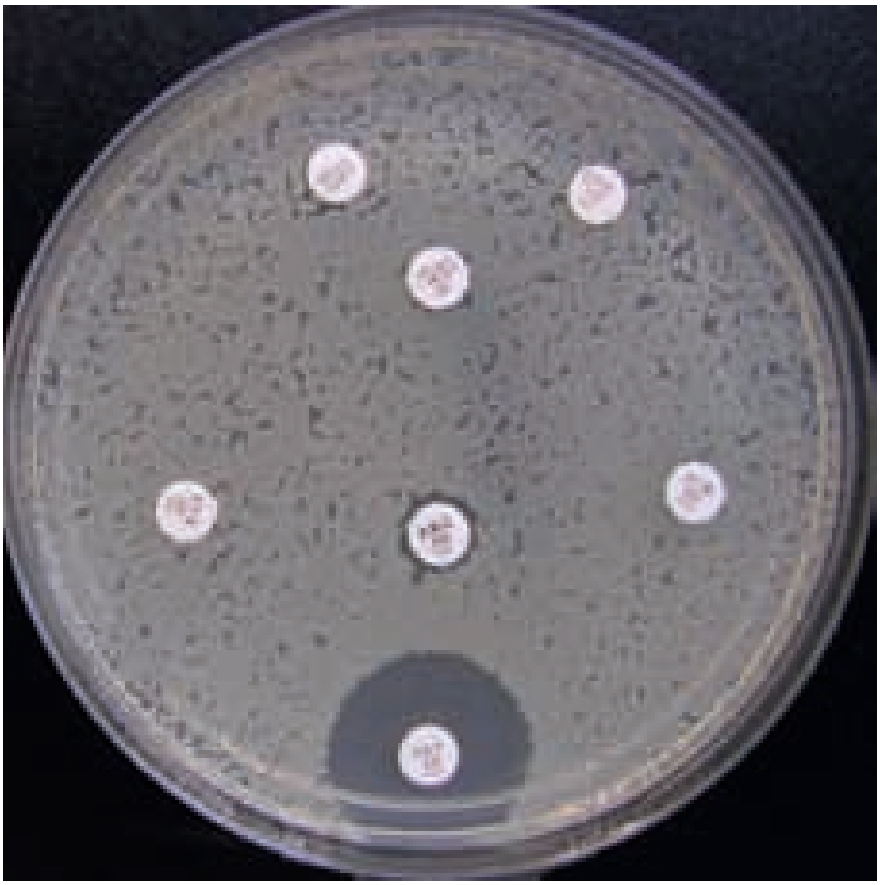

Foto: The Czech National Institute of Public Health, Prag.

Figur 2. *Även betalaktamaser av typen plasmidmedierad aminopenicillinas C (pAmpC) och karbapenemaser går under benämningen ESBL i Sverige. Bilden visar ESBL- och pAmpC-producerande* E coli *på Müller-Hintonagar. Här är bara cefepim (punkt FEP) verksamt.*

Vertikal eller horisontell spridning

Antibiotikaresistens kan överföras mellan bakterier genom vertikal eller horisontell spridning (29). Vid vertikal spridning överförs resistensgenerna till dottercellen i samband med förökning. Horisontell spridning innebär att resistensgener överförs mellan två bakterier, vanligen via konjugation där bakterierna tillfälligt binds samman (29). Horisontell spridning i form av överföring av resistensgener via plasmider spelar en mycket stor roll vid spridningen av ESBL (35). Även vertikal spridning förekommer dock i form av specifika kloner av *E coli* som framgångsrikt spridits globalt (11, 12, 19). ESBL-bildande bakterier hos både människor och djur uppvisar i mycket hög grad resistens även mot andra typer av antibiotika som exempelvis fluorokinoloner, aminoglykosider, sulfonamider och tetracykliner (1, 6, 8, 9, 11, 13, 16, 19, 22, 28, 33). En förklaring till detta är att resistensgenerna ofta är belägna på samma plasmid vilket gynnar samtida selektion (19, 22, 24). Tarmfloran utgör en viktig reservoar för resistensgener då selektionstrycket vid användning av antibiotika påverkar samtliga bakterier, såväl patogener som kommensaler (5, 35).

De första observationerna av ESBL-producerande bakterier hos människa gjordes i början på 1980-talet (20, 21). Hos hund konstaterades ESBL första gången 1988 hos en laboratoriehund i Japan som användes i farmakokinetiska studier för betalaktamantibiotika (23). I dagsläget är $ESBL_A$ av typen CTX-M vanligast förekommande (35). $ESBL_{CARBA}$ utgör dock det allvarligaste hotet eftersom karbapenemer som används vid allvarliga infektioner med klassiska ESBL inte är verksamma i dessa fall (13, 27, 36). Kombinationsbehandlingar med risk för allvarliga komplikationer som följd är det som finns att tillgå och mortaliteten vid infektion med $ESBL_{CARBA}$-producerande bakterier är hög (13, 27, 36).

FIGUR 3. *Inom humanvården är samtliga typer av ESBL anmälningspliktiga av det analyserande laboratoriet eller av behandlande läkare.*

FOTO: KZENON

ESBL HOS MÄNNISKOR I SVERIGE

Förekomsten av kliniska fall med ESBL-bildande bakterier i Sverige har ökat kontinuerligt sedan anmälningsplikt infördes 2007 (33). Mellan 2012 och 2013 skedde en ökning med 13 procent. Antalet rapporterade fall 2013 uppgick till drygt 8 000 vilket är mer än tre gånger så många som antalet fall av MRSA samma år. *E coli* stod för den klara majoriteten av ESBL-producerande bakterier och utgjorde 89 procent av fallen. *K pneumoniae* var den näst vanligaste bakterien och stod för sju procent. Infektion i urinvägarna var det vanligaste sjukdomstillståndet där ESBL-bildande bakterier påvisades (59 %). $ESBL_{CARBA}$ är fortfarande ovanlig i Sverige och konstaterades i 39 fall under 2013. I ungefär tre fjärdedelar av dessa hade den drabbade personen blivit smittad utomlands och de flesta upptäcktes vid screening efter sjukhusvistelse i annat land (33).

Inom humanvården är samtliga typer av ESBL anmälningspliktiga av det analyserande laboratoriet eller av behandlande läkare (13) (Figur 3). Den exakta siffran på hur stor andel av Sveriges befolkning som är bärare av ESBL-bildande bakterier är inte fastställd men enligt en rapport från 2014 beräknas den vara ca fem procent (10, 13). I dagsläget är det inte klarlagt hur länge bärarskap kvarstår eller vilka faktorer som påverkar detta (13). Ett negativt odlingssvar utesluter inte fortsatt bärande då det i studier förekommit att individer uppvisat positivt odlingssvar efter ett flertal negativa sådana. Majoriteten förefaller dock vara negativa på odling inom ett år (13).

Den vanligaste vägen för smitta med ESBL-producerande *Enterobacteriaceae* hos människor är kolonisering av tarmen (13). Resor till områden med hög förekomst av ESBL såsom Sydostasien, Indien med närliggande länder och mellanöstern utgör en riskfaktor. Studier har visat att en så stor andel som en fjärdedel av svenskar hemvändandes från dessa områden var koloniserade med ESBL-bildande bakterier i tarmen (13). Användande av antibiotika i allmänhet och andra och tredje generationen cefalosporiner samt fluorokinoloner i synnerhet ökar risken för kolonisation och infektion med ESBL-bildande bakterier (13).

Vårdhygieniska åtgärder

Den klart viktigaste åtgärden vid behandling av patienter med ESBL på sjukhus är god handhygien (13). Omfattningen av de vårdhygieniska åtgärderna beror på vilken typ av ESBL patienten bär på samt förekomst av riskfaktorer som exempelvis diarré, urin- eller fecesinkontinens, urinkateter, stomier, sår etc. Patienter med riskfaktorer eller $ESBL_{CARBA}$ behandlas isolerade på enkelrum (13).

ESBL HOS HUND, I SVERIGE OCH INTERNATIONELLT

14 kliniska fall med $ESBL_A$- eller $ESBL_M$-producerande bakterier hos hund konstaterades under 2013 i Sverige (33). Majoriteten av de inskickade proverna utgjordes av prover från sår och urin. Liksom på humansidan var *E coli* den dominerande bakterien. $ESBL_A$- och $ESBL_M$-produktion har konstaterats i totalt 39 fall hos hund och sju fall hos katt i Sverige (33). Under 2012 provtogs 84 friska hundar med avseende på ESBL-producerande *Enterobacteriaceae*. En av dessa hundar var positiv vilket motsvarar drygt en procent (33). Endast $ESBL_{CARBA}$ är anmälningspliktig hos djur men denna typ har ännu inte påvisats här (33). Kontinuerlig övervakning av läget hos djur i Sverige sker via screening av friska lantbruksdjur i samband med slakt och provtagning av kött (33).

Samtliga kliniska veterinära verksamheter är skyldiga att inneha och arbeta efter en hygienplan där strategier för förhindrande av smittspridning och vårdrelaterade infektioner ska redovisas (SJVFS 2013:14, saknr K112, 13 §). Regler vad gäller antibiotika inom djursjukvården har också skärpts. I Jordbruksverkets författning SJVFS 2015:32, saknr D9, framgår att cefalosporiner av tredje och fjärde generationen samt kinoloner strikt ska reserveras för livsho- ➤

tande tillstånd där andra alternativ saknas. Odling och resistensbestämning ska alltid utföras och valet av antibiotika ska motiveras i journalen (2 kap, 11 §).

Begränsad information om utbredningen

Det finns i nuläget begränsad information om utbredningen av bärarskap hos friska djur internationellt, både på grund av ett begränsat antal utförda studier och studiernas omfattning (16, 18). En av de större prevalensstudierna utförda hittills innefattade drygt 360 friska hundar boende i Paris (16). 18,5 procent av dessa var bärare av $ESBL_A$- och $ESBL_M$-producerande *Enterobacteriaceae* vid analys av avföringsprover (16) (Figur 4). Av 150 friska hundar i Portugal var 15 procent respektive 20 procent bärare av $ESBL_A$- respektive $ESBL_M$-producerande *E coli* (3). I Nederländerna var hela 45 procent bärare av $ESBL_A$- och $ESBL_M$-producerande *Enterobacteriaceae* men denna studie var betydligt mindre och innefattande bara 20 djur i kategorin friska hundar (18). I studier innefattande både hundar och katter har varierande prevalens konstaterats. I Schweiz var 2,5 procent av drygt 370 friska hundar och katter bärare av $ESBL_A$-bildande *Enterobacteriaceae* (14). I Kina var motsvarande siffra nästan 25 procent vid analys av drygt 100 *E coli*-isolat (32). I Kanada hittades däremot inga $ESBL_A$-bildande bakterier vid undersökning av 188 hundar och 39 katter (25). Förekomst av $ESBL_A$-producerande *E coli* har även konstaterats hos djur som aldrig blivit behandlade med antibiotika (1, 17). Tolv av 17 gatuhundar i Angola bar på ESBL-producerande *E coli* (1). Nio av dessa bar dessutom på gener ansvariga för plasmidmedierad quinolonresistens (1). Även hos kennelvalpar yngre än två månader har ESBL-producerande *E coli* konstaterats i avföringsprover (17).

Vad gäller kliniska studier innefattar dessa ofta fler djurslag än enbart hundar. 3,7 procent av drygt 500 *E coli*-isolat från sjuka hundar och katter i Frankrike var $ESBL_A$-bildande (6). Cirka två procent av 2 700 *Enterobacteriaceae*-isolat från hundar, katter och hästar från Holland var $ESBL_A$- och $ESBL_M$-producerande (8). Hos 7,5–8,5 procent av hundar och katter med urinvägsinfektion från Schweiz (n=107), USA (n=150) och Frankrike (n=105) påvisades $ESBL_A$-bildande *Enterobacteriaceae* (19, 26, 28). I Kina påvisades $ESBL_A$-produktion hos mer än hälften (54,5 %) av drygt 100 sjuka hundar och katter (32).

Klonen *E coli* O25: H4-ST-131 CTX-M-15 som utgör ett specifikt problem inom humanmedicinen har konstaterats hos djur från flera europeiska länder (11, 12). Även klonen D-ST648 CTX-M-15 har konstaterats hos både människor och djur (12, 19). $ESBL_{CARBA}$ påvisades hos hund första gången 2013 i Tyskland (31) men har därefter hittats hos hundar och katter i fler studier (30, 31, 36).

Riskfaktorer hos hund

Hos hund har exponering för antibiotika under det senaste året och boende på kennel eller hundhem identifierats som riskfaktorer för bärande av $ESBL_A$- och $ESBL_M$-producerande *E coli* (3, 14). Exponering för antibiotika var det som medförde störst risk (3). Tikar visade sig ha en ökad risk för bärarskap jämfört med hanhundar (3). Sambandet mellan användandet av kinoloner och risken för ESBL-producerande bakterier har liksom på humansidan även påvisats hos hundar och katter (24).

Foto: Christian Mueller

Figur 4. *18,5 procent av 360 friska hundar boende i Paris var i en studie bärare av $ESBL_A$- och $ESBL_M$-producerande* Enterobacteriaceae *vid analys av avföringsprover.*

DISKUSSION

Antibiotikareglering

Redan när ESBL konstaterades hos hund första gången 1988 spekulerade Matsumoto och medarbetare i att uppkomsten av det resistenta isolatet kunde bero på ett selektivt tryck till följd av den stora mängd antibiotika som hunden fått administrerat till sig. Han förutsåg att en liknande selektion skulle kunna uppkomma i kliniska sammanhang och att en ökning av resistenta stammar skulle kunna ses i framtiden (23).

Sambandet mellan användningen av antibiotika och ökningen av resistenta bakterier är nu fastställt hos både människor och djur (3, 13, 14, 24). Att god vårdhygien och strikt antibiotikaanvändning är avgörande för att minska utbredningen av antibiotikaresistens kan inte nog belysas. Läget i Sverige är ännu gynnsamt sett ur ett internationellt perspektiv, vilket visar att insatser inom dessa områden är effektiva (13, 33). En minskning av förskrivningen av antibiotika har skett både inom human- och veterinärmedicinen (33). Till skillnad från andra länder bedöms lantbruksdjur inte utgöra en reservoar för smitta av ESBL till människor i Sverige (Figur 5), vilket säkerligen delvis kan tillskrivas det faktum att Sverige har en god antibiotikapolicy och heller inte accepterat antibiotika i tillväxtfrämjande syfte (10, 33). Förekomsten av ESBL-bildande bakterier ökar dock även i Sverige vilket innebär att arbetet för att bromsa utvecklingen måste fortsätta (13, 33). Information från sjukvården och djursjukvården är viktig för att öka förståelsen hos patienten eller djurägaren om varför antibiotika inte sätts in samt för att motivera till egna insatser såsom adekvat sårvård. En ökad medvetenhet hos såväl förskrivare som övriga samhället kommer förhoppningsvis att främja en gemensam insats för minskad användning av antibiotika.

FIGUR 5. *Till skillnad från andra länder bedöms lantbruksdjur inte utgöra en reservoar för smitta av ESBL till människor i Sverige.*

Sällskapsdjurens betydelse och hantering

Det är svårt att i nuläget fastställa hur stor utbredning ESBL-bildande bakterier har bland sällskapsdjur. Skillnad i storlek, inklusionskriterier, typ av metod och typ av ESBL som analyserats i de olika studierna liksom resistensläget i det aktuella landet gör generella jämförelser svåra. Prevalensen hos friska djur har i de flesta studier varierat från två procent upp till 25 procent (3, 14, 16, 32). Studien från Holland där närmare hälften av hundarna var positiva är svår att dra några slutsatser av då antalet provtagna individer var mycket lågt (18).

Det är i nuläget inte fastställt om sällskapsdjur utgör en reservoar för spridning av resistenta bakterier. Många författare efterlyser mer forskning inom detta område (6, 8, 11, 12, 14, 30) vilket känns relevant med tanke på att nästan en femtedel av de undersökta hundarna i vissa studier var bärare av ESBL-bildande bakterier. Att sällskapsdjur lever nära inpå människor och att de i hög grad utsätts för antibiotika har uppgivits som skäl till att överföring av antibiotikaresistens mellan människor och djur anses trolig (3, 8, 9, 14). Att ESBL-bildande bakterier konstaterats hos djur som aldrig blivit behandlade med antibiotika visar dock att problemet är multifaktoriellt och att även spridning via miljön samt mellan individer är viktig (1, 17). Då tarmfloran utgör en viktig reservoar för resistensgener är vidare forskning inom detta område önskvärd.

Vad gäller hantering av djur infekterade med ESBL-bildande bakterier på klinik bör dessa, med utgångspunkt från de vårdhygieniska åtgärder som rekommenderas på humansidan, behandlas på isoleringsavdelning (Figur 6). God handhygien är även på djursidan av största vikt, särskilt vid kontakt med den i det aktuella fallet misstänkt smittbärande kroppsvätskan såsom urin, avföring eller vätskande sår. Vidare är generella åtgärder på kliniker och djursjukhus mycket viktiga för att förhindra spridning av multiresistenta bakterier. Hörnstenar som god vårdhygien, ansvarsfull antibiotikaanvändning och tidig provtagning för att identifiera smittade individer är avgörande (33). Det vore önskvärt att samtliga typer av ESBL skulle vara anmälningspliktiga även på djursidan.

Att tikar löper en ökad risk för bärarskap av ESBL-bildande bakterier jämfört med hanhundar misstänkts bero på att de har en högre incidens av bakteriella infektioner som exempelvis nedre urinvägsinfektion och pyometra (3). Liknande fenomen ses på humansidan där kvinnor i högre grad än män drabbas av infektio- ➤

FIGUR 6. *Vad gäller hantering av djur infekterade med ESBL-bildande bakterier på klinik bör dessa behandlas på isoleringsavdelning. God handhygien är även av största vikt.*

➤ ner med ESBL-bildande bakterier, även här tillskrivet det faktum att urinvägsinfektioner är vanligare hos kvinnor (13).

Framtida hot

Det råder ingen tvekan om att multiresistenta bakterier som ESBL-bildande *Enterobacteriaceae* utgör ett allvarligt hot mot såväl folkhälsa som djurhälsa. Det finns en överhängande risk för att begräsningar avseende vilka preparat som får användas inom djursjukvården införs om läget förvärras. Detta skulle inte enbart leda till risk för ökat lidande för djuren och minskad möjlighet att bota idag behandlingsbara infektioner. Det skulle även inskränka på den utveckling vi ser idag mot en alltmer avancerad djursjukvård. Möjligheten att erbjuda avancerade medicinska såväl som kirurgiska åtgärder kan komma att begränsas, inte beroende på avsaknad av kunskap eller ambition utan för att nödvändiga farmaka inte finns att tillgå. I förlängningen medför den ökade förekomsten av antibiotikaresistenta bakterier, och därmed bristen på fungerande antibiotika, att hela den moderna sjukvård vi idag ser som självklar riskerar att raseras. En gemensam insats över såväl disciplingränser som nationsgränser samt forskning för att ta fram nya antibiotika är avgörande för att kunna bromsa den skrämmande utvecklingen.

SUMMARY

ESBL-producing bacteria in the dog – a literature study

Extended spectrum beta lactamase (ESBL) is a group of enzymes produced by members of the family *Enterobacteriaceae* that convey resistance against penicillin, cephalosporins, and in some cases, carbapenems. ESBL-producing bacteria often show multiple co-resistances to other classes of antibiotics which further compromises the options of therapy. Spread of resistance genes via plasmids is an important factor.

Around 5 % of the human population in Sweden and 1 % of healthy dogs are estimated to be carriers of ESBL-producing *Enterobacteriaceae*. Studies of prevalence in healthy dogs and cats from various other countries have found 0–45 % of the animals to be carriers. When clinical isolates of *Enterobacteriaceae* from diseased animals were analyzed, ESBL-production was found in 2–55 % of the isolates. Previous treatment with antibiotics and living in shelters or in kennels has been identified as risk factors for being a carrier of ESBL-producing *Enterobacteriaceae* in dogs. Many similarities have been shown between isolates from humans and isolates from pets and pets as a reservoir for resistance genes are therefore an ongoing topic for discussion. Thorough infection control and strict use of antibiotics are key factors in reducing the spread of antibiotic resistant bacteria.

Referenser

1. Albrechtova K, Kubelova M, Mazancova J et al. High prevalence and variability of CTX-M-15-producing and fluoroquinolone-resistant *Escherichia coli* observed in stray dogs in rural Angola. Microb Drug Resist, 2014, 20, 4, 372–375.
3. Belas A, Salazar AS, da Gama LT et al. Risk factors for fecal colonization with *Escherichia coli* extended spectrum and plasmid-mediated AmpC ß-lactamases in dogs. Vet Rec, 2014, 175, 8, 202. Doi: 10.1136/vr.101978
4. Bush K & Jacoby GA. Updated functional classification of ß-lactamases. Antimicrob Agents Chemother, 2010, 54, 969–976.
6. Dahmen S, Haenni M, Châtre P & Madec J. Characterization of bla_{CTX-M} IncFII plasmids and clones of *Escherichia coli* from pets in France. J Antimicrob Chemother, 2013, 68, 2797–2801.
8. Dierikx CM, van Dujikeren E, Schoormans AHW et al. Occurence and characteristics of extended-spectrum-beta-lactamases and AmpC-producing clinical isolates derived from companion animals and horses. J Antimicrob Chemother, 2012, 67, 1368–1374.
10. Egervärn M, Rosengren Å, Englund S et al. ESBL-bildande *E coli* i vår omgivning – livsmedel som spridningsväg till människa. Slutrapport från ett myndighetsgemensamt projekt–antibiotikaresistens, Livsmedelsverket/SVA/Folkhälsomyndigheten, 2014.

11. Ewers C, Grobbel M, Stamm I et al. Emergence of human pandemic O25:H4-ST131 CTX-M-15 extended-spectrum ß-lactamase-producing *Escherichia coli* among companion animals. J Antimicrob Chemother, 2010, 65, 651–660.
12. Ewers C, Bethe A, Stamm I et al. CTX-M-15-D-ST648 *Escherichia coli* from companion animals and horses: another pandemic clone combining multiresistance and extraintestinal virulence? J Antimicrob Chemother, 2014, 69, 1224–1230.
13. Folkhälsomyndigheten. ESBL-producerande tarmbakterier. Kunskapsunderlag med förslag till handläggning för att begränsa spridningen av *Enterobacteriaceae* med ESBL. Rapport, 2014.
14. Gandolfi-Decristophoris P, Petrini O, Ruggeri-Bernardi N & Schelling E. Extended-spectrum ß-lactamase-producing *Enterobacteriaceae* in healthy companion animals living in nursing homes and in the community. Am J Infect Control, 2013, 41, 831–835.
16. Haenni M, Saras E, Métayer V et al. High prevalence of $bla_{CTX-M-1}$/IncI1/ST3 and bla_{CMY-2}/IncI1/ST2 plasmids in healthy urban dogs in France. Antimicrob Agents Chemother, 2014, 58, 9, 5358–5362.
17. Harada K, Morimoto E, Kataoka Y & Takahashi T. Clonal spread of antimicrobial-resistant *Escherichia coli* isolates among pups in two kennels. Acta Vet Scand, 2011, 53/11. doi: 10.1186/1751-0147-53-11.
18. Hordijk J, Schoormans A, Kwakernaak M et al. High prevalence of fecal carriage of extended-spectrum ß-lactamases/AmpC-producing *Enterobacteriaceae* in cats and dogs. Front Microbiol, 2013, 4, 242.
19. Huber H, Zweifel C, Wittenbrink MM & Stephan R. ESBL-producing uropathogenic *Escherichia coli* isolated from dogs and cats in Switzerland. Vet Microbiol, 2013, 162, 992–996.
20. Kliebe C, Nies BA, Meyer JF et al. Evolution of plasmid-coded resistance to broad-spectrum cephalosporins. Antimicrob Agents Chemother, 1985, 28, 302–307.
22. Li X, Mehrotra, Ghimire S & Adewoye L. ß-lactam reistance and ß-lactamases in bacteria of animal origin. Vet Microbiol, 2007, 121, 197–214.
23. Matsumoto Y, Ikeda F, Kamimura T et al. Novel plasmid-mediated ß-lactamase from *Escherichia coli* that inactivates oxyimino-cephalosporins. Antimicrob Agents Chemother, 1988, 32, 1243–1246.
24. Moreno A, Bello H, Guggiana D et al. Extended-spectrum ß-lactamases belonging to CTX-M group produced by *Escherichia coli* strains isolated from companion animals treated with enrofloxacin. Vet Microbiol, 2008, 129, 203–208.
27. Petropoulos EA, Hanberger H & Giske CG. Nya antibiotika med aktivitet mot multiresistenta tarmbakterier. Läkartidn, 2014, 111, CWTE.
28. Poirel L, Nordmann P, Ducroz S et al. Extended spectrum ß-lactamase CTX-15-producing *Klebsiella pneumoniae* of sequence type ST274 in companion animals. Antimicrob Agents Chemother, 2013, 57, 5, 2372–2375.
29. Rang HP, Dale MM, Ritter JM & Flower RJ. Drugs used in the treatment of infections and cancer. In: Dimock, K, McGrath S, Cook L, eds. Pharmacology, 6th ed. Churchill Livingstone Elsevier, 2007, 655–660.
31. Stolle I, Prenger-Berninghoff E, Stamm I et al. Emergence of OXA-48 carbapenemase-producing *Escherichia coli* and *Klebsiella pneumoniae* in dogs. J Antimicrob Chemother, 2013, 68, 2802–2808.
32. Sun Y, Zeng Z, Chen S et al. High pre-valence of bla_{CTX-M} extended spectrum ß-lactamase genes in *Escherichia coli* isolates from pets and emergence of CTX-M-64 in China. Clin Microbiol Infect, 2010, 16, 1475–1481.
33. SWEDRES-SVARM 2013. Use of antimicrobials and occurrence of antimicrobial resistance in Sweden. Public Health Agency of Sweden and National Veterinary Institute. Rapport, Folkhälsomyndigheten och SVA, Solna/Uppsala ISSN 1650-6332, 2014.
35. Woerther P-L, Burdet C, Chachaty E & Andremont A. Trends in human faecal carriage of extended-spectrum ß-lactamases in the community: toward the globalization of CTX-M. Clin Microbiol Rev, 2013, 26, 4, 744–758.
36. Woodford N, Wareham D W, Guerra B & Teale C. Carbapenemase-producing *Enterobacteriacae* and non- *Enterobacteriacae* from animals and the environment: an emerging public health risk of our own making? J Antimicrob Chemother, 2014, 69, 287–291.

En fullständig referenslista (36 referenser) kan fås från veterinärtidningens redaktion.

***CAROLINE OLOFSSON,** leg veterinär, Anicura Västra djursjukhuset, August Barks gata 8, 421 32 Västra Frölunda.

Vilken är din diagnos? – Patologi

En tio år gammal tik genomgick provlaparatomi efter en sjukdomshistoria med enstaka krampanfall. Vid operationen hittades en mindre nybildning i främre delen av buken. Fallet är sammanställt och tolkat av Erika Karlstam, avdelningen för patologi och viltsjukdomar, SVA.

Hund, bichon havanais, tik, tio år

Anamnes: Ägare sökte veterinär på grund av att hon de senaste månaderna ibland upplevt hunden som svag och något mentalt frånvarande. Vid några tillfällen hade hunden också kollapsat och legat på sidan och haft någon typ av kramper. Dessa anfall hade framför allt kommit då hunden lekt och busat med andra hundar. Symtomen hade vid samtliga tillfällen klingat av tämligen snabbt av sig själva, även om hunden ibland verkat något desorienterad direkt efteråt, och ägaren hade därför inte sett någon anledning att söka akut. Nu hade dock problemen börjat dyka upp oftare, vilket oroade ägaren. Enligt denne fungerade hunden mellan symtomskoven helt normalt.

Status: Hunden var lätt överviktig med gott allmäntillstånd. Inget onormalt kunde påvisas vid klinisk undersökning. Blodprov och urinprov var utan anmärkning, undantaget ett lindrigt förhöjt ALAT-värde och blodglukosvärde på nedre normalgränsen. Röntgen av bröst- och bukhåla gjordes utan att några signifikanta förändringar kunde påvisas. Bukultraljud var svårtolkat, vaga indikationer på möjlig patologi i lever och/eller pankreas förelåg, men några säkra slutsatser kunde inte dras.

Vid en provlaparatomi hittades inget anmärkningsvärt, undantaget en liten, ca 1 cm stor, gråröd nybildning i främre delen av buken, belägen på utsidan av duodenum.

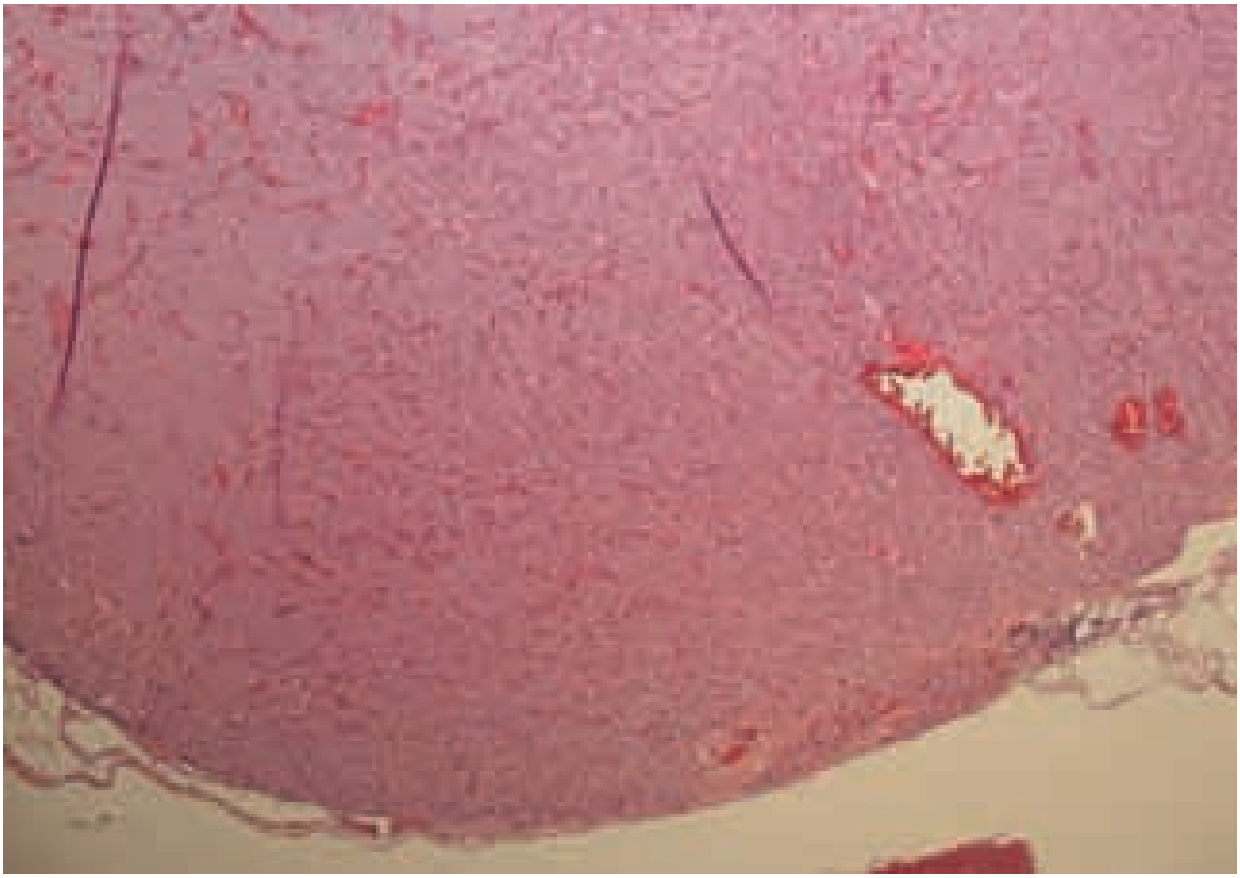

Figur 1. *Del av intraabdominell nybildning, hund. Mikroskopisk bild, översikt. HE-färgning, 40 gångers förstoring.*

Nybildningen opererades bort och sändes till avdelningen för patologi och viltsjukdomar, SVA för histopatologisk undersökning.

Patologi: Se Figur 1 (del av nybildning, mikroskopisk bild, översikt) och Figur 2 (nybildning, mikroskopisk bild, närbild). Beskriv nybildningens morfologi och föreslå diagnos. Kan nybildningen kopplas till den kliniska bilden och i sådana fall på vilket sätt?

SVAR SE SIDAN 46

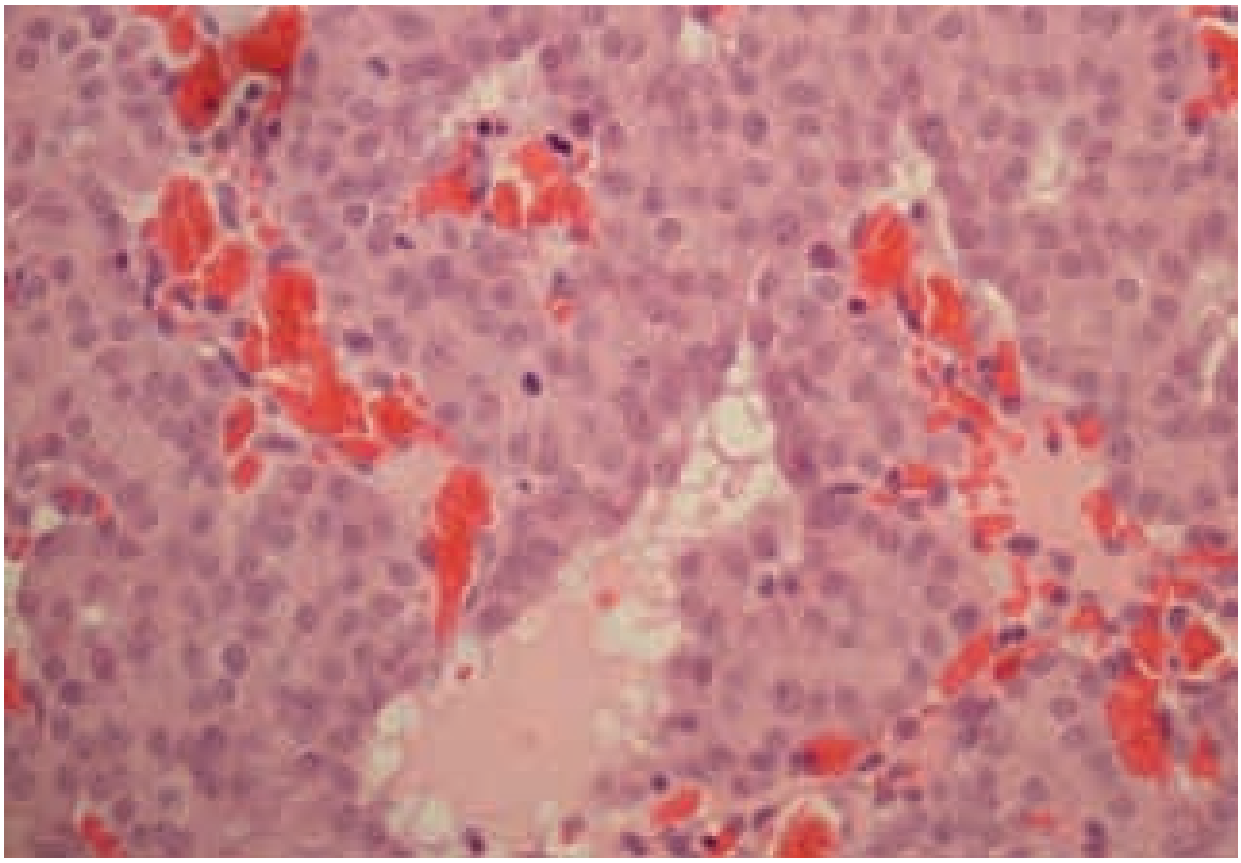

Figur 2. *Intraabdominell nybildning, hund. Mikroskopisk bild, närbild. HE-färgning, 400 gångers förstoring.*

Epizteln sammanfattar denna gång de undersökta fall eller besättningar/hägn som haft epizootimisstankar under 2015. Av de 131 utredda misstankarna var fyra positiva. Texten är sammanställd av Mikael Propst, SVA.

EPIZOOTIMISSTANKAR 2015

Varje år hanteras hundratals epizootimisstankar av SVA, Jordbruksverket och länsstyrelserna. Misstankarna kommer främst in genom den generella övervakningen, dvs klinisk övervakning i fält, obduktionsverksamheten och köttbesiktningen eller genom att reagenter, oftast serologiska, fångas upp i något av de olika riktade övervakningsprogrammen som Jordbruksverket finansierar. Många misstankar kan i samråd med fältveterinären avskrivas utan särskild provtagning. För andra misstankar behövs provtagning för att avskriva eller bekräfta diagnosen. Hur kraftfullt Jordbruksverket väljer att agera vad gäller restriktioner och annan hantering beror främst på misstänkt sjukdom och misstankegrad. Vid uteslutande av diagnos, som är att betrakta som en övervakning, beläggs vanligen inte besättningen med restriktioner.

Fyra fall av epizootisjukdom

Under 2015 utreddes 131 misstankar om epizootisjukdom på SVAs olika laboratorier (Tabell 1). Här ingår alla de nämnda kategorierna av misstankar, utom de som avskrivits utan särskild provtagning.

Av de 131 utredda misstankarna var fyra positiva, tre fall av atypisk scrapie (Nor98) och ett fall av viral hemorragisk septikemi (VHS) hos vildfisk.

Antalet fall/besättningar där epizootisk sjukdom konstaterats i Sverige under åren 2011–2015 framgår av Tabell 2.

Atypisk scrapie (Nor98)

De tre fallen av Nor98 upptäcktes i den rutinmässiga undersökning för TSE-sjukdom som görs på alla självdöda eller avlivade får som är

Tabell 1. Antal undersökta fall eller besättningar/hägn med epizootimisstankar under 2015. Siffrorna inkluderar svaga misstankar, där prov tagits för att utesluta epizootisjukdom och misstankar där besättningen belagts med restriktioner i avvaktan på provsvar. Även misstankar på grund av serologiska reaktioner inom övervakningsprogram inkluderas, där uppföljande provtagning visat att det rört sig om ett falskt positivt resultat.

Sjukdom	Undersökt	Bekräftad
Antrax	11 (varav tre vilda djur)	0
Rabies	11 (varav 2 vilda djur)	0
Aujezsky's sjukdom (AD)	1	0
Brucellos	1	0
Porcine reproductive and respiratory syndrome (PRRS)	7 (varav ett vilt djur)	0
Aviär influensa (AI)	16	0
Newcastlesjuka (ND)	16	0
Bovin spongiform encefalopati (BSE)	1	0
Scrapie, klassisk och atypisk	3	3*
Lumpy skin	1	0
Klassisk svinpest (CSF)	3	0
Afrikansk svinpest (ASF)	2	0
Bluetongue (BT)	2	0
Tuberkulos (TB)	45**	0
Paratuberkulos	5	0
Mul- & klövsjuka	1	0
West nile fever	2	0
Viral hemorragisk septikemi (VHS)	1	1
Infektiös pankreasnekros (IPN)	2	0

** De tre bekräftade fallen gäller atypisk scrapie, dvs Nor98, konstaterade inom övervakningen.*
*** Misstankarna grundas på inledande undersökning för tuberkulos (direktmikroskopi).*

Tabell 2. Antal fall/besättningar där epizootisk sjukdom konstaterats i Sverige 2011–2015. Källa: SVA och Jordbruksverket.

Sjukdom	2011	2012	2013	2014	2015
Newcastlesjuka, fjäderfä	3	-	-	3	-
Atypisk scrapie (Nor98)	3	3	3	6	3
Antrax	2	-	1	-	-
Viral hemorragisk septikemi (VHS)	-	-	-	-	1

FOTO: ARKIVBILD

De tre fallen av Nor98 upptäcktes i den rutinmässiga undersökning för TSE-sjukdom som görs på alla självdöda eller avlivade får som är äldre än 18 månader.

äldre än 18 månader. De tre fåren kom från tre olika besättningar.

Viral hemorragisk septikemi (VHS)

Ett fall av VHS serotyp 1b hos vildfisk (torsk) konstaterades i Östersjön under sommaren. Serotypen är även patologisk för laxfisk men ingen spridning till närområdet verkar ha skett. Proverna samlades in i ett projekt där man tittade på sårskador hos torskfiskar i Hanöbukten.

RING IN EPIZOOTIMISSTANKAR

Epizootologen på SVA ger råd om provtagning och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. På dagtid genom växeln 018-67 40 00. Kvällar och helger då växeln är stängd nås epizootijouren på 018-67 40 01.

Information om alla epizootilagens sjukdomar finns även på www.epiwebb.se.

Inbjudan seminarium Botulism

Omnidea har nöjet att bjuda in dig till ett seminarium om Botulism i samband med Gothenburg Horse show

Fredagen den 25 Mars har du möjlighet att lyssna på veterinär Joe Lyman från Neogen Ltd, som utbildar i ämnet botulism samt veterinär Henrik Hansson som var behandlande veterinär när 10 st hästar avled i botulism i Skåne december 2014.

När: 25 Mars
Var: Konferenslokal J1 i Gothia Towers

10.00-11.30 Equine Botulism: Overview, Treatment and Prevention, Dr Joe Lyman, Neogen Ltd, Kentucky, USA
Fallbeskrivning, misstänkt botulism - utfordring med hösilage, veterinär Henrik Hansson, Munka-Ljungby

11.30-12.00 Vi bjuder på lätt lunch i anslutning till föreläsningssalen

Antalet platser är begränsat till 180 st, först till kvarn gäller.
För att anmäla dig till seminariet skicka ett mail till :
urban.edman@omnidea.se med, Klinik, Namn, Adress och E-post

Vi kommer även att anordna ett botulism seminarium den 25 mars i samma lokal, 16.00-17.45 för intresserade hästägare. Ta tillfället och bjud in era kunder till detta seminarium. Inbjudan kommer att annonseras i diverse hästtidningar. Hästägare skickar sin anmälan till urban.edman@omnidea.se senast 20 mars.
Välkommen med din anmälan senast den 15 Mars

Urban Edman, Vd

Omnidea

Omnidea AB, Kaptensgatan 12, SE - 114 57 Stockholm
Växel 08 - 407 64 70, Fax 08 - 407 64 79
info@omnidea.se, www.omnidea.se

nominera kandidater

SENAST 1 APRIL 2016

Veterinärförbundets fullmäktigemöte (FM) äger rum i Stockholm den 30 maj 2016. FM väljer nedanstående förtroendeposter men alla medlemmar i veterinärförbundet har möjlighet att nominera kandidater.

Nominering – hur gör man?

- Valet 2016 avser:
  - Ordförande och tre övriga ledamöter i förbundsstyrelsen
  - Ordförande i SVS
  - Valberedning
- Alla förbundsmedlemmar som är röstberättigade kan nominera kandidater till förtroendeposterna och är också valbara. Mandatperioderna är fyra år (FM 2016–FM 2020).
- Nominering ska vara skriftlig (kan även ske via e-post) och innehålla följande uppgifter för att vara giltig:
  - Namn på den nominerade kandidaten, personnummer och alla kontakt- och adressuppgifter.
  - Vilken av ovanstående förtroendeposter som avses.
  - Skriftlig bekräftelse av den som nominerats att hon/han accepterar att kandidera till den aktuella posten för den gällande mandatperioden.
  - Kontaktadresser till den person som står bakom nomineringen.

  Det finns en särskild nomineringsblankett på veterinärförbundets hemsida www.svf.se, Förbundet/Blanketter/Övriga blanketter. Den går även att beställa via e-post, kansli@svf.se alternativt genom att ringa kansliet, 08-545 558 20.
- Nuvarande innehavare av posterna som valet avser kan nomineras för omval om de accepterar det.
- Samtliga ledamöter i förbundsstyrelse respektive SVS kollegium finns publicerade i varje nummer av SVT. Listan på nuvarande fullmäktiges ledamöter finns på den lösenordsskyddade delen på förbundets hemsida www.svf.se, under fliken Förbundet och Fullmäktige. Medlemmar kan även få den informationen från förbundskansliet.
- **Nomineringen ska vara förbundskansliet tillhanda senast den 1 april 2016**

Utnyttja möjligheten att nominera kandidater!

Temadag om zoonoser i Sverige och globalt

Zoonoser har blivit allt mer uppmärksammade på senare år, kanske för att medvetenheten ökat om att de inte bara drabbar fattiga människor i avlägsna länder utan i högsta grad är relevanta för oss i Sverige, här och nu. När forskarnätverket One Health Sweden (www.onehealth.se) i höstas anordnade ett seminarium i Uppsala på temat zoonotiska infektioner var därför intresset stort och salen fullsatt. Veterinärer, läkare, biologer, ekologer och mikrobiologer sågs bland deltagarna. Artikeln sammanfattar ett axplock av de föredrag som gavs.

CHARLOTTE BERG, leg veterinär, VMD, professor i husdjurens miljö och hälsa*

Jenny Frössling, veterinär verksam vid SVA och SLU, talade inledningsvis om svenska bönders inställning till smittskydd och biosäkerhet. Här kan man luta sig mot framgångar med t ex utrotningen av BVDV från svenska nötkreatursbesättningar. Hon berättade att bönderna generellt är positiva till att bekämpa sjukdomar och delta i bekämpningsprogram, medan det är svårare att motivera förebyggande insatser. Smittvägarna är dock ofta kända.

I en studie undersökte man vilka åtgärder bönderna verkligen vidtar, t ex med avseende på skyddskläder till besökare, om man släpper in djurtransportörer, karantänsförfaranden med mera. Många av lantbrukarna säger att man ska förbättra smittskyddet om det kommer ett utbrott, vilket är en något bekymmersam inställning eftersom sjukdomarna inte nödvändigtvis aviserar sin ankomst i förväg. I studien noterades stora skillnader mellan gårdar med olika djurslag, och också stora skillnader mellan manliga och kvinnliga lantbrukare vad gäller egenskattad kunskap och tilltron till att själv kunna påverka risken att få in smitta. Enligt Frössling berodde dessa skillnader sannolikt främst på skillnader i kompetens, inte på könstillhörighet i sig. Nämnvärt var också att små gårdar med många djurslag är de som har flest externa besökare och ofta minst genomtänkt biosäkerhet.

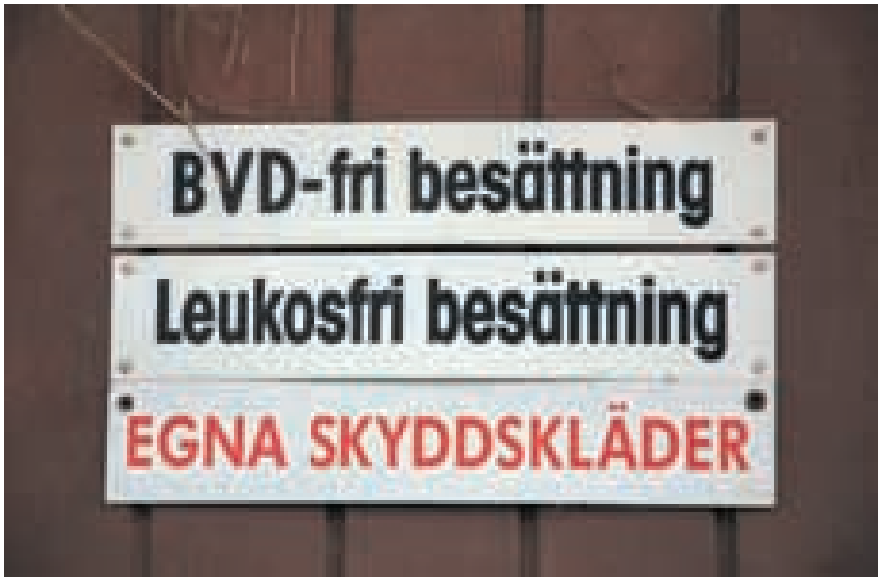

FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

Svenska bönder är generellt sett positiva till att bekämpa sjukdomar och delta i bekämpningsprogram, konstaterade Jenny Frössling under zoonosdagen.

DEBATT OM HUNDAR I VÅRDEN

Birgitta Lytsy, hygienläkare på Akademiska sjukhuset i Uppsala, talade om hundar som terapi – risker och fördelar. Hon inledde med att hälsovårdsrelaterade (nosokomiala) infektioner är mycket vanliga och att 10 000-tals människor dör av sådana infektioner varje år inom EU. Det handlar då främst om urinvägsinfektioner, ofta i samband med kateterisering, och infektioner i samband med kirurgiska ingrepp, men också infektioner som sprids direkt mellan patienter (allt från tuberkulos och influensa till vinterkräksjuka och antibiotikaresistenta bakterier). Lytsy konstaterade att närvaron av trevliga husdjur, inte minst hundar, har en positiv effekt på sinnestillståndet hos många patienter. Detta kan vara värdefullt t ex inom hospice, demens- och äldrevård, och även inom barnsjukvården. Men hon påtalade att det också finns risker med djuren: sjukhusmiljön är ofta trång, det är mycket utrustning, patienterna är mottagliga med dåligt immunförsvar och det finns en sjukhusflora på alla ytor såsom golv, sängramar och dörrhandtag. Till sjukhusfloran räknas bland annat MRSA och VRE-bakterier, calicivirus och *Clostridium difficile*.

På sjukhus är smitt- och antibiotika- ➤

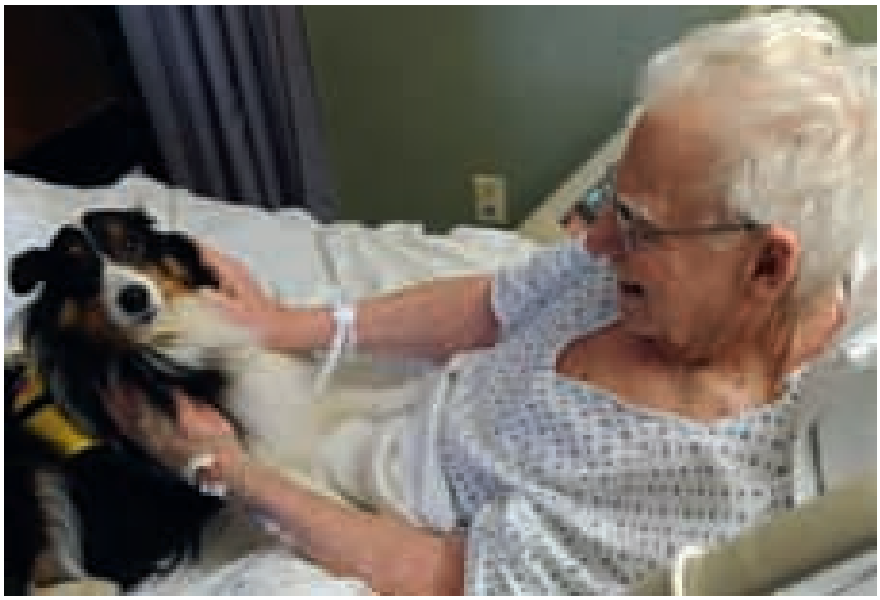

Foto: Zachary Wolf

Närvaron av trevliga husdjur, inte minst hundar, har en positiv effekt på sinnestillståndet hos många patienter.

➤ trycket högt, vilket innebär att det finns mer antibiotikaresistenta bakterier och patienter med fler patogener än ute i samhället. Personalens händer är en viktig spridare och handhygien är det viktigaste sättet att begränsa smittspridning. Lytsy visade en illustrativ film, som veterinärtidningens läsare lätt kan ta del av genom att bara googla ”wash your hands – it just makes sense”. Och här blir det alltså enligt Lytsy problem med hundar i vården: hur gör man med nosen, pälsen och svansen på djuret, hur undviker man att hundarna bär omkring på sjukhusfloran? Hon var mycket kritisk till användningen av hundar i vården, främst på grund av risken att de kan sprida antibiotikaresistenta bakterier, även om hundarna inte i sig är upphov till smittorna utan snarare en vektor. Här blev diskussionen intensiv, flera i publiken var kritiska till Lytsys resonemang eftersom patienterna/boende på sjukhem och ålderdomshem ändå har så mycket okontrollerad kontakt med varandra att en hund knappast gör till eller från. Det är om inte annat viktigt att skilja på sjukhus och andra miljöer i dessa diskussioner.

HOTADE SNÖLEOPARDER

Inblick i en helt annan värld fick vi av Carol Esson, veterinär och doktorand från James Cook University i Australien med anknytning till både SLU och SVA, som arbetar med snöleoparder i Mongoliet. Snöleoparderna är starkt hotade på grund av jakt för att skydda tamdjur, jakt efter kroppsdelar till traditionell kinesisk medicin men också på grund av smittsamma sjukdomar, varav vissa är zoonoser. Ur ett zoonosperspektiv gentemot befolkningen i Gobiöknen är det dock inte snöleoparderna som är de mest intressanta, men det finns egentligen i dagsläget inga djurhälsoprogram eller någon sjukdomsövervakning alls av tamdjuren i området. Här finns en kedja av kontaktpunkter mellan olika djurarter och människor. Den lokala befolkningen har mycket nära kontakt med både tamgetter och hundar, vilka i sin tur kan komma i kontakt med olika sorters gnagare, stenbockar och snöleoparder. Pest, Q-feber, TBE, leptospiros, toxoplasmos, och echinokockos är exempel på zoonoser som grasserar i området.

Esson redogjorde med inlevelse för dramatiken kring provtagning, kliniska undersökningar och enkäter till folk för att kartlägga förekomst och potentiella smittvägar. Föredraget utgjorde en tydlig kontrast mot det föregående vad gäller människans sätt att leva med djuren.

TULAREMI PÅ FRAMMARSCH

Dolores Gavier-Widén, veterinär vid SVA, föreläste om tularemi som den klassiska One Health-sjukdomen, med infektionscykeln människor, gnagare och omgivningen. Intressant att höra var att det finns två typer av tularemi: typ B i Eurasien och typ A och B i Nordame-

Foto: Carol Esson

Snöleoparderna är starkt hotade på grund av jakt för att skydda tamdjur, jakt efter kroppsdelar till traditionell kinesisk medicin men också på grund av smittsamma sjukdomar.

rika. Typ A ger högre mortalitet. Typ B expanderar geografiskt i Europa och även till nya djurslag, men samtidigt kan också bättre diagnostik och bättre rapportering åtminstone delvis förklara den ökning som nu ses. I Sverige har smittan historiskt setts i landets norra delar och hos skogshare, men den finns numera också i Mellansverige och söder om Mälardalen, och även hos fälthare. På kontinenten förekommer smittan både hos fälthare, med hög seroprevalens, och hos vildkanin.

Den omfattande harjakten på kontinenten har medfört ansenliga folkhälsoproblem som kunnat knytas till jakt och hantering av kroppar, men även till uppfödning, transport och utsättning av smittade djur. Gavier-Widén nämnde också att det inte bara är hardjur som är mottagliga utan även många arter av gnagare. Dessutom har tularemi eller antikroppar mot bakterier som orsakar tularemi konstaterats hos räv, vildsvin, mårdhund och rovfåglar, men alla utvecklar inte nödvändigtvis sjukdom. Vissa är mycket mottagliga och utvecklar akut sjukdom, sepsis och hög dödlighet, andra mer kronisk, långsam sjukdom med lägre dödlighet, medan ytterligare andra inte får några sjukdomstecken alls.

Då kan man fråga sig vad som exempelvis händer med hundar som kommer i kontakt med smittade lämlar? Jo, de kan faktiskt utveckla sjukdomen, detta är troligen underdiagnostiserat men ofta faktiskt subkliniskt. Något att tänka på i kliniken, alltså.

Foto: Johan Beck-Friis

I Sverige har tularemi historiskt setts i landets norra delar och hos skogshare, men den finns numera också i Mellansverige och söder om Mälardalen, även hos fälthare.

TOXOPLASMA HOS GRIS

Camilla Wallander, veterinär och doktorand från SLU, pratade om *Toxoplasma gondii* hos grisar. Katter är kända som värddjur för denna parasit och katten får ofta skulden för alla toxoplasmainfektioner, kanske inte alltid på goda grunder.

Klassiskt har sjukdomen främst ansetts vara ett problem för gravida kvinnor och för människor som är immunsupprimerade (exempelvis HIV-smittade). På senare år har det visat sig att parasiten möjligen blivit mer aggressiv och orsakat klinisk sjukdom även hos immunkompetenta patienter. Men det är alltså inte bara katter som kan vara en smittkälla. Flera andra riskfaktorer, framför allt konsumtion av otillräckligt upphettat kött, har framkommit i de studier som gjorts. Både älg, rådjur och nötkreatur kan vara infekterade, och då rör det sig om kött som vi sedan äter som ”rare” eller ”medium”, alltså inte nödvändigtvis genomstekt. Även grisar kan bära toxoplasma. Grisar som går utomhus har då något större risk än de som endast går inomhus, medan vildsvin har ännu högre förekomst. I medierna pågår en del diskussioner om ”oortodoxa” symtom på toxoplasmainfektion hos människa, t ex diskuteras om infektionen kan ha mentala bieffekter såsom beteendeförändringar eller schizofreni, men här är läget oklart. Tydligt är att prevalensen av toxoplasmos hos människor i Sverige har minskat under det senaste halvseklet, men att de senaste matlagningstrenderna, såsom tanken att göra råbiff av allehanda djurslag, möjligen kan få en motsatt effekt – det får tiden utvisa.

Zoonosdagen innehöll ytterligare ett antal föredrag och avslutades med att Åke Lundkvist, professor på Zoonosis Science Centre vid Uppsala universitet, gav en kort bakgrund till bildandet av detta centrum. Man planerar bland annat att ta ett nytt BSL3-(biosafety level 3)-laboratorium i bruk där i början av 2016. Det rör på sig inom zoonosområdet.

*CHARLOTTE BERG, leg veterinär, VMD, professor i husdjurens miljö och hälsa, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Sveriges lantbruksuniversitet, Box 234, 532 23 Skara.

Betala medlemsavgiften till SVF via autogiro

Vid autogirobetalning av medlemsavgift till veterinärförbundet fylls blanketten Autogiroanmälan i. Den finns på SVFs hemsida www.svf.se, under Blanketter och Rörande SVF. Man kan också kontakta SVF-kansliet för att få blanketten hemskickad med post. När kansliet fått blanketten i retur kommer avgifterna i fortsättningen att dras från medlemmens konto varje månad.

noterat

Flexitarian blir ny trend under 2016

Den internationella analysbyrån Innova Market Insights presenterade i mitten av januari de tio hetaste trenderna för 2016, baserat på nya produktlanseringar under 2015. Konsumenterna ställer hela tiden nya krav på sin mat och Innova pekar på att det 2016 krävs en naturnära syn om man vill leverera innovativa och moderna livsmedelsprodukter.

I Västeuropa har antalet produktlanseringar i kategorin köttsubstitut fördubblats mellan 2011 och 2014. Enligt Innova minskar vanliga konsumenter sin köttkonsumtion med hänsyn till hälsa, hållbarhet och djuromsorg. I Tyskland introducerade man t ex ostprodukter för grillen och lanserade dem som alternativ till grillkorv. Begreppet "flexitarian" som beskrivning av en konsument som periodvis väljer bort köttprodukter blir enligt Innova allt vanligare.

I Tyskland finns ostprodukter för grillen, lanserade som alternativ till grillkorv för t ex flexitarianer.

Ett ökat fokus på information om var varan kommer ifrån är en annan växande trend, menar Innova. Flera varumärken försöker skapa ett samband mellan bonden och konsumenten. Tendensen ses också i det nästan tredubblade antalet produktlanseringar med märkningar som "Made in" eller "Ingredients from" under perioden 2011 till 2015. ■

ATC VET-KOD QI09AL01 RECEPTBELAGT GODKÄND SPC 2014-07-08

HIPRA

Laboratorios Hipra, S.A.
Avda. la Selva, 135
17170 Amer (Girona)
Spain

Tel (34) 972 43 06 60
Fax (34) 972 43 06 61
hipra@hipra.com
www.hipra.com

Eryseng Parvo är ett centralt registrerat vaccin mot **rödsjuka** och **parvovirus** infektion hos svin. Tillgängligt i 50, 25 och 10 dos förpackningar.

Marknadsförs av
Nordvacc AB
Box 112, 129 22 Hägersten
Tel. 08-449 46 50
Fax 08-449 46 56
vet@nordvacc.se
www.nordvacc.se

NORDVACC

Läsvärdesundersökning 2016

Veterinärtidningen fortfarande uppskattad av sina läsare

Svensk Veterinärtidning genomför vart femte år en läsvärdesundersökning och den senaste utvärderingen redovisas här. Resultaten visar bland annat att en majoritet av prenumeranterna läser varje tidning mer än 20 minuter.

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS, *chefredaktör*

Svensk Veterinärtidning har, under lite olika namn, förmedlat nyheter och yrkesinformation till veterinärkåren sedan 1861. I det första förordet till det första numret från 1861 skriver utgivarna (professorerna Kinberg och Lundberg vid Kongl. Veterinärinrättningen i Stockholm) att tidningen ska ”fylla denna lucka i vår svenska journalistik” som avsaknaden av ett organ med veterinärmedicinska nyheter utgjorde.

Idag finns det många källor till information om veterinära nyheter men veterinärtidningen har fortfarande som mål att vara en gemensam publikation för landets veterinärkår. För att uppnå det målet gör tidningen var femte år en läsvärdesundersökning bland veterinärförbundets medlemmar. Sedan 2001 har dessa undersökningar utförts av opinionsföretaget SKOP, som också genomförde den senaste utvärderingen och redovisade resultaten i januari 2016. Artikeln sammanfattar läsvärdesundersökningens resultat.

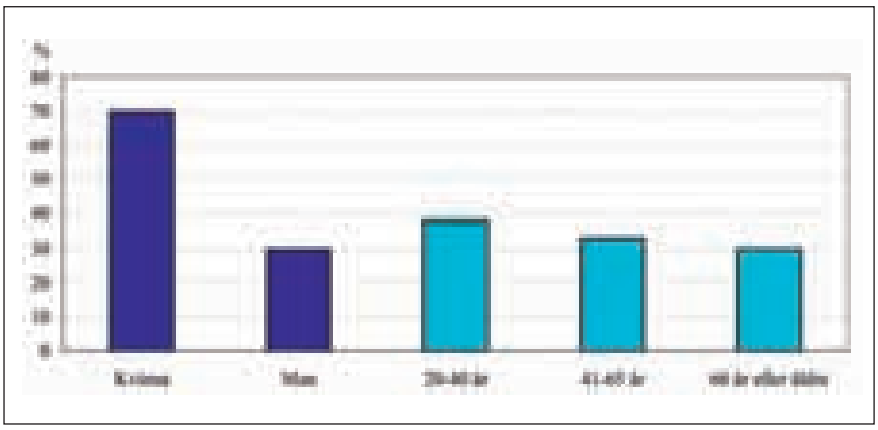

FIGUR 1. *Köns- och åldersfördelning bland de 302 personer som intervjuades i läsvärdesundersökningen.*

MATERIAL OCH METODER

Frågorna i studien utarbetades i samarbete mellan Svensk Veterinärtidning och SKOP, och anpassades så att de blev jämförbara med motsvarande frågor i tidigare undersökningar. Studien genomfördes som en telefonundersökning från SKOPs intervjucentral i Stockholm mellan den 2 och 30 december 2015. Ett slumpmässigt urval av personer som får Svensk Veterinärtidning ringdes upp. I urvalet ingick 347 personer varav totalt 302 personer intervjuades, vilket gav en svarsfrekvens om 87 procent. Bortfallet bestod i 45 personer som inte ville medverka i undersökningen.

En stor majoritet av intervjupersonerna (70 procent) var kvinnor och fyra av tio (38 procent) var 40 år eller yngre (Figur 1). Av de övriga intervjuade var en tredjedel (33 procent) mellan 41 och 65 år och 29 procent 66 år eller äldre. En majoritet (57 procent) var anställda veterinärer, en sjättedel (17 procent) arbetade som egna företagare, lika många var pensionärer (17 procent), några var studenter (6 procent) och ett fåtal (3 procent) svarade ”annat”.

RESULTAT

I den första frågan undrade SKOP ”Ungefär hur många minuter brukar du normalt läsa ett nummer av Svensk Veterinärtidning?”. En majoritet (56 procent) svarade att de läser tidningen mer än 20 minuter, vilket är en liten minskning sedan undersökningen 2011 (Figur 2). Drygt en av tio (13 procent) läser tidningen i 31 till 45 minuter och färre (11 procent) läser den i 46 minuter till en timme. Få (4 procent) läser tidningen i mer än en timme.

En av sju (13 procent) läser tidningen i högst 10 minuter, tre av tio (31 procent) läser i elva till 20 minuter och nästan lika många (27 procent) läser i 21 till 30 minuter. I likhet med tidigare under- ➤

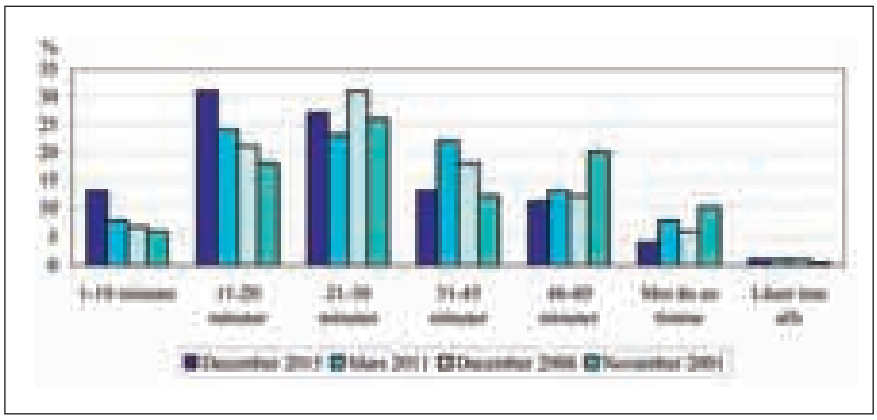

FIGUR 2. *Fördelningen av svar på frågan "Ungefär hur många minuter brukar du normalt läsa ett nummer av Svensk Veterinärtidning?" vid de fyra senaste undersökningarna.*

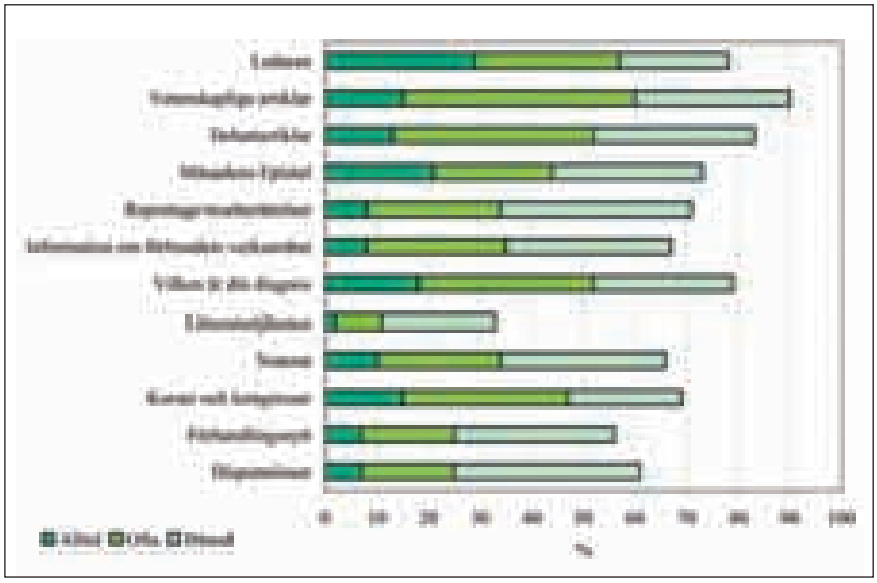

FIGUR 3. *Procentuell fördelning av svar på frågan "Hur ofta läser du följande i Svensk Veterinärtidning?" bland dem som angivit att de läser tidningen.*

sökningar är det mycket få (1 procent) som inte läser Svensk Veterinärtidning alls.

På frågan om man läser annonserna i tidningen svarade en stor majoritet (60 procent) att de brukar läsa minst hälften av annonserna.

Läsning av olika delar av tidningen

SKOP frågade dem som läser tidningen: "Hur ofta läser du följande i Svensk Veterinärtidning?". Intervjuarna läste upp tolv olika delar av tidningen. Svaren finns redovisade i Figur 3.

Många (60 procent) svarar att de ofta eller alltid läser vetenskapliga artiklar och nästan lika många (57 procent) läser alltid eller oftast ledaren. Därefter följer "Vilken är din diagnos?" och debattartiklar (52 procent vardera), kurser och kongresser (47 procent) samt "Månadens Epiztel" (44 procent). En dryg tredjedel läser alltid eller ofta information om förbundets verksamhet (35 procent) samt reportage/reseberättelser och "Noterat" (34 procent vardera). De delar som läses minst är "Förhandlingsnytt", "Disputationer" (25 procent vardera) och litteraturtjänsten (11 procent).

Förbättrat betyg på tidningen

SKOP frågade dem som brukar läsa tidningen, "I vilken utsträckning tycker du att följande stämmer med Svensk Veterinärtidning?". Intervjupersonerna fick svara på en skala mellan 1 och 5, där 1 betyder inte alls och 5 betyder helt och hållet.

På frågan om Svensk Veterinärtidning är välredigerad och lätt att hitta i svarade de flesta (87 procent) att de tycker så, en ökning med sex procentenheter sedan 2011 (Figur 4). Drygt en tredjedel (36 procent) tyckte att det stämmer helt och hållet och svarade med det högsta värdet 5, vilket är tangerat rekord sedan mätningarnas början 2001. Medelvärdet vid den aktuella undersökningen var 4,2.

Drygt hälften (56 procent) tyckte att Svensk Veterinärtidning är modern, en ökning med nio procentenheter sedan 2011 (Figur 5). En av sju (15 procent) tyckte att det stämmer helt och hållet och svarade med det högsta värdet 5. Medelvärdet var 3,6.

SKOP frågade också: "Hur tycker du att Svensk Veterinärtidning fyller sin funktion som veterinärmedicinskt informationsorgan?". Intervjupersonerna fick svara mycket bra, ganska bra, varken bra eller dåligt, ganska dåligt eller mycket dåligt. De flesta (82 procent) tyckte att tidningen fyller sin funktion som veteri-

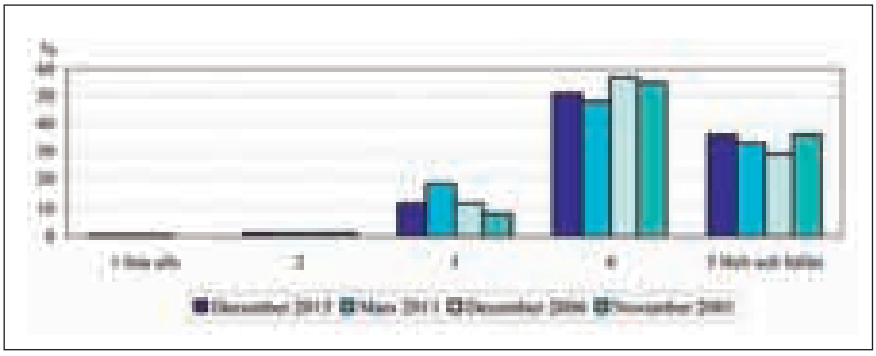

FIGUR 4. *Fördelning av svar på frågan om Svensk Veterinärtidning är välredigerad och lätt att hitta i. Skala mellan 1 = Inte alls och 5 = Helt och hållet.*

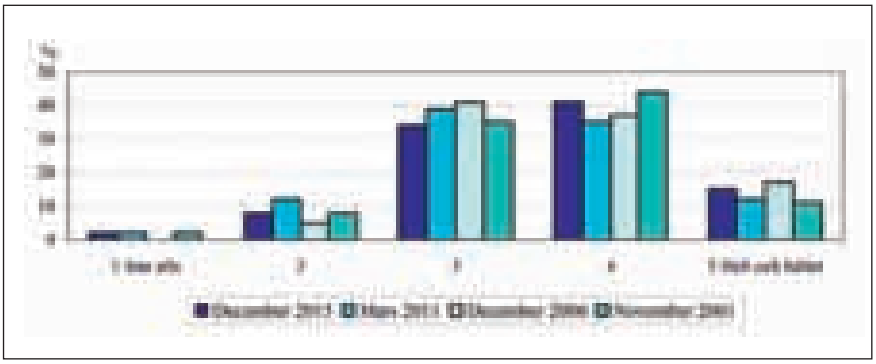

FIGUR 5. *Fördelning av svar på frågan om Svensk Veterinärtidning är modern. Skala mellan 1 = Inte alls och 5 = Helt och hållet.*

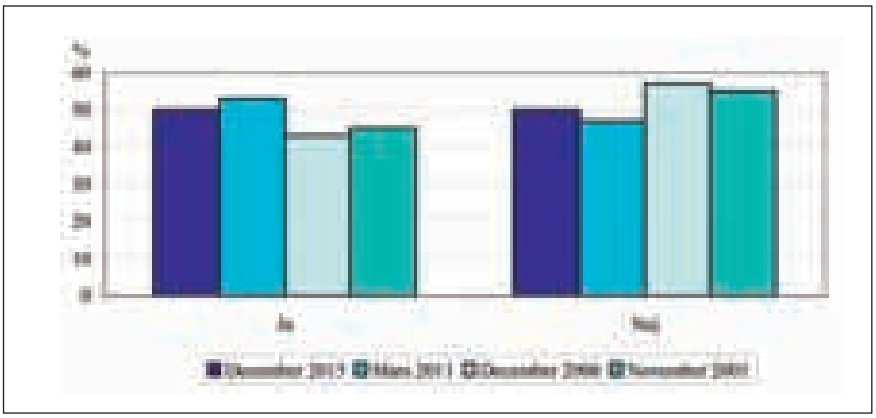

FIGUR 6. *Fördelningen av svar på frågan "Läser du någon annan nationell eller internationell veterinärtidning med vetenskapliga artiklar förutom Svensk Veterinärtidning?" under de senaste fyra läsvärdesundersökningarna.*

närmedicinskt informationsorgan mycket eller ganska bra, en förbättring med tre procentenheter sedan 2011. Några (6 procent) ansåg att tidningen fyller sin funktion ganska eller mycket dåligt. Kvinnor tyckte att Svensk Veterinärtidning fyller sin funktion som veterinärmedicinskt informationsorgan mycket bra i större utsträckning än män.

Hälften läser ingen annan veterinärtidning

SKOP frågade dem som brukar läsa tidningen: "Läser du någon annan nationell eller internationell veterinärtidning med vetenskapliga artiklar förutom Svensk Veterinärtidning?". Hälften (50 procent) svarade att de läser någon annan veterinärtidning medan övriga 50 procent svarade att de inte läser någon sådan (Figur 6).

Svensk Veterinärtidning finns idag på internet på den lösenordsskyddade delen av hemsidan www.svf.se. SKOP frågade om de som läser tidningen vid något tillfälle tagit del av tidningens innehåll på internet. Två av fem (42 procent) svarade att de hade gjort det, vilket i stort sett är ett oförändrat resultat sedan 2006. En majoritet (58 procent) hade följaktligen inte utnyttjat möjligheten att läsa tidningen på nätet.

Mer vetenskap önskas

Som avslutning ställde SKOP den öppna frågan: "Om du brukar läsa tidningen, är det något du saknar eller skulle vilja läsa mer om i Svensk Veterinärtidning?"

Som väntat blev svaren många och spretande, men vissa tendenser gick att urskönja tydligt. Såväl bland anställda som bland egenföretagande veterinärer var det absolut vanligaste önskemålet "mer vetenskapliga artiklar, mer om aktuell forskning". Närmare var tredje kommentar framförde den typen av önskan. Ett par läsare efterfrågade mer artiklar om behandlingsetik och flera ville läsa mer om veterinärer och veterinärmedicinska rutiner i andra länder. Några ville ha fler affärstips inom veterinärmedicinsk praktik och andra ville ha fler reportage om arbetsmiljöproblem. En läsare ville ha mer bilder i tidningen, en annan "fler kluriga fall". Någon efterfrågade "mer action från veterinärförbundet" och någon annan mer "skvaller".

GLÄDJANDE ENGAGEMANG

Som redaktör för veterinärtidningen känns det mycket glädjande att så många veterinärer läser tidningen och att det finns ett så stort engagemang kring dess innehåll. Redaktionen läser varenda kommentar och försöker anpassa sitt arbete efter läsarnas åsikter. Även om inte alla önskemål går att uppfylla på en gång kommer resultaten från läsvärdesundersökningen att ligga till grund för tidningens utveckling under den kommande femårsperioden.

Redaktionen vill också tacka alla läsare som svarat på frågor och bidragit med värdefulla synpunkter. Svensk Veterinärtidning är skapad av veterinärer för veterinärer, och ska fortsätta med den inriktningen också i framtiden. ■

Sugen på nytt jobb?
På veterinärförbundets hemsida www.svf.se hittar du såväl fasta tjänster som kortare vikariat under rubriken "Jobbtorget". Gå dit och titta redan idag!

Överlåtelse

Mindre klinik i centrala Göteborg, Örgryte, finns för överlåtelse. Såvida intresse föreligger ger jag full information per tel. 0705440104 eller 031-210104
Tord Wilhelmsson

Namninsamling mot trubbnosavel

Svensk Djursjukvård lanserade under hösten 2015 initiativet #ogulligt för att synliggöra problemet med extremavel av trubbnosiga hundar. Uppropet resulterade i över 3 500 namnunderskrifter som den 27 januari överlämnades till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht. Budskapet var att hundars och katters lidande till följd av extremavel inkluderas i den översyn av djurskyddslagstiftningen som nu pågår.

Enligt en undersökning om svenskars förhållande till sällskapsdjuren utförd av Novus på uppdrag av Svensk Djursjukvård, anser varannan svensk (52 procent) att uppfödare inte vet bäst hur en specifik ras ska se ut för att leva ett hälsosamt liv. Trots det är det relativt få valpköpare som vänder sig till en veterinär för att få råd inför valpköpet, skriver Svensk Djursjukvård i ett pressmeddelande den 28 januari.

– Vi veterinärer har en viktig uppgift i att finnas till hands för att ge råd och svara på frågor från oroliga djurägare och blivande djurägare. Vi har också ett ansvar för att sprida kunskap om extremavelns negativa hälsoeffekter för många hundar. Därför har vi under hösten lanserat initiativet #ogulligt med syfte att belysa denna problematik, säger Maria Lundvall, branschansvarig på Svensk Djursjukvård.

Foto: Svensk Djursjukvård

Maria Lundvall överlämnade den 27 januari namninsamlingen mot extremavel av trubbnosiga hundar till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht.

Presentera din forskning

Veterinärkongressen 2016

Veterinärer och forskare inom veterinärmedicin inbjuds härmed av SVS sektioner att lämna in sammandrag av forskningsresultat (abstract) till Veterinärkongressen 10–11 november 2016.

Bidragen kommer att bedömas av en vetenskaplig kommitté och författarna meddelas under maj om bidragen accepterats. Bidragen kan accepteras för muntlig (10 min) eller posterpresentation. Muntliga presentationer bedöms och den bästa inom varje sektion belönas med diplom. Postrar presenteras under en sektionsgemensam postersession och bästa poster väljs genom omröstning.

Abstract-texten kan skrivas på svenska eller engelska och får vara max 350 ord exklusive författarnamn och rubriker. Accepterade bidrag publiceras i Veterinärkongressens kompendium utan vidare redigering. För författarinstruktioner se www.svf.se/sv/Sallskapet/ under Veterinärkongressen och Abstracts. Maila ditt bidrag senast 1 april till vasso.norlund@svf.se och ange vilken sektion som är relevant för din forskning, se www.svf.se/sv/Sallskapet/. I förekommande fall ange huruvida relevanta etiska tillstånd för den forskning som presenteras har erhållits. Ange även om du föredrar att presentera ditt forskningssammandrag muntligt, som poster, eller både och.

Presentatör av bidrag som väljs ut till muntlig presentation erhåller 50 % rabatt på kongressavgiften. Rabatten kan inte kombineras med andra erbjudanden och gäller inte bidrag som väljs ut för posterpresentation och inte middagsavgift.

Funderingar kring uppsägningar

Att säga upp sin anställning eller bli uppsagd innebär ofta en stor omställning för en arbetstagare. Det finns både lagregler och avtalsregler som styr hur uppsägningar får gå till.

FRÅGA

Jag är anställd på ett privat djursjukhus och har några funderingar kring uppsägningar. Kan jag säga upp mig om jag är vikarie? Kan man bli uppsagd under en provanställning?

SVAR

Uppsägning regleras i Lagen om anställningsskydd, LAS. Men det kan vara reglerat på annat sätt i det kollektivavtal som gäller på er arbetsplats. Men börja med att titta på ditt anställningskontrakt. Om en uppsägningstid finns inskriven i kontraktet gäller den.

Står det inget i ditt anställningskontrakt gäller kollektivavtalet om din arbetsplats har det. Där står att du har en månads uppsägningstid om du varit anställd mindre än tre år, mellan tre år men mindre än sex år så har du två månaders uppsägningstid och om du varit anställd mer än sex år har du tre månaders uppsägningstid (Tabell 1).

Har ni inget kollektivavtal och det inte står något i ditt anställningskontrakt gäller Lagen om anställningsskydd och där har man som arbetstagare en månads uppsägningstid. Uppsägningstiden för arbetsgivare är från en månad upp till sex månader beroende på anställningstidens längd.

Är man statligt anställd är det en månads uppsägningstid för arbetstagaren om anställningstiden är kortare än ett år, och två månader om anställningstiden är längre än ett år. Se även Tabell 1.

Tabell 1. Uppsägningstider enligt kollektivavtal inom olika sektorer.

Arbetstagare	Uppsägningstid
PRIVAT SEKTOR	
<3 år	1 månad
3 år – <6 år	2 månader
>6 år	3 månader
Arbetsgivare	**Uppsägningstid**
<2 år	1 månad
2 år – <4 år	2 månader
4 år – <6 år	3 månader
6 år – <8 år	4 månader
8 år – <10 år	5 månader
>10 år	6 månader
STATLIG SEKTOR	
Arbetstagare	**Uppsägningstid**
<1år	1 månad
>1år	2 månader
Arbetsgivare	**Uppsägningstid**
<1år	1 månad
>1år	3 månader (eller, i förekommande fall, den längre uppsägningstid som gäller enligt LAS 11 §, 2 st)
KOMMUNAL SEKTOR	
Arbetstagare	**Uppsägningstid**
<1år	1 månad
>1år	3 månader
Arbetsgivare	**Uppsägningstid**
<1 år	1 månad
>1 år	6 månader

ANSTÄLLNINGSKONTRAKTET STYR UPPSÄGNINGSRÄTTEN

Rätten att säga upp sig som vikarie beror på vad som står i anställningskontraktet. Om en uppsägningstid finns inskriven i kontraktet gäller den. Står det inget och man är anställd t ex från den 1 januari t o m den 31 augusti kan kontraktet inte sägas upp, varken av arbetstagaren eller arbetsgivaren. Då måste man arbeta hela kontraktstiden. Men om det istället står t ex ”från den 1 januari, så länge NN är föräldraledig, dock längst t o m den 31 augusti”, då kan man säga upp dig. Då gäller en månads uppsägningstid om inget annat har avtalats.

PROVANSTÄLLNING KAN AVSLUTAS UTAN MOTIVERING

En provanställning kan sägas upp av såväl arbetstagaren som arbetsgivaren utan att något skäl behöver uppges.

Uppsägningstiden är en månad för båda parter om det finns kollektivavtal. Om provanställningen inte omfattas av kollektivavtal kan en arbetstagare avsluta provanställningen per omgående medan arbetsgivaren måste underrätta arbetstagaren två veckor i förväg.

En arbetstagare behöver aldrig ange skälen för uppsägning men en arbetsgivare måste ha grund för uppsägningen (arbetsbrist eller personliga skäl) förutom vid provanställning.

Fredrike Ritter
ordförande, AVF

Vad har du avtalat?

Alla företagare ingår olika avtal i sin dagliga verksamhet. Som veterinär är det extra viktigt att vara tydlig med avtalens innehåll eftersom Konsumenttjänstlagen inte gäller för behandling av levande djur. Även muntliga avtal bör dokumenteras.

Ljudinspelning av telefonsamtal eller andra samtal som man själv deltar i är tillåtet som dokumentation av muntliga avtal.

Du ingår dagligen avtal, många informella och korta. I svensk rätt ingås avtal genom att ena parten erbjuder något med villkor som den andre parten accepterar. Ett exempel är att en veterinär erbjuder en undersökning på vissa villkor som djurägaren går med på. Detta kan ske skriftligen, muntligen eller genom hur parterna agerar.

Det finns ibland formkrav på skriftligt avtal, de mest kända är överlåtelse av fast egendom och kollektivavtal. Men även i andra fall kan det vara bra att göra ett skriftligt avtal som dokumentation på vad ni kommit överens om.

Avtalets innehåll är särskilt viktigt i branscher där det inte finns lagstiftning som fyller ut eller begränsar avtalet. Konsumenttjänstlagen gäller inte för behandling av levande djur. Som näringsidkare får en veterinär räkna med att en domstol kommer att lägga bevisbördan på veterinären vid en tvist där man inte är överens med konsumenten om vad man har avtalat.

SKAFFA BEVIS FÖR AVTALETS INNEHÅLL

Muntliga avtal gäller, men det är ofta svårt att i efterhand visa exakt vad som avtalats. Då det är smidigt att ingå muntliga avtal, gäller det därför att på annat sätt se till att ha bevisning för avtalets innehåll.

Ljudinspelning av telefonsamtal eller andra samtal som man själv deltar i är tillåtet. Detta kan vara en form av bevisning om det skulle behövas. Av etiska skäl ska man informera om att man spelar in samtalet. Tänk också på att om ljudinspelningen innehåller personuppgifter får man inte spara den längre än vad som behövs.

En annan form av dokumentation är en orderbekräftelse där du har skrivit ner kort vad ni kommit överens om muntligen att du ska göra och dina villkor. Om motparten inte protesterar mot orderbekräftelsens innehåll är det bra bevisning på vad ni kommit överens om. Detta kan göras enkelt t ex per e-post men även på sms eller vanlig post.

Ibland kan det vara svårt att veta exakt i förväg vad det är man ska göra. Då kan man beskriva vad man kommit överens om i mer allmänna ordalag, t ex ”undersökning av katten Misses ben med efterföljande åtgärder”.

EGNA ALLMÄNNA VILLKOR

Många företag tar fram sina egna allmänna villkor som tar upp t ex villkor för betalningstider, reklamationer, påföljder vid fel eller dröjsmål m m. Tar man fram sina egna allmänna villkor kan det vara bra att ha dem öppet på t ex sin hemsida och sedan hänvisa till dem när man ingår avtal.

Det går inte att i efterhand ensidigt komma med nya villkor. Därför kan man inte i en faktura komma med andra villkor exempelvis för tid för reklamation eller dröjsmålsränta.

Om man har en leverantör som försökt att i fakturor ta in en inte avtalad text, t ex om högre dröjsmålsränta än enligt räntelagen, har man inte accepterat detta bara genom att betala fakturan. Det krävs att man genom sitt handlande accepterat villkoret genom att ha betalat dröjsmålsränta eller på något sätt aktivt agerat enligt de ensidigt införda villkoren.

Som företagare bestämmer man vilka rutiner som är lämpliga för ens verksamhet. Att se till att man har lämplig dokumentation på vad man avtalar med kunder underlättar både att ta och få betalt. Tydliga avtal med leverantörer gör att man betalar för det man beställt och inte i onödan för något man inte avtalat om. Man kan med lämplig dokumentation undvika konflikter om vad som är avtalat.

KARIN BERGGREN
jur kand, ansvarig rådgivningen, Företagarna

Öppet brev till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht

Vi SLU-studenter värnar det svenska djurskyddet

I ett gemensamt brev över utbildningsprogramgränserna uppmanar en grupp SLU-studenter landsbygdsministern att bevara Sveriges regler för ett gott djurskydd och en god djurhälsa. Studenterna ställer sig kritiska till den bakåtsträvande utveckling inom svensk animalieproduktion som de ser idag.

I egenskap av studenter vid Sveriges lantbruksuniversitet och som kommande yrkesverksamma ser vi ett stort värde i att vidmakthålla Sveriges position som ett ledande land när det gäller gott djurskydd, friska djur och låg antibiotikaanvändning. Idag ser vi dock på flera håll en strävan mot neddragningar i svenskt djurskydd och djurskyddsarbete, vilket oroar oss. Vi som utbildar oss inom de agrara näringarna vill arbeta med och för djur som mår bra och ges förutsättningar att leva i enlighet med sina naturliga beteenden.

Den målsättningen anser vi går stick i stäv med flertalet aktuella förslag kring lättnader i svenskt djurskydd, med ett påstått syfte att förbättra svenska mjölk- och köttproducenters konkurrenskraft. Två exempel på detta är förslagen att slopa beteskravet för mjölkkor och det så kallade omsorgsprogrammet för gris. Vidare oroas vi av att djurskyddet på myndighetsnivå får minskade anslag, vilket kommer att drabba djurskyddskontrollerna.

BETESKRAVET

Tillgång till bete har enligt vår genomgång av vetenskapliga studier visat sig minska dödligheten (7), risken för mastiter (11) och diverse hältor hos kor (6). Vi håller dessutom med en rapport från SLU som påpekar vikten ur ett djurvälfärdsperspektiv av att kor får utlopp för naturliga beteenden och behov genom bete (1). Ett argument som vi sett användas flitigt är att de flesta djurhållarna kommer att fortsätta att hålla sina kor på bete om beteskravet slopas, men enligt vad vi tagit del av genom en rapport från Jordbruksverket har andelen betande kor i Danmark minskat med 49 procent på elva år sedan de tog bort sitt beteskrav (8). Vi anser att lösningen istället ligger i välplanerade stallar, rutiner och rimligt stora besättningar i förhållande till tillgänglig betesmark. Det är nämligen enligt vår uppfattning främst stora besättningar med många djur och dåligt planerat bete som kommer att gynnas av ett eventuellt slopat eller förkortat beteskrav. Vi tror på svenska mjölkbönders förmåga att pla- ➤

Tillgång till bete har enligt vetenskapliga studier visat sig minska dödligheten, risken för mastiter och diverse hältor hos kor.

Foto: Suzanne Fredriksson

nera och erbjuda en välfärdshöjande, effektiv och lönsam betesperiod för sina djur, som dessutom håller landskapet öppet och levande. Att slopa svensk mjölks främsta försäljningsargument och konkurrensfördel är inte rätt väg att gå enligt oss, och vi anser därför att beteskravet måste vara kvar.

GRISKONTROLLPROGRAMMET

Ytterligare ett förslag som vi tror kan få negativa konsekvenser för djurskyddet och för oss som kommer att arbeta inom grisnäringen är det omdiskuterade förslaget till kontrollprogram för gris. Ett kontrollprogram syftar oftast till att göra lagstiftningsmässiga lättnader i djurskyddet i utbyte mot andra välfärdshöjande åtgärder. Enligt Jordbruksverket, som vi har varit i kontakt med, ska dessutom kontrollprogram leda till ett bibehållet eller förbättrat djurskydd om de ska godkännas.

Sveriges Grisföretagare vill i sitt förslag fixera suggorna vid grisning i tron att det kommer att minska smågrisdödligheten, men de vill även kunna öka beläggningsgraden både för tillväxtgrisar och slaktsvin med tio procent. Vi har tagit del av en studie som indikerar att skador orsakade av andra grisar ökar och immunförsvaret försämras när djurtätheten ökar från 32 kg/m^2 till 50 kg/m^2 (10). Dessutom uppvisade grisar stor aggression och deras tillväxt visade sig minska i en annan studie, när de hölls på ett utrymme som var två tiondels kvadratmeter mindre än det som föreslås i programmet (2).

Vi har förstått att företrädare för grisbranschen även vill sänka avvänjningsåldern, vilket vi vet har negativa effekter på smågrisarnas mag-tarmkanal, ökar behovet av antibiotika (3) och leder till mer stereotypa beteenden (5). En granskning av Grisföretagarnas pilotstudie och andra studier visar att smågrisdödligheten inte minskar genom fixering (9, 12). Däremot tyder forskning på att dagens stora kullar ger fler svaga kultingar som lättare fryser eller svälter ihjäl än vid mindre kullstorlekar (9, 12). Enligt oss är ökad omsorg, välfärd eller djurskydd inte förenligt med trängre boxar, sänkt avvänjningsålder eller med fixering av suggor. Om kontrollprogrammet över huvud taget ska införas bör det tillföra välfärdshöjande delar utöver gällande lagstiftning. Vi anser att grisbranschen bör ta itu med de stora kullstorlekarna istället för att försöka åtgärda symtomen på problemet.

Enligt författarna är ökad omsorg, välfärd eller djurskydd inte förenligt med trängre boxar, sänkt avvänjningsålder eller med fixering av suggor.

Foto: Suzanne Fredriksson

LÅNGTGÅENDE NERDRAGNINGAR

Vi ser med oro på vår framtida arbetsmarknad då regeringen från och med årsskiftet 2015/2016 drog in 30 miljoner i anslag till djurskyddskontroller. Länsstyrelsen i Västra Götaland har kommenterat detta med att de befarar att resursminskningen kommer att leda till färre kontroller och drabba framför allt rutinkontroller som är en viktig del av det förebyggande arbetet. Vi har varit i kontakt med Jordbruksverket för att förstå hur djurskyddsarbetet, ett tänkbart framtida arbetsområde för vissa av oss, kommer att påverkas. Myndigheten tror att dess arbete med kalibreringsövningar för landets djurskyddshandläggare kommer att bli lidande av neddragningarna och det är även troligt att antalet tjänster minskar. Vi som önskar komma in på den här arbetsmarknaden är därför oroade över om vi kommer att kunna få något arbete och hur mycket nytta vi faktiskt kommer att få möjlighet att göra. Vi vill se ett djurskyddsarbete som verkar förebyggande och vill inte bara åka ut på anmälningsärenden. Vi vill också att alla djurhållare i största möjliga mån bedöms på samma sätt oberoende av i vilken del av landet de bor.

VAD VILL KONSUMENTERNA?

En undersökning utförd av YouGov 2015 visade att en övervägande majoritet av svenska konsumenter var villiga att betala mer för animaliska produkter från svenska djur som fått gå ute och som behandlats väl (4). Bara 41 procent ansåg att ett lågt pris är viktigt/mycket viktigt. Vi tror därför att en satsning på

FOTO: SVENSKT KÖTT

En undersökning från 2015 visade att en övervägande majoritet av svenska konsumenter var villiga att betala mer för animaliska produkter från svenska djur som fått gå ute och som behandlats väl.

högre djurvälfärd i enlighet med konsumenternas önskemål är rätt väg att gå om svensk animalieproduktion ska vara konkurrenskraftig i framtiden.

DJUROMSORGEN STÖRSTA KONKURRENSFÖRDELEN

Avslutningsvis vill vi framhålla att djur är kännande varelser som vi har ett ansvar för när vi håller dem. I vår kommande yrkesutövning är det därför upp till oss och Sveriges djurhållare att se till att våra animalieproducerande, likväl som andra djur, har det så bra som möjligt. Vi SLU-studenter ställer oss därför mycket kritiska till den bakåtsträvande utveckling inom djurskyddet vi ser idag och oroar oss för hur det kan försämra våra framtida arbetsförhållanden. Vi är övertygade om att svensk mjölk-, ägg- och köttproduktions absolut största konkurrensfördel och enda varaktiga chans att överleva ligger i bättre djurhållning än hos konkurrentländerna. Låt Sverige fortsätta föregå med gott exempel och låt oss samtidigt få en god arbetssituation.

Referenser

1. Alvåsen K. Ekonomiska konsekvenser av krav på bete för mjölkkor. SLU, 2015, rapport.
2. Anil L, Anil SS & Deen J. Effects of allometric space allowance and weight group composition on grower-finisher pigs. Can J Anim Sci, 2007, 87, 139–151.
3. Bauer E, Williams BA, Smidt H, Verstegen MW & Mosenthin R. Influence of the gastrointestinal microbiota on development of the immune system in young animals. Curr Issues Intest Microbiol, 2006, 7, 35–52.
4. Beck-Friis J. Svenska konsumenter vill ha bra djurvälfärd. Svensk VetTidn, 2015, 11, 23–17.
5. Bøe K. The effect of age at weaning and post-weaning environment on the behaviour of pigs. Acta Agric Scand A Anim Sci, 1993, 43, 173–180.
6. Burow E, Thomsen PT, Sørensen JT & Rousing T. The effect of grazing on cow mortality in danish dairy herds. Prev Vet Med, 2011, 100, 237–241.
7. Haskell MJ, Rennie LJ Bowell VA, Bell MJ & Lawrence AB. Housing system, milk production, and zero-grazing effects on lameness and leg injury in dairy cows. J Dairy Sci, 2006, 89, 4259–4266.
8. Jordbruksverket. Beteslagstiftningens effekter på lönsamheten i mjölkföretagen – en studie av tre typgårdar, 2014, rapport.
9. Kilbride AL, Mendl M, Statham P et al. A cohort study of preweaning piglet mortality and farrowing accommodation on 112 commercial pig farms in England. Prev Vet Med, 2012, 104, 281–291.
10. Turner SP, Ewen M, Rooke JA & Edwards SA. The effect of space allowance on performance, aggression and immune competence of growing pigs housed on straw deep-litter at different group sizes. Livest Prod Sci, 2000, 66, 47–55.
11. Washburn SP, White SL, Green JT, & Benson GA. Reproduction, mastitis, and body condition of seasonally calved Holstein and Jersey cows in confinement or pasture systems. J Dairy Sci, 2002, 85, 105–111.
12. Weber R, Keil NM, Fehr M & Horat R. Piglet mortality on farms using farrowing systems with or without crates. Anim Welf, 2007, 16, 277–279.

AGNES FRIDELL
agronomstudent, husdjursprogrammet årskurs 2, SLU
JOHANNA FOGELBERG
veterinärstudent, veterinärprogrammet årskurs 3, SLU
FELIX JOHANSSON
agronomstudent, landsbygdsutveckling årskurs 3, SLU
MOA LINDER
etologi- och djurskyddstudent, etologi och djurskyddsprogrammet, årskurs 3, SLU
LISA RHODINER
etologi- och djurskyddstudent, etologi och djurskyddsprogrammet årskurs 3, SLU

AVS ACTA VETERINARIA SCANDINAVICA

Den vetenskapliga tidskriften Acta Veterinaria Scandinavica, skapad av de nordiska veterinärförbunden, publicerar sedan 2007 sina artiklar enbart elektroniskt på Internet. Allt material i tidskriften ligger i sin helhet fritt åtkomligt på adressen www.actavetscand.com. Utgivningen finansieras via en avgift från de publicerade författarna, med de nordiska veterinärförbunden som ekonomisk garant.

För aktuellt innehåll och tidigare publicerade artiklar i Acta Veterinaria Scandinavica hänvisas till hemsidan **www.actavetscand.com**.

Viktigt att värna svenska mervärden

Landsbygdsministern svarar de oroliga SLU-studenterna att regeringen anser att det är viktigt att inte sänka djurvälfärden i Sverige. Ministern menar att vi måste bli bättre på att informera om och marknadsföra hur duktiga lantbrukare vi har och värdet av den svenska modellen.

replik

Jag är glad över engagemanget och initiativkraften som ni studenter visar.

Precis som ni tycker jag att det är oerhört viktigt att vi värnar om vårt goda djurskydd, våra friska djur och den låga antibiotikaanvändningen. Den svenska modellen bygger på ett gott djurskydd och ett förebyggande djurhälsoarbete.

Regeringen arbetar för närvarande i nära samarbete med myndigheter och näringen för att ta fram en nationell livsmedelsstrategi. Vårt mål för arbetet är att öka sysselsättningen, produktionen, exporten, innovationskraften och lönsamheten i livsmedelskedjan, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås. Andelen ekologisk produktion och konsumtion av livsmedel ska öka liksom konsumenternas möjligheter att göra medvetna val.

FÖREBYGGANDE ANGREPPSSÄTT

Sverige har länge legat i framkant vad det gäller djurvälfärd och vårt förebyggande angreppssätt har bidragit till att Sverige använder minst antibiotika i EU till de livsmedelsproducerande djuren. Vi behöver dock bli bättre på att informera om och marknadsföra hur duktiga lantbrukare vi har här i landet och värdet av den svenska modellen.

Regeringen anser att det är viktigt att inte sänka djurvälfärden i Sverige. Däremot behöver vi arbeta med att modernisera regelverken och göra dem smartare så att det blir enklare för företagen att följa de regler vi har. Just nu för Jordbruksverket därför diskussioner med näringen om hur beteskravet kan förenklas, bland annat vad gäller dokumentationskraven.

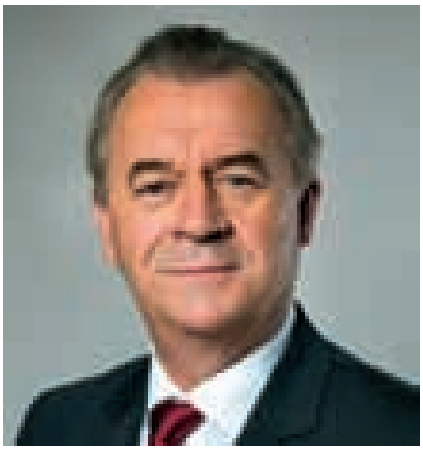

Foto: Kristian Pohl/Regeringskansliet.

Vi behöver bli bättre på att informera om och marknadsföra värdet av den svenska modellen, skriver Sven-Erik Bucht.

MINST SAMMA DJURSKYDDSNIVÅ SKA UPPNÅS

Risken för djurskyddsproblem varierar i praktiken, beroende på olika djurhållares kompetens, praktiska förutsättningar, intresse och ekonomi. Duktiga djurhållare kan även klara av att ha en god djurhållning under andra former än vad lagen föreskriver. Djurskyddsutredningen pekar i sitt betänkande *Ny djurskyddslag* (SOU 2011:75) på behovet av att premiera de duktiga djurhållarna så att de får möjligheter till utveckling och alternativa lösningar. Utredningen lyfter kontrollprogram som ett sätt att förverkliga detta.

Tanken med kontrollprogrammen är att minst samma nivå på djurskyddet ska uppnås, fast på ett annat sätt än genom tillämpning av ordinarie föreskrifter av Jordbruksverket. Den som är med i ett program måste uppfylla flera tillkommande krav som anges i programmet och djurhållaren får också en ytterligare kontroll av sin verksamhet, utöver den offentliga djurskyddskontrollen utförd av länsstyrelserna. En större flexibilitet för hur djurskyddet kan uppnås kan alltså erbjudas inom ramen för sådana program. Vidare verifieras att djurhållningen håller måttet betydligt oftare än för icke-anslutna besättningar, vilket är positivt.

Vad gäller det försök om hållande av grisar som den svenska näringen genomfört så vill jag förtydliga att detta var just ett försök. Syftet var att utvärdera förutsättningarna för ett eventuellt kontrollprogram för gris. Resultatet av försöket har utvärderats av externa experter och ärendet ligger nu hos Jordbruksverket, som är ansvarig myndighet. Om det blir aktuellt med ett kontrollprogram och hur det i så fall kommer vara utformat vet vi alltså inte idag.

TILLFÄLLIGA RESURSFÖRSTÄRKNINGAR

I Sverige tar vi allvarligt på att alla djur ska ha det bra. Förstatligandet av djurskyddskontrollen var ett viktigt och grundläggande steg för att förbättra kontrollen och göra den mer enhetlig över hela landet. De tillfälliga resursförstärkningar som Jordbruksverket och länsstyrelserna har haft fram till 2015 har bidragit till att utveckla djurskyddskontrollen och att bygga upp en mer kvalitativ och samordnad kontroll. Myndigheterna har arbetat mycket seriöst och ambitiöst med utvecklingsarbetet och det fortsatta arbetet kommer att ske med utgångspunkt i de framsteg som redan gjorts. En träffsäker och effektiv djurskyddskontroll är viktig och regeringen arbetar därför aktivt för att finna vägar till fortsatta satsningar på utvecklingen av kontrollen.

Jag vill önska er lycka till inför framtiden. Jag hoppas att ni, i er framtida yrkesutövning, kommer att få många tillfällen att träffa, arbeta med och glädjas över stolta företagare med välmående djur och vars produktion och lönsamhet kontinuerligt ökar, till förmån för sysselsättningen och en levande bygd i hela landet.

Sven-Erik Bucht
landsbygdsminister

Bristande intresse att följa travsportens regler

I veterinärtidningen nummer 2/16 debatterar Lars Audell och Ola Lernå från tidningen Travronden om djurskyddsambitionen inom travsporten. Banveterinären Anders Bergqvist håller med Lars Audell i hans kritik och menar att sporten måste leverera mer än tomma ord i sitt djurskyddsarbete.

replik

Travförbundet Svensk Travsport har i många år slagit sig för bröstet och hävdat sina höga ambitioner vad gäller djurskydd. Trots detta återkommer ständigt nya fall av mer eller mindre kraftiga brott mot såväl djurskyddslag som sportens egna regelverk. Några av dessa visades i Sveriges Televisions tre inslag i december 2015.

Travarhälsan, som ger tydlig och bra vägledning till såväl aktiva som funktionärer, fungerar mycket dåligt eller inte alls. Icke medicinskt utbildad personal hämtad från de egna leden ska bland annat kontrollera hästhälsan före start på tävlingsplatsen. Denna ”kontroll” görs bara på ca sju till åtta procent (sic!) av de startande hästarna. Undertecknad, flera kolleger och väldigt många aktiva betraktar kontrollen som ett rent skämt. En verksamhet som ser bra ut på papperet, men som har ringa betydelse i verkligheten.

STATISTIK PÅ LÖS GRUND

En skrämmande följd av travarhälsans arbete är att dess resultat summeras i statistik över hästarnas skick före start. En statistik baserad på mycket lös och inkompetent grund.

Att starta hästar med öppna blodiga sår som förvärras efter körning torde för de flesta vara oacceptabelt, men är såren dolda under bandage och skydd är det ingen inom sporten som bryr sig.

Den väl ingrodda myten att ”hästar som har ont presterar inte” plockas av travsportens aktiva fram när man tror att man kan ”lura” en oinsatt allmänhet. Vi ➤

Foto: Johan Beck-Friis

Den väl ingrodda myten att ”hästar som har ont presterar inte” plockas av travsportens aktiva fram när man tror att man kan ”lura” en oinsatt allmänhet, skriver insändaren.

andra vet sedan länge att det inte är sant.

Tidningen Travronden tyckte t ex i ledaren i nummer 101 förra året (publicerad den 22 december 2015) att det var rätt att starta den halta Commander Crowe i Elitloppet 2013 för att hästen gick i mål med krafter kvar och att den knappt dalade i fältet. En skrämmande djurskyddssyn av Travronden, som därtill anser sig vara en granskande tidning. Själv hade jag varit oerhört glad om G H Nemo var den enda häst jag missat att ta bort före start, enligt Travrondens resonemang i samma ledare.

LÅG AMBITIONSNIVÅ PÅ BESIKTNINGEN

Den låga ambitionsnivån på besiktning av travhästar före start medför dessvärre att ett antal icke tävlingsmässiga hästar kommer till start. Varje år utfärdas av sportens funktionärer ca 4 000 startförbud, ibland med krav på friskintyg, för hästar som startat i travlopp. En hel del av dessa hade med stor sannolikhet fångats upp av en ambitiösare besiktning.

Knappt 1 000 bestraffningar utdelas varje år för felaktig användning av körspö. Siffran är stigande varje år. Travsporten torde vara en av få sporter där man kan bryta mot regelverket – läs fuska – och ändå bli placerad och erhålla prispengar. Detta utan att de aktiva eller spelarna verkar reagera. Ett lindrigt straff i form av böter/avstängning utdelas, men uppenbarligen så lite att spödrivningen bara fortsätter. Så gott som all användning av körspö är i framåtdrivande, smärtframkallande syfte, dvs för att få hästen att springa snabbare. Att slå på hästar med en pisk bryter, enligt min uppfattning, såväl mot djurskyddslagen som mot sportens reglemente.

OPRECISERAD KRITIK

Svensk Travsport, aktiva samt Travronden kritiserade Sveriges Television för en uppsjö av sakfel i de tre reportagen. Inte ett enda sådant sakfel har preciserats. Däremot har sporten visat ett plötsligt intresse för bildanimering som vida verkar överstiga dess intresse för djurskydd.

Travsporten måste, om man vill överleva, ta ett betydligt kraftigare och seriösare tag i sitt djurskyddsarbete och inte bara leverera tomma ord.

ANDERS BERGQVIST
banveterinär, Åby

noterat

Tilläggsutbildning för utländska veterinärer åter igång

Sedan hösten 2015 är tilläggsutbildningen för veterinärer som är examinerade utanför EU- och EES-området igång igen på SLU. Utbildningen har genomgått en grundlig revidering och flyttat från Skara till Uppsala, och har även bytt namn från Tuve till Tu-vet. Det är dock fortfarande den tilläggsutbildning som Jordbruksverket kan ställa som krav för att en veterinär med examen från land utanför EU/EES ska kunna ansöka om en svensk veterinärlegitimation. Den har i dagsläget sex platser.

– Revideringen gick ut på att förbättra möjligheterna för studenterna att klara utbildningen inom avsedd tid och att i så stor utsträckning som möjligt samordna studierna med undervisningen på det ordinarie veterinärprogrammets senare del. För att detta skulle kunna gå att genomföra infördes ett helt nytt antagningssystem med meritpoäng som urval, säger koordinatorn Jeanette Hanson på institutionen för kliniska vetenskaper. Det är också den institutionen som administrerar utbildningen.

Jeanette Hanson koordinerar den nya Tu-vet-utbildningen som ska samordna studierna med undervisningen på det ordinarie veterinärprogrammets senare del.

FOTO: MARTEN GRANERT, SLU.

Det nya antagningssystemet bygger på poäng, skriftligt prov och en personlig intervju. För att bli antagen krävs bland annat godkänt betyg i svenska 3 och engelska 6. Tu-vet omfattar 120 högskolepoäng men sträcker sig över drygt två år på grund av att kurserna i stor utsträckning synkroniseras med veterinärprogrammet. En del kurser bygger på varandra och måste därför komma i särskild ordning.

Källa: SLUs medarbetarwebb den 26 januari 2016.

Ny tjänst – ny lön – nya anställningsvillkor?
Om du står i begrepp att byta arbete eller om du ska tillträda din första tjänst, *kontakta förbundskansliet* för rådgivning innan du träffar avtal om anställningen. Ring någon av veterinärförbundets ombudsmän på tel: 08-545 558 20.

Fyra av fem vill diska för hård drivning

I veterinärtidningen nummer 2/16 debatterade Lars Audell med Travrondens ansvarige utgivare Ola Lernå om bland annat spödrivning inom travsporten. Audell fortsätter här debatten och får medhåll för sina argument i en aktuell opinionsundersökning som publicerats i Travronden.

replik

Under 2000-talet minskade antalet hästar som ”kördes ut” inne på banan precis före start, främst för att banveterinärerna började kontakta tränarna innan loppen.

Foto: Suzanne Fredriksson

Angående den uppenbart animerade bilden av en kusk som håller en piska i luften i Sveriges Televisions reportage, ska Ola Lernå bara vara glad att TV inte tog med de filmer med riktigt hård spödrivning/piskning som jag använt i undervisningen av blivande banveterinärer. De som är intresserade kan hitta ”vanlig” hård drivning genom att googla på ”Elitloppet 2009”, där både hästen som vann och den som blev trea utsattes för hårda men väldigt lönsamma spöslag.

Angående lögner i Travrondens ledare blir de inte mer sanna för att de upprepas många gånger. Den här gången tänker jag inte gå via pressombudsmannen, som jag fick göra 2003, för att få in min replik i Travronden. Då gällde det att jag skulle ha låtit hästen Ina Scot starta i Elitloppet 1996. I min replik stod bland annat följande: ”Det var två andra veterinärer på innerplan som kontrollerade defilering och provstart och slutligen godkände att hon kom till start”.

När det gäller det förklenande påståendet i ledaren till nummer 101/15: ”Jo, en gång körde Audell faktiskt ut en halt ponny” har det av många, även travskribenter, tolkats som att jag aldrig kört ut en halt varmblodstravare från en start. Fakta är att vi på 1980-talet, när Lantbruksstyrelsen gjorde en föredömlig officiell statistik och sammanfattning av banveterinärernas agerande, nekade ca 30 hästar per år att starta på Solvalla. Utöver dessa tilldelades ca 80 hästar startförbud efter lopp.

Under 2000-talet minskade antalet hästar som ”kördes ut” inne på banan precis före start, framför allt för att vi banveterinärer ansträngde oss att kontakta tränarna i god tid innan loppen för att diskutera hästar som inte rört sig normalt vid uppvärmning. Om en häst då, även efter uppvisning vid tygel inte såg bra ut, valde flertalet tränare att själva stryka hästen. Detta besparade banveterinären både upprörda känslor ute på banan och det byråkratiska krånglet med strykningar och startförbud som Jordbruksverket infört.

TRAVRONDENS LÄSARE HAR FATTAT

Min rubrik i förra numret av veterinärtidningen var ”När ska travet fatta galoppen”. Glädjande nog verkar det finnas en hel del tittare som fattat vad Sveriges Televisions program handlade om. I en opinionsundersökning bland Travrondens egna läsare (publicerad i nummer 6/16) vill nu hela fyra av fem (av över 5 000 svarande) införa diskning för hård drivning. Förra gången det gjordes en enkät om spödrivning var efter ett reportage i Kalla fakta 2008. Intresserade kan googla på ”Kalla fakta Åke Svanstedt”. Då ville tre av fyra av de 2 800 som hörde av sig förbjuda spödrivning.

Den gången lyckades man tiga ihjäl debatten men den här gången är det travsportens egna kännare som yttrat sig. Förhoppningsvis inser man nu att dessa fula drivningar även skadar sporten. Om travets ledning inte tar hänsyn till djurskyddsskälen den här gången heller kan sista utvägen vara att i stället hävda spelsäkerhetsskäl. Kontakter har redan tagits med Lotteriinspektionen, eftersom hård spödrivning ofta kan ändra ordningsföljden i mål. Därmed kan många hundra tusen kronor gå till den som kört reglementsvidrigt, medan alla de som på sin V75-kupong haft hästar som körts korrekt kan förlora mångmiljonbelopp.

Lars Audell
pensionerad banveterinär

Glad(h) mästare i VM

Förra årets veterinärmästerskap i golf avgjordes på Lundsbrunn Golfklubb och vanns av Anette Gladh. Kvinnorna börjar nu på allvar ta över även i de veterinära golftävlingarna.

BENGT JOHANSSON, leg veterinär, Falkenberg

2015 års upplaga av veterinärmästerskapen (VM) i golf gick av stapeln den 28–29 augusti på Lundsbrunn Golfklubb norr om Skara. Tävlingen har en anrik historia – den första uppgörelsen var 1967 och vanns av Lars Hässler. Under årens lopp minns vi dominanter som Eskil Hansson och Sven Gudéhn på 1970- och 80-talen. Efter detta kom John Maxe och Lasse Ahlqvist att dela på titlarna i nästan 15 år.

Numera sprids dock gracerna på flera händer och under de senaste åren har även kvinnliga vinnare setts i Anna Thell och Anette Gladh. Vi ser gärna fler från de nya generationerna veterinärer i tävlingen och utan att gå in för mycket på resultaten kan man säga att de inte är särskilt avskräckande. Samvaron mellan tävlingarna är varm och hjärtlig men på banan kan hornen växa ut på vissa vinnarskallar.

KRYMPANDE SKARA TÄVLANDE

2015 års mästerskap avgjordes alltså i Västergötland under strålande förutsättningar mellan en krympande men tapper skara veterinärer som samlats för att göra upp i denna prestigefulla årliga tävling. Förutom veterinärerna kämpade också familjemedlemmar och sponsorer i bästbollar, längsta drive, närmast hål och poängbogeys.

Mästerskapstävlingen som spelas över 2x18 hål brutto fick en slutlig segrare i Anette Gladh som vann två slag före Hampus Dahlström och tre före Lasse Ahlqvist. Arrangören detta år var Hampus Dahlström som lyckades att presentera Lundsbrunn från sin allra bästa sida såväl gällande golf, boende, förtäring som väder.

DELTÄVLINGAR

Många olika deltävlingar förekommer under dessa mästerskap och alla kan inte redovisas men några prestationer är värda att nämna.

Ärofyllda ”närmaste hål-tävlingen” vanns båda dagarna av Ingrid Wallgren. Vidare slog föga överraskande Henrik Hedin och Agneta Weidman till i machopriset ”längsta drive”. Nettotävlingen vanns av Anette Gladh. Bland ”veterinärfruarna” var Johnny Gustavsson bäst och bästa spelande sponsor vann Henrik Hedin i hård konkurrens med Eva Zachrisson. Första dagens poängbogey vann Anette Gladh och andra dagen vanns den av Christer Bergsten.

Bästa senior blev detta år Gunnar Wallgren som därmed tog sin första inteckning i denna klass. Bästbollstävlingen vanns av Viveka Matteson med sin lagkamrat Johnny Gustavsson.

Eftersom veterinärgolfen av tradition varit så mansdominerad instiftade Eva Zachrisson ett särskilt pris för bästa kvinna för ett antal år sedan. 2015 och framgent hoppas och tror vi att priset spelat ut sin roll och därmed gick det detta år i jämlikhetens tecken till bäste man, nämligen Hampus Dahlström som fick ta emot det fina priset. Speciellt uppmärksammades också nestorn i tävlingen Janne Lindgren som sedan tävlingens start 1967 deltagit hela 47 gånger.

2016 PÅ VESTERBY GK

Lundsbrunns Värdshus stod som värd för middagarna och gjorde det med den äran. De två golfspelande sponsorerna Henrik Hedin (Medivet) och Eva Zachrisson (själv) tackades särskilt tillsammans med de övriga sponsorer som bidragit till prisbordet.

2016 års upplaga av tävlingen kommer att bli en utmaning då vi inbjuder till kamp om VM-trofén den 12–14 augusti på Vesterby GK, en hedbana söder om Linköping med intressant layout och som brukar hålla en bra finish. Inkvarteringen och festligheter är i anslutning till banan. Intresseanmälan kan göras till dr.bengt.johansson@gmail.com. ■

TACK

SVENSK VETERINÄRTIDNINGS REFERENTER

De vetenskapliga granskare som hjälper veterinärtidningen utgör kvalitetsstämpeln och grunden för trovärdigheten i tidningens granskade artiklar. Dessa referenter har flera delikata uppgifter att ansvara för. De ska garantera en miniminivå på artiklarnas vetenskapliga standard, de ska fungera som rådgivare åt redaktionen och de ska hjälpa författarna att förbättra sina verk.

För drygt 20 år sedan införde tidningen ett granskningsförfarande för sina vetenskapliga artiklar. Sedan dess har hundratals manus passerat granskarnas kritiska ögon. Så gott som alla texter har i slutänden blivit bättre än när de lämnades in, även om det ibland inneburit mycket jobb för de inblandade. Gentemot författarna är granskarna anonyma, men deras arbete i det tysta innebär att skribenterna får konstruktiva förslag till förbättringar, vilket kommer läsarna till godo.

Granskarna hjälper veterinärtidningen att garantera en kompetent och rättvis bedömning av skribenternas texter, bidrar till att gallra bort undermåliga artiklar och hjälper författarna att förbättra andra. Referenterna lägger ofta ner många timmars arbete på varje artikel och de är hårt belastade, också därför att samma specialisters kunskaper efterfrågas av andra. Referenterna utför dessutom granskningen på ideell basis, med huvudmotiveringen att främja kunskapsutvecklingen inom svensk veterinärmedicin.

Redaktionen vill framföra ett kollektivt tack till alla de experter som lämnat så värdefulla synpunkter på de vetenskapliga artiklarna under 2015.

JOHAN BECK-FRIIS
chefredaktör

IN MEMORIAM

Carlos Concha till minne

VMD Carlos Concha Bascuñan avled den 2 januari 2016 i Stockholm efter en tids sjukdom. Han föddes 1937 som äldste son i en syskonskara på fyra i Talca, södra Chile, och växte upp på ett stort gods där hans far arbetade som agronom. Carlos tidiga barndom med närhet och kärlek till djur – han sägs ha lärt sig rida häst samtidigt som han lärde sig gå – bidrog säkerligen till hans senare yrkesval. Under uppväxten i en politiskt aktiv och samhällsengagerad familj lades också grunden för hans humanistiska livshållning och den känsla för rättvisa som följde honom genom livet.

Carlos tog veterinärexamen 1964 och ”licenciado” 1965 vid Universidad de Chile i huvudstaden Santiago. Efter examen anställdes han som lärare och forskare i reproduktion och artificiell

insemination vid samma universitet.

I mars 1973 kom Carlos till Sverige för att delta i den nio månader långa internationella kursen i reproduktion (SIPAR) vid dåvarande institutionen för obstetrik och gynekologi (OG) vid Veterinärhögskolan i Stockholm. Hans liv tog en dramatisk vändning den 11 september 1973 då general Pinochet utförde en blodig militärkupp i Chile. Bland de tusentals som arresterades dagarna efter kuppen fanns Carlos yngre bror, hans kusin samt flera nära vänner, som den chilenska vissångaren och politiska aktivisten Victor Jara. Carlos fru Mariela och deras små barn Mariela Javiera och Ignacio var bland de många som räddades genom ingripande av Harald Edelstam, Sveriges dåvarande ambassadör i Chile. De fick en fristad i Sverige och i oktober 1973 kunde familjen återförenas i Stockholm där de fick börja ett nytt liv. Däremot var Carlos bror och kusin och flera av vännerna bland de många som likviderades under militärdiktaturen.

Trots osäkerheten inför sin egen framtid, ovissheten om sin brors öde och oron för de andra nära och kära i Chile, avslutade Carlos kursen vid OG med diplomet Fellow of the Royal Veterinary College, Sweden (FRVC). Carlos öde

SLU

Institutionen för kliniska vetenskaper inbjuder till DELKURS 1, 2 och 3

Hästtandvård

Kurserna vänder sig till veterinärer med hästpraktik
Samling dag 1: Oavsett delkurs vid huvudentrén till VHC, SLU, Uppsala

DELKURS 1: 19–20 mars 2016, Uppsala
lördag kl 08.30 – söndag kl 16.30,
Teori: Tuggsystemets anatomi och fysiologi, metodik för registrering av förändringar i munhålan, vanliga normalvariationer och sjukliga förändringar, diagnos och behandling.
Praktiska övningar: Munhåleundersökning inklusive bedömning av olika fynd, vanliga åtgärder som korrigering av orsaker som bidrar till förekomst av sår, inflammationer/infektioner i munhålan och onormal tuggrörelse.
Lärare/instruktörer: Leg tandläkare Torbjörn Lundström samt leg veterinärerna Ylva Rubin, Anna Tell och Ove Wattle m fl
Kostnad: 6 400:– + moms.

DELKURS 2: 22–24 april 2016, Uppsala
fredag kl 08.30 – söndag kl 16.30
För tillträde till denna kurs krävs genomgången delkurs 1.
Teori: Tumörer, missbildningar, stomatiter, gingiviter, parodontiter, medicinska behandlingar, provtagning, tuggmekanik, grundprinciper tandreglering, intra- och extraoral röntgen, scintigrafi och ultraljud av mandibula- /maxillaområdet, instrumenthantering, m m.
Praktiska övningar: Bilddiagnostik, tandreglering, instrumenthantering.
Lärare/instruktörer: Leg veterinärerna Maggie Uhlhorn, Ylva Rubin och Ove Wattle m fl samt leg tandläkareTorbjörn Lundström.
Kostnad: 8 600:– + moms.

DELKURS 3: 10–11 september, Uppsala
fredag kl 13.00 – söndag kl 16.30
För tillträde till denna kurs krävs utförda hemuppgifter och genomgången delkurs 2 helst före 2016.
Teori: Snabbrepetition + karies, rotbehandlingar, förseglingar, fördjupad diagnostik, kontroll av behandlingsresultat, tand- och käkfrakturer, tandextirpation och extraktion av tänder, tandrelaterad sinuit, m m.
Fältmässiga praktiska övningar: Kariesbehandling, fixering av frakturer i framtandssegmentet, tandextraktion och överkappning, spolning av bihåla.
Lärare/instruktörer: Ove Wattle, Torbjörn Lundström m fl.
Kostnad: 8 000:– + moms.

Lunch och kaffe + en kursmiddag/kurs ingår i priset.
Halva kurserna består av praktiska övningar.
Deltagarna får själva ordna logi samt ta med sig oömma kläder för de praktiska övningarna.
Bindande anmälan sänds via e-mail till ove.wattle@slu.se.
Kursansvarig: Leg veterinär, docent, Ove Wattle.

berörde många som var inblandade i SIPAR-kursen, deltagare likaväl som lärare. Han fick stort stöd av kollegerna på OG och efter avslutad kurs engagerades Carlos, som var en duktig kliniker men saknade svensk veterinärlegitimation, som assistent för kliniska övningar av dåvarande läraren Göran Åström.

Carlos rekryterades till SVA 1975, först som forskare vid dåvarande avdelningen för biologiska produkter för att studera cellulära försvarsmekanismer i juvret hos nötkreatur under ledning av professorerna Bror Morein och Olof Holmberg, och senare som laboratorieveterinär och forskare vid SVAs mastitlab. Hans forskning om det lokala immunförsvaret hos såväl friska kor som kor med mastit och betydelsen av mjölkcelltalet som mått på juverhälsan under laktationscykeln resulterade i en MSc 1986 och doktorsexamen 2001.

Carlos älskade sitt arbete och han var både stolt och tacksam över att få bidra med att utforma och tillämpa svensk juverhälsa och mastitkontroll baserat på vetenskapligt underlag. Hans ödmjuka och vänliga sätt kombinerat med stort kunnande gjorde honom till en uppskattad kollega på mastitlabbet och på SVA.

Carlos var alltid intresserad av omvärlden och internationella frågor. Han hade en genuin önskan att göra nytta och att bidra till att skapa en bättre värld för alla. Vid två tillfällen var han tjänstledig från SVA för att arbeta inom biståndsprojekt i Moçambique. Under sitt första uppdrag 1980–1982 arbetade han som veterinär vid dåvarande IREMA, det nationella institutet för djuravel och djurproduktion, och åren 1988–1990 var han ledare för ett stort projekt för att bygga upp och förstärka INIVE – Moçambiques motsvarighet till SVA – och dess regionala laboratorier. Särskilt under den senare perioden led Moçambique svårt under det pågående inbördeskriget som bland annat gjorde fältundersökningar och sjukdomskontroll svåra och ofta farliga att genomföra. Verksamheten underlättades dock av Carlos kunnande, hans talang att se möjligheter snarare än hinder och av hans förmåga att entusiasmera andra. Han kunde se bortom den rådande svåra situationen och levandegöra den bättre framtid han föreställde sig för Moçambique. I hans vision var forskning och internationellt samarbete av stor betydelse för att skapa en sådan framtid och han arbetade oförtröttligt för att hjälpa sina unga afrikanska kolleger. Under åren lyckades flera moçambikanska veterinärer med Carlos stöd skaffa sig en MSc eller doktorsexamen utomlands, inklusive i Sverige vid SLU och Karolinska Institutet, och ett flertal SVA-veterinärer besökte Moçambique för att stötta uppbyggnaden av INIVE.

Carlos vilja att dela med sig av sina kunskaper och hans förmåga att entusiasmera andra begränsade sig inte till unga veterinärer i Moçambique. Han var handledare åt flera svenska veterinärstudenter som gjorde fältstudier (Minor Field Studies) i Afrika och Latinamerika och han hjälpte många av de latinamerikanska SIPAR-studenterna som under åren kom till Sverige. Han organiserade föreläsningar och workshops om mastitkontroll och betydelsen av restriktiv användning av antibiotika i Chile, Argentina och Uruguay, närhelst möjligheter uppstod.

Efter pensioneringen återvände Carlos till Chile för att ansluta sig till sin fru Mariela som hade återvänt ett antal år tidigare för att återuppta sitt arbete med att kartlägga, bevara och sprida kunskap om traditionell chilensk folkmusik som hon så bryskt hade fått lämna 1973. Tillbaka i Chile fortsatte Carlos att sprida sina kunskaper inom djurhälsa och mastitkontroll bland annat genom att åren 2006–2013 undervisa vid fakulteten för agronomi vid Universidad de Chile och att med praktiska råd bistå veterinärkolleger i Chile, Argentina och Uruguay som arbetade med mastitkontroll.

En sann humanist, trogen vän och en genuin ambassadör för svensk djurhälsovård har lämnat oss.

Ingrid Leemans, Stefan Alenius, Christina Arosenius, Sofia Boqvist, Göran Bölske, Stig Einarsson, Maria Finn, Caroline Fossum, Olof Holmberg, Per Jonsson, Åsa Kjellgren, Malik Merza, Bror Morein, Lolita Nilsson, Karin Persson-Waller, Arvid Uggla, Göran Åström, Karin Östensson och personalen vid mastitlaboratoriet SVA

noterat

Riktlinjer för transport av grisar

Den 21 januari meddelade den europeiska veterinärfederationen, FVE, att man tillsammans med ett antal andra intresseorganisationer inom EU gett ut ett häfte med praktiska riktlinjer för att bedöma lämplighet för grisar att transporteras. Dessa riktlinjer är utformade för att ge en enkel förståelse, hjälp och råd till yrkesgrupper som arbetar med transport av grisar och syftar till att komplettera den befintliga EU-lagstiftningen.

FVE har tillsammans med ett antal andra intresseorganisationer tagit fram riktlinjer för att bedöma lämplighet för grisar att transporteras.

Enligt förordning (EG) nr 1/2005 får man inte "transportera eller låta transportera djur på ett sådant sätt att de riskerar att skadas eller orsakas onödigt lidande". De nu framtagna riktlinjerna ger genom tydliga illustrationer och professionell bedömning ett antal exempel på när en gris inte kan transporteras överhuvudtaget och när den under vissa omständigheter ändå kan förflyttas. Författarna understryker dock att vissa av EUs medlemsländer har strängare transportkrav än EU-förordningen, där Sverige är ett sådant land. De "godkända" skador som guiden exemplifierar är därför ofta inte tillämpbara enligt svensk lagstiftning. Däremot är de tillstånd där grisar inte får transporteras lika relevanta i Sverige som i övriga EU.

Häftet "Practical guidelines to assess fitness for transport of pigs" kan rekvireras från Sveriges Veterinärförbunds kansli av förbundets medlemmar.

IN MEMORIAM

Damen med myggorna

Walborg Thorsell somnade in den 15 januari i en ålder av 96 år. Många har mött henne via massmedia, där hon förekom flitigt under många år genom sin forskning, men också för att hon hade en ödmjuk personlighet. Av hänsyn till försöksdjur gjorde hon helst försöken på sig själv.

Hon forskade främst på myggmedel. Målet var att avskräcka myggorna från att suga människoblod, inte att döda dem. Detta speglar hennes person: hon visade hänsyn och respekt gentemot alla hon mötte och hon var varm, osjälvisk och hjälpsam på gränsen till självutplånande.

Den akademiska banan började med kemi vid Stockholms högskola och hon disputerade 1967 vid Kungl. Veterinärhögskolan (KVH). Avhandlingen rörde ett antiparasitärt medels effekter på *Fasciola hepatica*. Hon blev docent i experimentell parasitologi, men hade sin tjänst på ”Kemicum”, där hon var ansvarig för den laborativa kemikursen för veterinärstuderande. Vi veterinärer som undervisades av Walborg på 1950–1960-talen frapperades av hennes djupa kemiska kunskaper, oerhörda vänlighet och inte minst hennes oförfalskade stockholmsidiom.

Efter tiden vid KVH arbetade hon många år på FOA med att bland annat utveckla medel för att skydda soldater mot vektorburna sjukdomar. Sökandet efter ett alternativ till dietyltoluamid (vårt vanligaste myggmedel), som kan ge oönskade bieffekter, resulterade i det under många år sålda, mer harmlösa myggmedlet Demidex.

Forskningen fortsatte efter pensioneringen på Stockholms och Uppsala universitet och hon publicerade vetenskapliga arbeten även efter fyllda 90 år. Hon brann av iver att ta del av de senaste forskningsrönen, vilket försvårades av att hon successivt såg sämre. Hon är alltjämt aktuell: Svenskt uppfinnaremuseum hade henne som månadens uppfinnare i juni 2015. Hon hedrades genom att ge namn åt bakteriesläktet *Thorsellia*. Bakterier som forskare hoppas ska minska utbredningen av malaria. I pressmaterialet sägs att bakterierna uppkallats efter ”en legendarisk myggforskare”.

Håkan Tunón,
Centrum för biologisk mångfald
Lars-Erik Appelgren,
professor emeritus, SLU
Jan Pettersson,
professor emeritus, SLU

KLINIKVETERINÄR
söks till Gunillakliniken, Dalarna

Gunillakliniken, Hilding Anliot AB
Smed Olles väg 4, 780 61 Djurås
info@gunillakliniken.se
070 30 40 482
www.gunillakliniken.se

Vi söker en veterinär som önskar jobba på en klinik med trevliga kunder och frekventa kontakter med kringliggande kolleger, utrustad med bl a digital röntgen, ultraljud, eget lab, operation med utrustning för bl a artroskopi, och genomlysning.

Besök gärna vår hemsida för att se vilka medarbetare du kan få, vilka lokaler du får jobba i och vilken allmän profil kliniken har.

Tjänstgöringsgrad: Helst 100 %

Krav: Svensk veterinärlegitimation

Meriterande: Specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar är extra meriterande, men även några års erfarenheter inom smådjurssjukvården är meriterande.

Tillträdesdag: Så snart som möjligt

Kontakt för ytterligare upplysningar om tjänsten:
Hilding Anliot
hilding@anliot.se
070 222 07 92

bokanmälan

Beredskap i kris

Under Almedalsveckan 2015 presenterade Civilförsvarsförbundet i samarbete med Svenska Blå Stjärnan debattboken ”Beredskap i kris – om livsmedelsstrategi och försörjning”. Det är en bok om ett angeläget och viktigt ämne med flera veterinärer som delförfattare. Jag började läsa den med förhoppning om att få många och goda tips.

Men, bokens titel är något missvisande. Den handlar i stället om Sveriges avsaknad av beredskap. Bokens innehåll kan sammanfattas med fyra meningar från baksidestexten: ”Det saknas klara direktiv och en övergripande myndighet med operativt ansvar. Samtidigt låter vi det svenska jordbruket gå under. Vi tar varken ansvar för Sverige eller för vår omvärld. Detta måste ändras på.” Författarnas budskap är att Sverige behöver en livsmedelsstrategi samt en övergripande myndighet med operativt ansvar.

Det är författarnas intentioner att skapa debatt, men de lyckas inte hålla läsarens intresse uppe. Boken hade vunnit på att ha en redaktör som strukturerat innehållet och strukit alla upprepningar. Nu liknar boken ett första utkast till en föreläsning, där man samlat allt som kan vara av intresse och skrivit ned det i den ordning som det dykt upp.

Om man har ork att under läsningen själv strukturera innehållet kommer man att finna att boken förmedlar många tänkvärda fakta och också viss oro inför framtiden.

MARIE-LOUISE DANIELSSON-THAM

FAKTA

BEREDSKAP I KRIS. OM LIVSMEDELSSTRATEGI OCH FÖRSÖRJNING

FÖRFATTARE: Susanne Gäre och Gunnar Lyckhage.

UTGIVARE: Civilförsvarsförbundet och Svenska Blå Stjärnan.

FÖRLAG: Civil AB, 2015.

ANTAL SIDOR: 186, enstaka bilder i svart/vitt.

PRIS: 200 kr inkl porto.

ISBN-NUMMER: 978-91-637-8658-7.

noterat

God djurskyddskompetens inom gris- och slakteribranschen

Sverige har ett bra utbildningssystem för djurskydd och god djurskyddskompetens inom gris- och slakteribranschen. Det visar resultatet av en granskning som EU-kommissionens Food and Veterinary Office, FVO, nyligen gjort, enligt ett pressmeddelande från Jordbruksverket den 29 januari.

– FVO är mycket nöjda med Sveriges utbildningssystem på djurskyddsområdet. Men det är viktigt att vi fortsätter jobba med frågorna för att bibehålla och utveckla vårt goda djurskydd, säger Helena Elofsson som är djurskyddssamordnare på Jordbruksverket.

I oktober förra året genomförde FVO en revison i Sverige för att granska hur vi utbildar de personer som sköter om grisar eller arbetar på slakterier. Liknande revisioner genomfördes också i andra länder som Finland, Österrike och Irland. Syftet var att bedöma ländernas utbildningssystem för djurskydd i stort. Granskningen omfattade dem som utbildar i djurskydd, t ex Gård & Djurhälsan, naturbruksgymnasier och SLU. Även lantbrukare, djurskötare, personal på slakterier och berörda kontrollmyndigheter granskades.

FOTO: LOTTA BERG

Sverige har ett bra utbildningssystem för djurskydd och god djurskyddskompetens inom gris- och slakteribranschen, skriver FVO.

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR OCH DISKUSSION

Insulom utgående från pankreas endokrina cellöar.

På översiktsbilden ses en relativt välavgränsad, kompakt nybildning, som förefaller bestå av balkar och härdar av celler med tämligen enhetlig morfologi (Figur 3, svarta pilar), separerade av ett mycket tunt, kapillärhaltigt stroma. Närbilden visar att cellerna är avrundade till kubiska och har måttliga mängder eosinofil, något fingranulerad cytoplasma (Figur 4, svart pil). Kärnorna är runda med små, distinkta nukleoler och ställvis ses mitoser (Figur 4, gröna pilar).

Nybildningens morfologi talar för att den har utgått från endokrin vävnad, i detta fall från pankreas endokrina cellöar, då den visar ett så kallat neuroendokrint mönster. Det neuroendokrina mönstret karakteriseras av att cellerna i tumören oftast är ganska små, har enhetlig morfologi och är tätt arrangerade i ett tunt, kapillärrikt stroma.

Samlingsnamnet för tumörer i pankreas endokrina cellöar är insulom. Insulom kan, beroende på vilken celltyp som tumörvandlas, producera olika typer av hormoner, bland annat insulin, glukagon och somatostatin, eller vara endokrint inaktiva/”tysta”. Av hormonellt aktiva insulom är insulinproducerande tumörer vanligast, förmodligen på grund av det faktum att ca 80 procent av cellerna i de normala endokrina pankreasöarna är insulinproducerande betaceller.

Insulinproducerande insulom

Insulinproducerande insulom ger upphov till hypoglykemi vilket, tillsammans med det adrenalinpåslag som

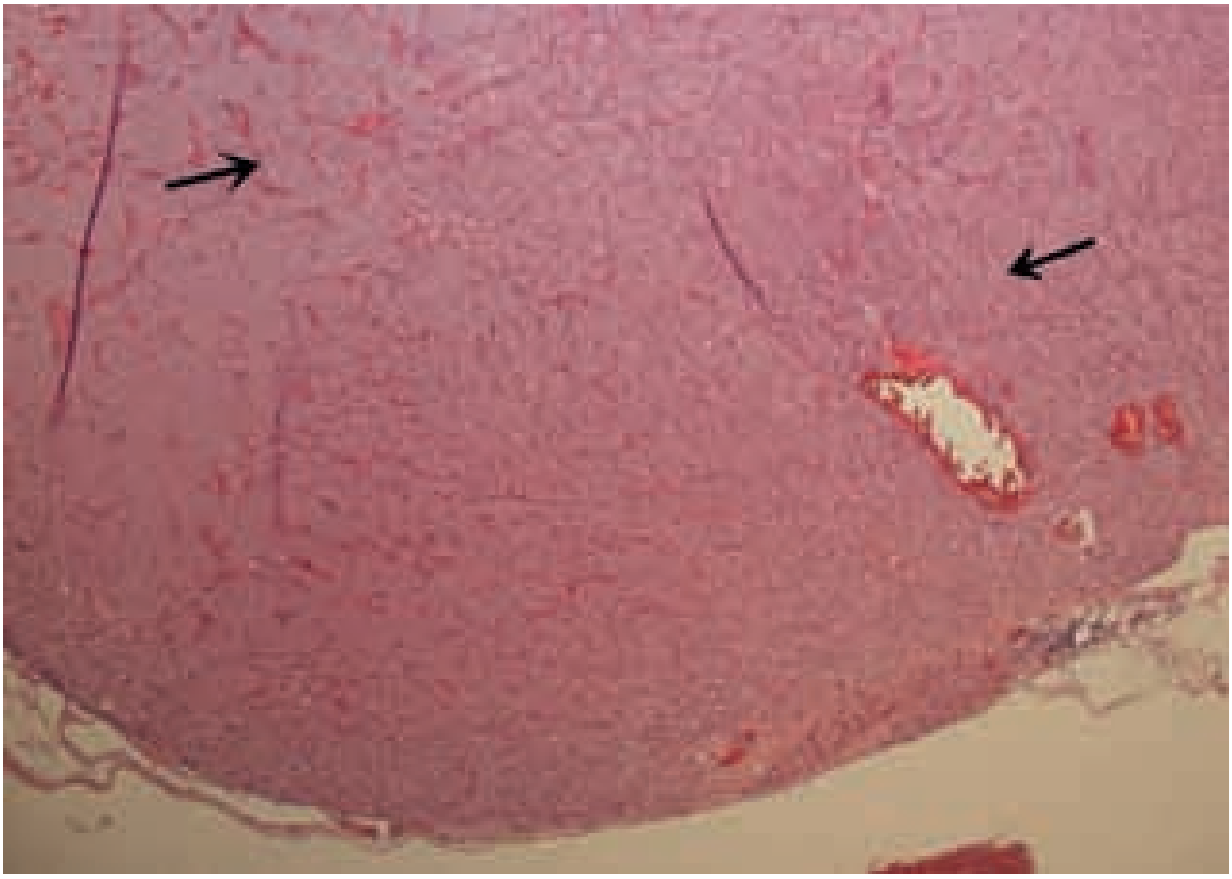

FIGUR 3. *Insulom, pankreas, hund. Översiktsbilden visar en välavgränsad, kompakt nybildning bestående av balkar och öar av relativt likformiga celler, separerade av ett tunt stroma (svarta pilar). Mönstret är av neuroendokrin karaktär. HE-färgning, 40 gångers förstoring.*

sker när glukosnivån i blodet sjunker, är det som ger symtom. Hypoglykemin är ofta episodisk och snabbt övergående, då kompensatoriska system i kroppen sätter in för att hindra en livshotande låg blodglukoshalt.

Vanliga symtom är, som hos patienten i detta exempel, svaghet, kollaps, ibland kortvariga kramper och mental påverkan. Lek och övrig fysisk aktivitet kan utlösa eller förvärra symtomen. I grava, obehandlade fall kan koma och död tillstöta.

Klinisk undersökning av drabbade djur är mellan symtomskoven vanligen utan anmärkning. En relativt stor andel av patienterna uppges ha en persistent hypoglykemi men blodglukosvärdet kan också, på grund av sjukdomens episodiska karaktär, vara helt normalt vid en enskild, slumpmässig provtagning. Radiologisk undersökning och bukultraljud ger i många fall inte heller någon klar vägledning. Insulom i pankreas är små tumörer, oftast högst någon centimeter i diameter, och därför svåra att upptäcka.

Diagnosen ställs baserad på de kliniska symtomen, uppmätt hypoglykemi samtidig med hyperinsulinemi, samt histopatologi av funnen nybildning. Histopatologin kan kompletteras med immunhistokemisk undersökning av tumörvävnaden, för att visualisera och verifiera de neoplastiska cellernas insulinproduktion.

Stora konsekvenser

Trots sin ringa storlek får hormonproducerande insulom stora konsekvenser för drabbade hundar. Förutom de nämnda symtomen finns uppenbar risk för metastasering, då en stor andel av tumörerna är maligna. Spridning sker främst till regional lymfknuta och lever.

Insulinproducerande pankreastumörer är ovanliga hos djur. De djurslag som främst drabbas är hund och iller. Hos hund uppträder tumörformen i första hand hos äldre individer inom medelstora och stora raser. Symtombilden kan vara ganska vag och ospecifik, vilket lämnar ett brett spektrum av differentialdiagnoser att ta hänsyn till under utredningens gång.

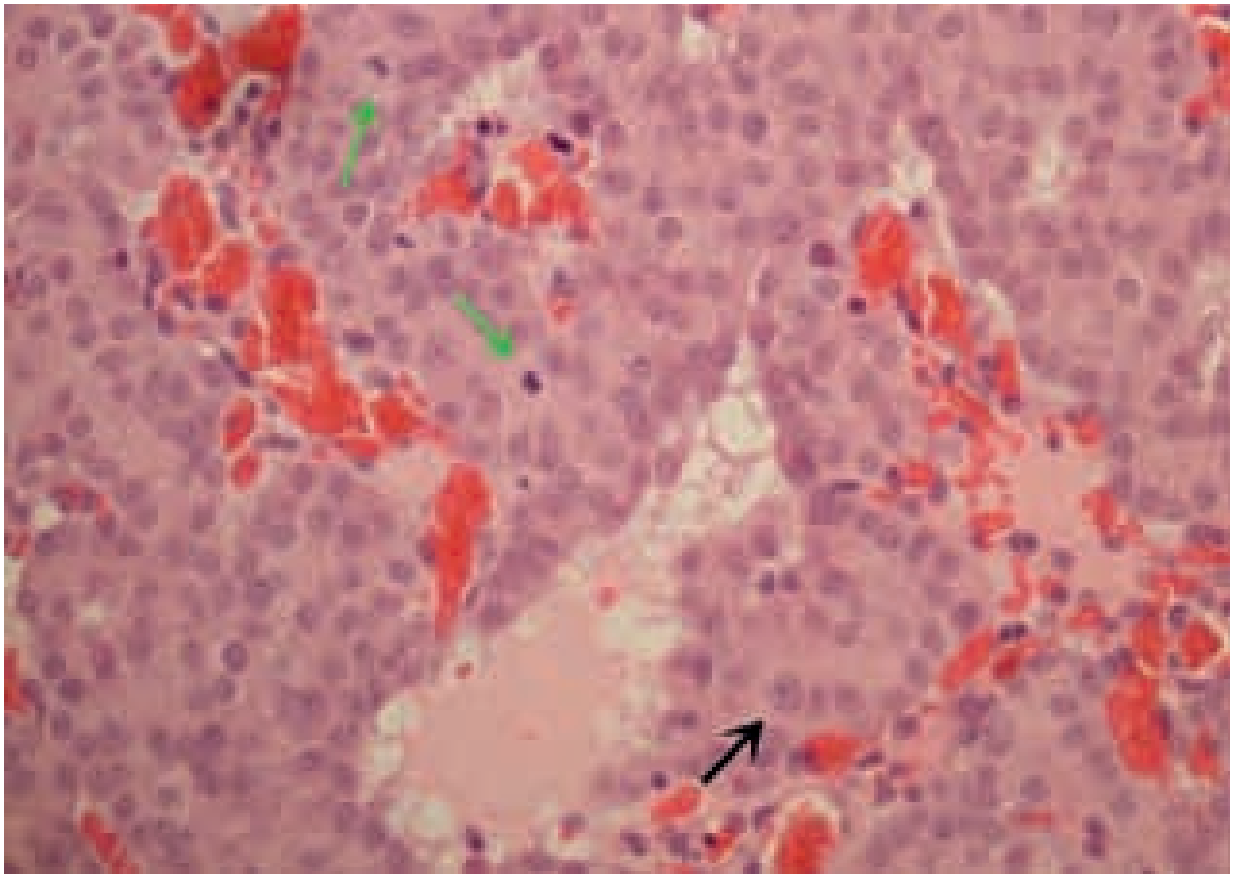

FIGUR 4. *Insulom, pankreas, hund. I närbild ses att cellerna är kubiska till avrundade, har eosinofil, fingranulerad cytoplasma (svart pil) och uppvisar mitosaktivitet (gröna pilar). HE-färgning, 400 gångers förstoring.*

KONGRESSER & KURSER

Svenska

Webbkurser
DISA – Djuromsorg vid slakt och annan avlivning
Djurskyddsbedömning Gris
Hantering av djurskyddsbrott.
Arr: Nationellt centrum för djurvälfärd (SCAW). Info: Maria Forsberg Lönn, maria.lonn@slu.se och www.slu.se/sv/centrumbildningar-och-projekt/nationellt-centrum-for-djurvalfard/utbildning1/aktuella-utbildningar/ eller www.slu.se/scaw

v 8

23–25/2 -16. Oral kirurgi – trauma del I, Halmstad. Arr: Accesia Academy. Info: http://accesia.se/events, info@accesia.se, 035-397 97

25/2 -16. Ny som chef, Göteborg. Arr: Saco. Info: www.saco.se/nyheter--debatt/kalender/

25/2 -16. Att driva företag, Göteborg. Arr: Saco. Info: www.saco.se/nyheter--debatt/kalender/

v 9

NY 3/3 -16. Föreläsning om feline calicivirus - a Clinical, diagnostic and vaccination update on this evolutionary puzzle, Göteborg. Arr: MSD Animal Health. Anmälan: msdah.sweden@merck.com eller 08-522 216 60 (se annons i denna tidning)

3–4/3 -16. Hematologi, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

4/3 -16. Kurs Hjärtfel hos hund och katt, diagnostik och behandling, Sundsvall. Arr: Clarence Kvart. Info: clarence@kvart.com, 070-592 53 52

v 10

7–8/3 -16. Djurtandsköterskan del I, Halmstad. Arr: Accesia Academy. Info: http://accesia.se/events, info@accesia.se, 035-397 97

10/3 -16. Ny som chef, Uppsala. Arr: Saco. Info: www.saco.se/nyheter--debatt/kalender/

11–12/3 -16. Föreläsning Visual optics med retinoskopi wetlab, Sigtuna. Arr: SSVO och Ögonpanelen. Info: www.ssvo.se

11–12/3 -16. Röntgenteknik häst, fördjupning, Helsingborg. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 11

14–15/3 -16. Dental röntgenteknik, Halmstad. Arr: Accesia Academy. Info: http://accesia.se/events, info@accesia.se, 035-397 97

14–15/3 -16. Fakta & fördomar om hund- & kattmat (del 2), Knivsta. Arr: Sallander Pet Diet, Exercise & Health AB. Info och anmälan:

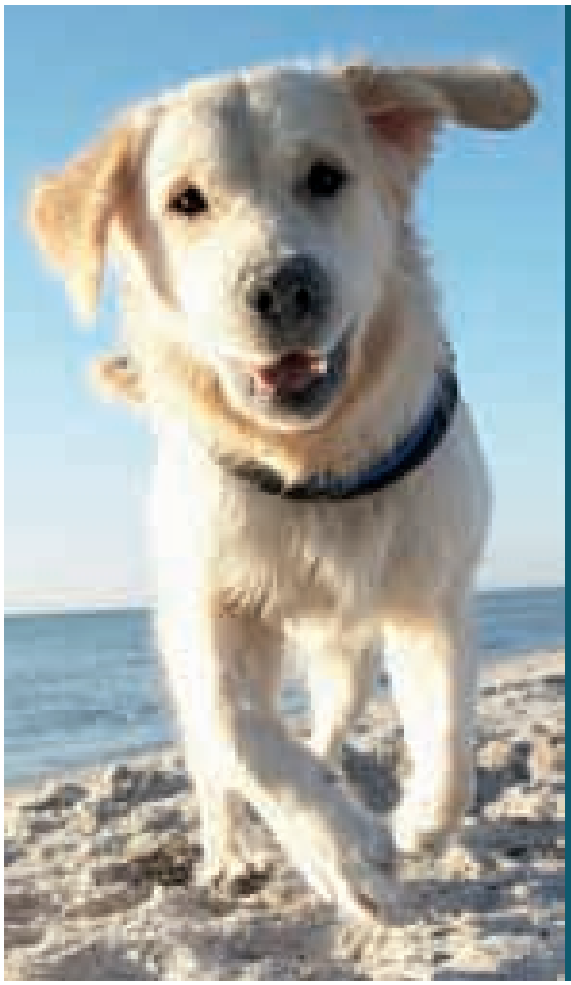

VAR MED OCH FORMA FRAMTIDENS DJURSJUKVÅRD.
BLI EN AV OSS!

Specialistdjursjukhuset Strömsholm söker just nu:
¤ Legitimerade veterinärer
¤ Semestervikarier
Gå in på evidensia.se/jobba-hos-oss.

Mer info får du av Mia Andersson, HR-ansvarig, telefon 0220-600 009 eller på www.evidensia.se

EVIDENSIA
SPECIALISTDJURSJUKHUSET
STRÖMSHOLM

EVIDENSIA ÄR NORDENS kvalitetsledande kedja för djursjukvård. Hos oss möts du av välutbildade specialister, personligt omhändertagande och ny teknik, för fler friska och lyckliga djur. Läs mer på evidensia.se

www.sallanderconsulting.com

16/3 -16. Att driva företag, Uppsala. Arr: Saco. Info: www.saco.se/nyheter--debatt/kalender/

17–18/3 -16. Hjärt- & luftvägssjukdomar med fokus på akuta tillstånd, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

17–18/3 -16. Fundamentals of ophthalmology, Göteborg. Arr: Swevet. Info: http://shop.swevet.se/sv/utbildning/

NY 19–20/3 -16. Hästtandvård för veterinärer med hästpraktik, delkurs 1, Uppsala. Arr: SLU. Info: ove.wattle@slu.se (se annons i denna tidning)

19–20/3 -16. Extraktionkurs, hund- och kattandvård, fortsättningskurs, Stockholm. Arr: KRUUSE i samarbete med Hedvig Armerén. Info & anmälan: www.kruuse.com eller Carolin Johansson, marknadskoordinator KRUUSE, 0701-016728, carolin.johansson@kruuse.com

v 12

NY 25/3 -16. Seminarium Botulism i samband med Gothenburg horse show, Göteborg. Arr: Omnidea. Anmälan: Urban.edman@omnidea.se (se annons i denna tidning)

v 13

2–3/4 -16. Extraktionkurs, hund- och kattandvård, fortsättningskurs, Stockholm. Arr: KRUUSE i samarbete med Hedvig Armerén. Info & anmälan: www.kruuse.com eller Carolin Johansson, marknadskoordinator KRUUSE, 0701-016728, carolin.johansson@kruuse.com

v 14

7/4 -16. Ny som chef, Linköping. Arr: Saco. Info: www.saco.se/nyheter--debatt/kalender/

7/4 -16. Att driva företag, Linköping. Arr: Saco. Info: www.saco.se/nyheter--debatt/kalender/

8–10/4 -16. Föreläsningar i akutkirurgi på hund och katt, Visby. Arr: Skalpellen. Info: www.skalpellen.se, sune.jerre@telia.com

9/4 -16. Workshop Bedömning av hjärtljud/blåsljud/arytmier hos smådjur och häst, Åre. Arr: Clarence Kvart. Info: clarence@kvart.com, 070-592 53 52

v 15

NY 15–16/4 -16. Seminarium i företagande för mindre veterinärföretagare i samband med FVFs ordinarie föreningsstämma, Göteborg. Arr: Företagande veterinärers förening (FVF). Info: www.svf.se/sv/FVF/

NY 15–16/4 -16. Promoting feline behavioural health and welfare in veterinary practice, Uppsala. Arr: UDS, SLU i samarbete med Jamaren. Info: https://simplesignup.se/event/71846 och www.universitetsdjursjukhuset.se

v 16

21/4 -16. Ny som chef, Karlstad. Arr: Saco. Info: www.saco.se/nyheter--debatt/kalender/

21/4 -16. Att driva företag, Karlstad. Arr: Saco. Info: www.saco.se/nyheter--debatt/kalender/

NY 22–24/4 -16. Hästtandvård för veterinärer med hästpraktik, delkurs 2, Uppsala. Arr: SLU. Info: ove.wattle@slu.se (se annons i denna tidning)

22–24/4 -16. VeTA-dagarna – tema katt, Stockholm. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 17

25–27/4 -16. Endodonti del I, Halmstad. Arr: Accesia Academy. Info: http://accesia.se/events, info@accesia.se, 035-397 97

9–10/5 -16. Djurtandsköterskan del II, Halmstad. Arr: Accesia Academy. Info: http://accesia.se/events, info@accesia.se, 035-397 97

v 19

9–10/5 -16. Samband mellan kost och motion och vissa sjukdomar för hund & katt (del 3), Knivsta. Arr: Sallander Pet Diet, Exercise & Health AB. Info och anmälan: www.sallanderconsulting.com

12–13/5 -16. Ultraljud grundläggande ekokardiografi, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

12–14/5 -16. Extraktionskurs, Halmstad. Arr: Accesia Academy. Info: http://accesia.se/events, info@accesia.se, 035-397 97

13–14/5 -16. Sårvård grund, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 24

13–17/6 -16. Dentistry del I, Halmstad. Arr: Accesia Academy. Info: http://accesia.se/events, info@accesia.se, 035-397 97

v 32

13/8 -16. Kurs Hjärtfel hos hund och katt, diagnostik och behandling, Göteborg. Arr: Clarence Kvart.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län söker

Chef till funktionen för förprövning och veterinära frågor

Ansök senast 7 mars 2016.
Läs mer om tjänsten under lediga jobb på
www.lansstyrelsen.se/vastragotaland

Läs mer på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland

➤ Info: clarence@kvart.com, 070-592 53 52

v 34

26–28/8 -16. Oral kirurgi – onkologi, Halmstad. Arr: Accesia Academy. Info: http://accesia.se/events, info@accesia.se, 035-397 97

v 36

NY 10–11/9 -16. Hästtandvård för veterinärer med hästpraktik, delkurs 3, Uppsala. Arr: SLU. Info: ove.wattle@slu.se (se annons i denna tidning)

v 37

12–13/9 -16. Djurtandsköterskan del III, Halmstad. Arr: Accesia Academy. Info: http://accesia.se/events, info@accesia.se, 035-397 97

15–16/9 -16. Kirurgi i öron, nos, svalg och hals, Halmstad. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

16–17/9 -16. Kurs Equine hindlimb lameness diagnostics & therapy, Helsingborg. Arr: VetPD. Info: http://www.vetpd.com/courses-detail.php?event=236

17/9 -16. Kurs Hjärtfel hos hund och katt, diagnostik och behandling, Knivsta. Arr: Clarence Kvart. Info: clarence@kvart.com, 070-592 53 52

v 38

NY 19–21/9 -16. Primärtandvård för teamet, Halmstad. Arr: Accesia Academy. Info: http://accesia.se/events, info@accesia.se, 035-397 97

v 39

NY 26–28/9 -16. Perfecting – kattandvård, Halmstad. Arr: Accesia Academy. Info: http://accesia.se/events, info@accesia.se, 035-397 97

28/9–1/10 -16. Kurs i Hjärtsjukdomar hund och katt, Wallby Säteri, Vetlanda. Info: www.wallby.se, nyman@wallby.se

NY 29–30/9 -16. Djurmötet – nöjd katt och hund vid veterinärbesöket, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 40

NY 5–7/10 -16. Extraktionskurs, Halmstad. Arr: Accesia Academy. Info: http://accesia.se/events, info@accesia.se, 035-397 97

NY 8–9/10 -16. Ultraljud smådjur grundläggande buk, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 41

NY 12–13/10 -16. Ledarskap inom djursjukvården, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

14–15/10 -16. Kurs Orthopedic and respiratory poor performance & rehabilitation of the sports horse, Strömsholm. Arr: VetPD. Info: http://www.vetpd.com/courses-detail.php?event=241

NY 14–15/10 -16. Röntgenteknik, -anatomi hund och katt, grund, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 42

NY 17–21/10 -16. Dentistry del II, Halmstad. Arr: Accesia Academy. Info: http://accesia.se/events, info@accesia.se, 035-397 97

NY 20–21/10 -16. Dermatologi steg 1, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 43

NY 27–28/10 -16. Ultraljud smådjur fördjupning, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

NY 28–29/10 -16. Sårbehandling – en praktisk kurs med fallbeskrivningar, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

29/10 -16. Kurs Hjärtfel hos hund och katt, diagnostik och behandling, Kolmården. Arr: Clarence Kvart. Info: clarence@kvart.com, 070-592 53 52

Hallands DJURSJUKHUS

Hallands djursjukhus ägs, utvecklas och drivs av veterinärer. Vi försöker hela tiden att utveckla vårt företag så att djuren får den bästa vården och djurägarna den bästa servicen. En viktig del i att ge en bra vård är att medarbetarna har en bra arbetsmiljö varför vi hela tiden söker nya lösningar till effektiva arbetssätt där stress minimeras. Beslutsvägarna i vår organisation är korta varför varje medarbetare kan påverka sin arbetssituation och utveckling.

Veterinärer söks till sommarvikariat

av Hallands Djursjukhus smådjursavdelning

Vi söker veterinärvikarier till sommaren. Vikariaten är april–augusti samt juni–augusti. Veterinärstudenter årskurs 5 i Sverige är välkomna att söka. Narkoserfarenhet är en merit.

Arbetet sker i huvudsak på djursjukhuset i Slöinge men arbete på vår filialklinik i Halmstad ingår också. Vi har jourverksamhet på kvällar och helger med beredskap på nätter.

Kollektivavtal finns mellan SVF och SLA. Fackligt ombud är Andrew Blockley.

Ansökan med meritförteckning och referenser skickas till Hallands Djursjukhus smådjursavdelning, att. Kristina Widmark, Björkgatan 19, 311 68 Slöinge eller till kristina.widmark@hallandsdjursjukhus.se.

NY 29–31/10 -16. "Drillning i endo-, perio- och resto", Halmstad.
Arr: Accesia Academy.
Info: http://accesia.se/events, info@accesia.se, 035-397 97

v 45

10–11/11 -16. Veterinärkongressen, Uppsala. Arr: SVS och SVF.
Info: Vasso Norlund, SVF, 08-545 558 27, vasso.norlund@svf.se

Internationella

Fler internationella kurser hittar du på Vet Agendas hemsida www.vetagenda.com, på British Small Animal Veterinary Associations hemsida www.bsava.com och på European School for Advanced Veterinary studies hemsidor www.esavs.org, www.esavs-master.org, www.esavs-certificate.org och på hemsidan för The British Equine Veterinary Association (hästveterinärkurser) www.beva.org.uk/news-and-events/beva-courses

v 8

26–28/2 -16. Equine reproduction days, Cloppenburg och Lüsche, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: www.agpferd.com/conferencescourses/

v 9

2–6/3 -16. Basic course in veterinary acupuncture, session III, Ålborg, Danmark.
Arr: Nordisk veterinær akupunktur selskab. Info: www.novas.dk, Kim Samuelsen, mr.kim@mail.dk

v 10

9–11/3 -16. Norwegian veterinary conference – Veterinærdagene 2016, Scandic Hamar hotell, Norge.
Arr: Den norske veterinærforening.
Info: http://dnv.ems123.no/Vetdagene2016/hjem.cfm

11–13/3 -16. Applied cardiology in equine practice, Grosshartpenning, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: www.agpferd.com/conferencescourses/

v 14

8–9/4 -16. Kurs Equine hindlimb lameness diagnostics & therapy, Århus, Danmark.
Arr: VetPD.
Info: http://www.vetpd.com/courses-detail.php?event=231

v 15

13–17/4 -16. Basic course in veterinary acupuncture, session IV, Ålborg, Danmark. Arr: Nordisk veterinær akupunktur selskab.
Info: www.novas.dk, Kim Samuelsen, mr.kim@mail.dk

v 16

22–23/4 -16. Kurs Orthopedic and respiratory poor performance & rehabilitation of the sports horse, Oslo, Norge.
Arr: VetPD.
Info: http://www.vetpd.com/courses-detail.php?event=232

v 21

25–26/5 -16. Basic course in veterinary acupuncture, work shops, Ålborg, Danmark. Arr: Nordisk veterinær akupunktur selskab.
Info: www.novas.dk, Kim Samuelsen, mr.kim@mail.dk

28–29/5 -16. Basic course in veterinary acupuncture, exams, Ålborg, Danmark.
Arr: Nordisk veterinær akupunktur selskab. Info: www.novas.dk, Kim Samuelsen, mr.kim@mail.dk

v 24

15–18/6 -16. European workshop on equine nutrition (EWEN), Dijon, Frankrike.
Info: www.ewen2016.com

v 25

23/6 -15. UFAW animal welfare conference, York, Storbritannien.
Info: Dr Stephen Wickens, wickens@ufaw.org.uk, telefon +44 (0) 1582 831818, www.ufaw.org.uk

24–27/6 -16. Equine musculoskeletal ultrasound days, Bingen & Waldalgesheim, Tyskland.
Info: contact@agpferd.de, www.agpferd.com

26–30/6 -16. 18th International congress of animal reproduction, ICAR, Tours, Frankrike.
Info: www.icar2016.org

v 28

16–22/7 -16. AAZV/EAZWV/IZW conference, Atlanta, GA, USA.
Info: www.aazv.org

v 34

23–26/8 -16. Eighth international conference on antimicrobial agents in veterinaryl medicine (AAVM), Budapest, Ungern.
Info: aavm@target-conferences.com, www.aavm2016.com

v 37

15–17/9 -16. The ESVN-ECVN 29th Annual symposium of veterinary neurology 2016, Edinburgh, UK.
Info: www.vetneuro2016.com

v 40

7–8/10 -16. Kurs Advances in equine orthopaedic therapies, Århus, Danmark.
Arr: VetPD.
Info: http://www.vetpd.com/courses-detail.php?event=240

VILL DU VARA MED OCH SKAPA FRAMTIDENS HÄSTSJUKVÅRD? VÄLKOMMEN TILL OSS.

Just nu söker vi en KLINIKCHEF till Evidensia Hästkliniken Mantorp. Vi söker en veterinär, gärna med specialistkompetens i hästens sjukdomar. Gå in på evidensia.se/jobba-hos-oss.

Vid Evidensia Hästkliniken Mantorp arbetar tre veterinärer tillsammans med djursjukskötare, djurvårdare och hovslagare. Vi behandlar ca 3 800 hästar årligen. Kliniken har öppet måndag–fredag med kvällsöppet ett par dagar i veckan. Verksamheten är huvudsakligen inriktad på ortopedi.

EVIDENSIA HÄSTKLINIKEN MANTORP

noterat

Ny metod för övervakning av cancerbehandling hos hund

Enzymet tymidinkinas 1 (TK1) har en nyckelfunktion vid celldelning då det behövs för bildande av DNA. Eftersom cancerceller kännetecknas av okontrollerad celldelning och därför tillverkar extra mycket DNA har enzymet hög potential som markör för cancer. Enzymets aktivitet i blodet är hos hundar med vissa cancertyper 5–15 gånger högre än hos friska hundar. Kommersiella analyser av TK1-aktivitet har visat sig kliniskt värdefulla vid övervakning av framför allt malignt lymfom hos hund. Analyserna har dock begränsad funktion hos hundar med så kallade solida tumörer.

Forskare vid SLU har nu utvecklat en immunologisk analys som kvantifierar mängden enzym i serum, en TK1-ELISA. Prov från hundar med olika cancerformer analyserades med TK1-ELISAn och resultaten jämfördes med analyser av TK1-aktivitet. Mängden TK1 som uppmättes med ELISAn var påtagligt högre både hos hundar med malignt lymfom och hos hundar med solida tumörer (exempelvis juvertumörer, hemangiosarkom och histiosarkom), jämfört med hos friska hundar. TK1-aktiviteten däremot var bara förhöjd hos hundar med lymfom och inte vid solida tumörer.

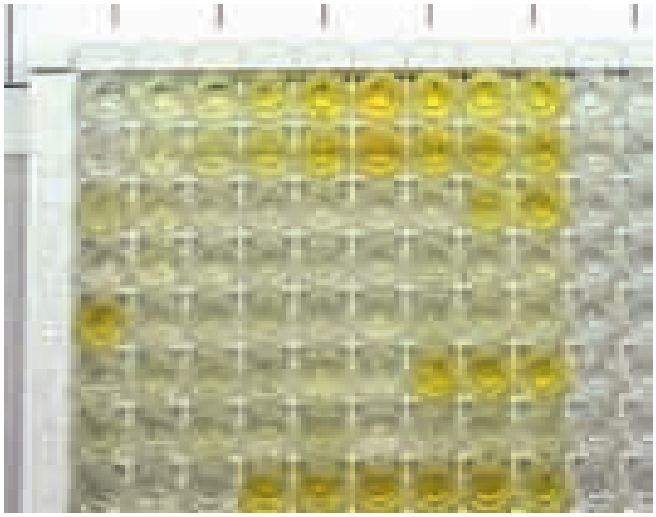

SLU-forskare har visat att TK1-ELISA kan användas för att övervaka behandling av hundar med lymfom och med solida tumörer.

Studien visar att TK1-ELISAn kan användas för att övervaka behandling, både av hundar med lymfom och med solida tumörer. Den nya metoden ökar den kliniska nyttan av tymidinkinas 1 som biomarkör och kan förbättra cancerbehandling av hundar.

Källa: Forskningsnyheter från SLU, nr 1 2016.

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon*
MARJA TULLBERG	072-748 78 98
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
MARLENE ARESKOG	070-713 95 56
KAROLINA DAHLKVIST	073-987 12 06
TORKEL EKMAN	070-375 99 42
LOTTA HOFVERBERG	073-151 22 50
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
LOTTA MÖLLER	073-964 20 78
LARS-ERIK STABERG	070-438 98 78

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
HELEN LOOR	073-097 62 97
Sekreterare	
UNDER TILLSÄTTNING	
Kassör	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Ledamöter	
ANNA BÄCKVALL	010-122 83 14
KAJSA GUSTAVSSON	070-980 09 65
SHWAN KAREEN	070-798 68 68
ULRIKA LIND	073-354 53 38

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
JOHANNA HABBE	0707-96 94 74
Sekreterare	
SOFIA MÜLLER	070-992 48 95
Kassör	
MAJA-LISA SABEL	070-591 71 50
Ledamöter	
CHRISTINA SVEDBERG	073-600 22 21
LINNEA SÖDERBERG	070-378 40 48

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande
TORKEL EKMAN

Vice ordförande
SUSANNA STERNBERG LEWERIN

ERIKA CHENAIS
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
KARIN SANDSTEDT
ULRIKA WINDAHL

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande
KARIN SANDSTEDT

Sekreterare
ANNA GRANLUND

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN

Sekreterare
ANNA OHLSON

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN

Sekreterare
ANETTE GRAF EDLING

SEKTIONEN FÖR VETERINÄR FOLKHÄLSA

Ordförande
ERIKA CHENAIS

Sekreterare
ELINA ÅSBJER

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
ULRIKA WINDAHL

Sekreterare
ANNA LINDGREN

Putte

Sköterskan hade just ropat in Putte från kundparkeringen och jag väntade i dörren till undersökningsrummet. ”Nejnejnejnejnejnej” tänkte jag tyst för mig själv, när matte hastade in med en 60-kilos rottweilerhane i släptåg. Rottweiler tillhör inte mina favoritraser och de verkar inte gilla mig något vidare heller. Jag funderade på om jag redan nu skulle ropa på sköterskan som både tycker om och kan handskas med ”rottisar” så att jag skulle slippa närkontakt med besten.

Klåda, stod det på journalutkastet jag hade i handen. ”Åh nej” tänkte jag igen. Att noggrant gå igenom päls, öron och tassar är integritetskränkande på högsta nivå för en rottweiler. Och matte väger mindre än hunden, tänkte jag modstulet.

Medan jag sneglade på den dreglande hunden som noggrant undersökte mina byxor, undrade jag om han var av den människoätande sorten eller så där dumsnäll som de faktiskt kan vara. Matte tolkade mitt skeptiska uttryck rätt: ”Otto är jättesnäll, bry dig inte om honom, han är bästa kompis med Putte”, flöjtade hon. Hon halade fram skokartongen hon hade under armen och placerade den mitt på undersökningsbordet. ”Här är Putte”, utropade matte stolt.

Jag tittade på journalutkastet igen. Marsvin, stod det visst. ”Tack och lov”, tänkte jag.

Jag steg fram till bordet och kikade ner i papplådan. Där syntes några små filtbitar som skydd mot kalla vindar. Jag petade runt lite bland filtarna med ett finger. Inte ens ett mycket litet marsvin skulle kunna gömma sig där. Jag rätade på ryggen. ”Den är tom” sa jag. ”Tom?” sa matte och dök ner i skokartongen. ”Putte!” skrek hon och slog handen för munnen. I nästa ögonblick slet hon åt sig lådan och hundkopplet och rusade ut ur rummet med Otto på släp. Jag hörde skrikandet från däcken när matte slirade ut från parkeringen. Jag undrade om Otto möjligen inte hade varit så god vän med Putte i alla fall, ett kilo marsvin är ju en munsbit för en förmodat lömsk rottweiler.

Matte ringde dagen efter och bokade en ny tid åt Putte. Han hade suttit kvar hemma och väntat på gräsmattan nedanför trappan, där matte hade ställt ifrån sig skokartongen en halv minut för att lasta in Otto i bilen. Under denna korta tidsrymd hade Putte passat på att klättra ur sin låda. Förmodligen insåg han att döden väntade honom i bilen tillsammans med Otto.

Nästa gång matte kom till kliniken hade hon ett lock på skokartongen.

Cecilia Löhnn

PERSONNOTISER

Födelsedagar i februari 2016

Den veterinär som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före födelsedagen.

Hans Plate, Åmål, 90 år den 8/3
Sören Garpenhag, Uppsala, 70 år den 8/3
Anna Hedqvist, Knutby, 50 år den 8/3
Cecilia Luthman, Stillingsön, 50 år den 9/3
Jan-Otto Lindell, Sollentuna, 75 år den 12/3
Fredrik Juhlin, Trelleborg, 50 år den 14/3
Christer Ohlsén, Vänge, 70 år den 15/3
Nils Einar Svensson, Sjöbo, 70 år den 21/3
Göran Magnusson, Södertälje, 90 år den 24/3
Karin Sjödin, Örnsköldsvik, 50 år den 24/3
Ann Gånheim, Borrby, 60 år den 26/3
Ulf Persson, Ånäset, 70 år den 31/3
Kerstin Bergvall, Bromma, 60 år den 31/3
Fredrike Ritter, Borås, 60 år den 31/3

Avlidna

F distriktsveterinär **Torvald Hallström** avled den 21 januari 2016. Han föddes 1927 i Härlöv, Kronobergs län, tog studenten i Lund 1950 och veterinärexamen 1956. Han började arbeta som AI-veterinär i Borlänge 1959, sedan som distriktsveterinär i Strömstad 1964 och i Jönköping 1973 där han även var verksam som privatpraktiserande veterinär.

VETERINÄR
MED INRIKTNING MOT KIRURGI SÖKS

EVIDENSIA SMÅDJURSKLINIKEN JÖNKÖPING söker en veterinär med några års erfarenhet och inriktning mot kirurgi. Specialistkompetens steg 1 är ett plus.

VI BEDRIVER en avancerad smådjurssjukvård med digitalröntgen, ultraljud, modernt laboratorium, rehabavdelning med WaterWalker, omfattande tandbehandlingar med tandröntgen och operationsavdelning inkluderande ortopedi.

ARBETSGRUPPEN BESTÅR idag av 20 fantastiska medarbetare varav 6 veterinärer. Våra arbetstider är måndag–torsdag 07.30–20.00 och 7.30–17.00 fredag.

TJÄNSTEN KOMMER att bli en heltids tillsvidareanställning med möjlighet till deltid. Goda möjligheter till vidareutbildning. Kollektivavtal finns.

VI ÄR en medelstor och personlig klinik med en härlig gemenskap och stor kompetens och vi ser fram emot att få dela den med Dig!

ANSÖKAN SKICKAS TILL
barbro.axelsson@evidensia.se senast 2016-03-31 och förfrågan kan göras till Barbro Axelsson, 036-379191, 0707-487081 eller till Ulf Axelsson, 073-9824506.

EVIDENSIA
SMÅDJURSKLINIKEN
JÖNKÖPING

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 34
TELEFAX: 08-545 558 39
HEMSIDA: ***www.svf.se***

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: ***suzanne.fredriksson@svf.se***

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: ***brita.trybom@svf.se***

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-POST: ***info@exponera.net***

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSPLAN 2016

Nr	Utgivning	Annonsstopp	Manusstopp
1	14 jan	15 dec -15	8 dec -15
2	2 feb	12 jan	5 jan
3	23 feb	2 feb	26 jan
4	15 mar	23 feb	16 feb
5	12 apr	15 mar	8 mar
6–7	10 maj	19 apr	12 apr
8–9	21 jun	31 maj	24 maj
10	30 aug	9 aug	2 aug
11	20 sep	30 aug	23 aug
12	11 okt	20 sep	13 sep
13	1 nov	11 okt	4 okt
14	22 nov	1 nov	25 okt
15	13 dec	22 nov	15 nov

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2016
Sverige: 1 310 kronor + moms.
Europa: 1 660 kronor + moms i EU.
Utanför Europa: 1 810 kronor.
Medlemmar i veterinärförbundet har 450 kronor i rabatt.

TS FACKPRESSUPPLAGA 2014 – 3 400 EX

FÖRBUNDSKANSLIET *se sidan 3*

DET DJURVÄNLIGA ALTERNATIVET

Improvac®

GnRF-analog-proteinkonjugat

VACCIN MOT GALTLUKT

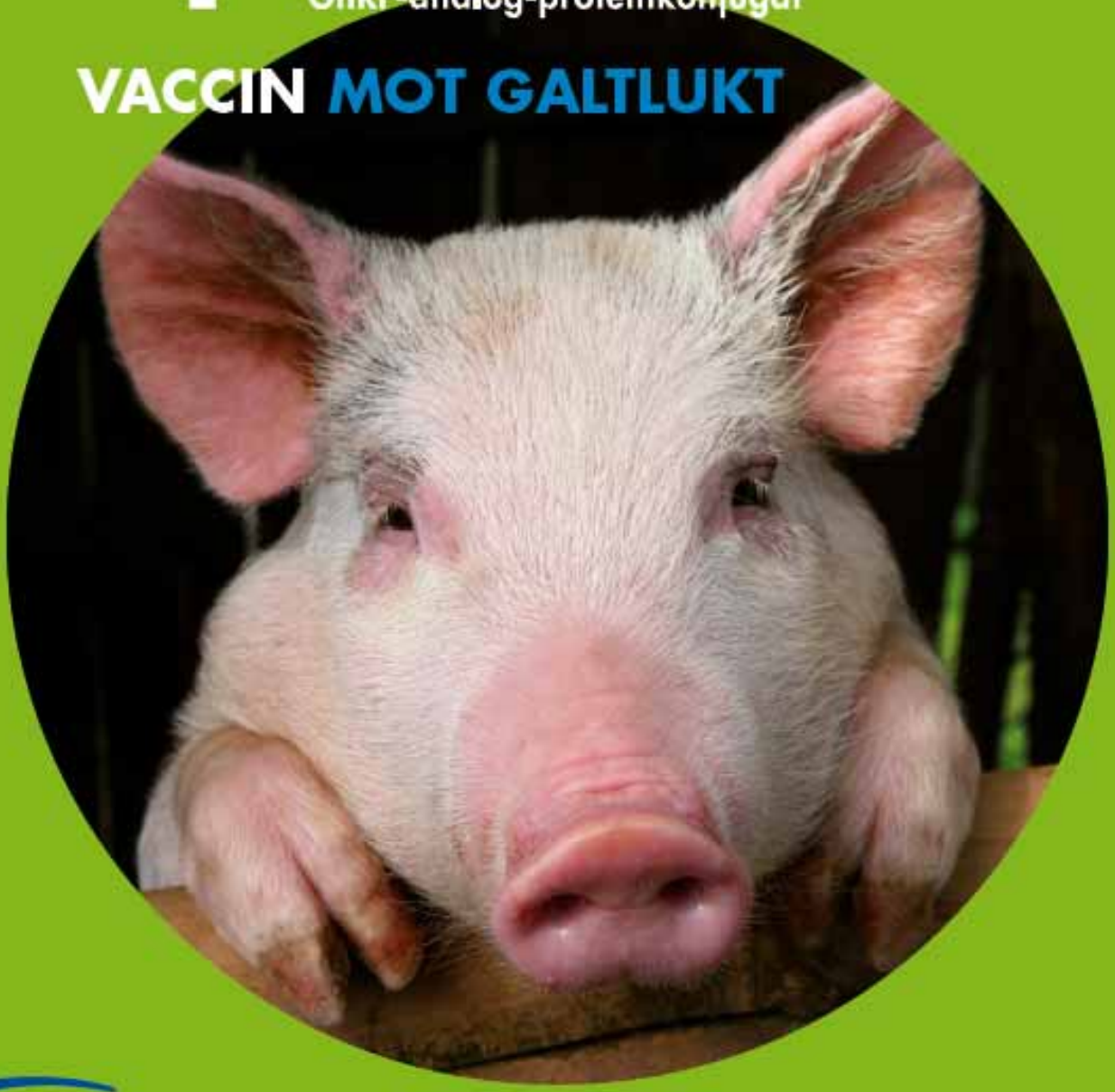

ORION PHARMA
ANIMAL HEALTH

Orion Pharma Animal Health | Djupdalsvägen 7 | Box 520 | 192 05 Sollentuna | Tel 08-623 64 40 | Fax 08-623 64 80 | www.orionvet.se

Improvac® (GnRF-analog-proteinkonjugat) injektionsvätska. Vaccin mot galtlukt. Receptbelagt.

En dos (2 ml) innehåller: GnRF-analog-proteinkonjugat, Dietylaminoetyl (DEAE)-dextran, ett vattenbaserat, icke mineraloljebaserat adjuvans, kreosol. Urea och vatten för injektionsvätskor. **Indikation:** Alternativ till kirurgisk kastrering. Åstadkomma en temporär nedsättning av testikelfunktionen. **Dosering:** Subkutan användning. Okastrerade hangrisar från 8 veckors ålder, ska vaccineras med 2 doser à 2 ml med minst 4 veckors mellanrum. Den andra dosen ges 4-6 veckor före slakt. Vid misstanke om ofullständig vaccinationsdos ska djuret omedelbart omvaccineras. **Kontraindikationer:** Ska inte användas till sogrisar. Ska inte användas till unggaltar, som är avsedda för avel. **Biverkningar:** Svullnader på injektionsstället, hypertermi och i sällsynta fall anafylaktiska reaktioner. **Särskilda försiktighetsåtgärder:** Särskild noggrannhet ska iakttas för att undvika oavsiktlig självinjektion och skada efter kanylstick vid administrering av läkemedlet. Läkemedlet får endast användas tillsammans med en säkerhetsinjektor, som har ett dubbelt säkerhetssystem med både kanylskydd och en mekanism för att förhindra oavsiktlig hantering av avtryckaren. Detta läkemedel får inte administreras av gravida kvinnor eller av kvinnor som eventuellt kan vara gravida. **Karenstid:** 0 dagar. *(SPC 2014-04-10) För fullständig produktinformation se www.fass.se*

zoetis

Pfizer Artikelnr:ser01/2016

Posttidning A
Retur, Box 12709 • 112 94 Stockholm

Nobivac KATTVACCINER

OLIKA KATTER – OLIKA RISKER

SE/NTR/0116/0003

FÖRMÖTE TILL JAMARENS VÅRKURS

Missa inte när en av de mest framstående forskarna inom kattens infektionssjukdomar pratar om den senaste calici-forskningen på katt.

19.00 Föreläsning med Dr Alan Radford
20.15 Förtäring på hotellet för dig som föranmält dig till middagen

FÖRELÄSNING OM

Feline calicivirus – a clinical, diagnostic and vaccination update on this evolutionary puzzle

Unikt tillfälle för dig som finns på plats med anledning av Jamarens vårkurs, eller som kanske bor eller jobbar i Göteborgstrakten. Kom och lyssna till Dr Alan Radford BSc, BvSc, PhD, MrcvS, University of Liverpool, som håller en föreläsning om det senaste inom caliciforskningen. Efteråt bjuder vi på middag på hotellets restaurang. Sista datum för anmälan till föreläsning samt middag är 25:e februari.

Välkommen!

NOBIVAC® DUCAT VET. Vaccin mot rhinotrakeitvirus och calicivirus hos katt. Frystorkat pulver och vätska till injektionsvätska, suspension. Datum för senaste översyn av produktresumé: 2014-10-24.

NOBIVAC® TRICAT NOVUM VET. Vaccin mot kattpest, rhinotrakeitvirus och calicivirus hos katt. Frystorkat pulver och vätska till injektionsvätska, suspension. Datum för senaste översyn av produktresumé: 2014-01-29.

Receptbelagda läkemedel. Mer info: fass.se.
Samtliga vacciner injiceras subkutant.

Torsdag 3 mars, Göteborg, 19.00
Hotell Sankt Jörgen Park Resort, Knipplekullen 8-10, Göteborg, lokal Biografen

Anmäl dig senast den 25 februari till
msdah.sweden@merck.com / 08-522 216 60

Ange följande uppgifter:

- Namn på samtliga som anmälan avser samt klinik
- Önskas middag eller ej?
  (Vegetariskt alternativ? Ev matallergi?)

MSD Animal Health

Intervet AB, Box 6195, 102 33 Stockholm, www.msd-animal-health.se